

Denna text är en översättning som nämnden för fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan har låtit göra av det finskspråkiga kollektivavtalet. Kollektivavtalets parter har inte kommit överens om den svenskspråkiga kollektivavtalstexten. Om tolkningen av den svenskspråkiga översättningen leder till ett annat slutresultat än det ursprungliga finskspråkiga kollektivavtalet, ska man följa det finskspråkiga kollektivavtalet. Nämnden för fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan är inte ansvarig för de skador som uppkommer på grund av eventuella felaktigheter i översättningen.

Tämä on työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunnan teettämä käännös suomenkielisestä työehtosopimuksesta. Työehtosopimuksen sopijaosapuolet eivät ole sopineet ruotsinkielisestä työehtosopimustekstistä. Mikäli ruotsinkielisen käännöksen tulkinta johtaa erilaiseen lopputulokseen kuin alkuperäinen suomenkielinen työehtosopimus, tulee noudattaa suomenkielistä työehtosopimusta. Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta ei vastaa käännöksen mahdollisista virheellisyyksistä aiheutuvista vahingoista.

**LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry:s
och**

Byggnadsförbundet rf:s

**KOLLEKTIVAVTAL
FÖR VVS-SEKTORN
INOM HUSTEKNIKBRANSCHEN**

2017–2018

(1.3.2017–28.2.2018)

**Kollektivavtal för VVS-sektorn inom
husteknikbranschen 2017–2018**

LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Alexandersgatan 19, 00100 Helsingfors
Tfn 020 743 5750
www.lvi-tu.fi

Byggnadsförbundet rf
Broholmsgatan 4, 00530 Helsingfors
Tfn 020 774 003
www.rakennusliitto.fi

Distribution och försäljning:
Rakennustieto Oy
www.rakennustietokauppa.fi

ISBN 978-952-267-184-4
ISBN 978-952-267-185-1 (PDF)

Layout: DTPage Oy
Tryckort: XX

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

UNDERTECKNINGSPROTOKOLL TILL KOLLEKTIVAVTALET FÖR VVS-SEKTORN INOM HUSTEKNIKBRANSCHEN	11
1 GILTIGHET OCH ÄNDRINGAR	11
2 GRUNDTIMLÖNER.....	11
3 PRESTATIONSBOUNDNA LÖNER I KOLLEKTIVAVTALET	12
4 LOKALA AVTAL OM ARBETSPRÖVNING	13
5 LOKALA AVTAL OM PRODUKTIVITETSHÖJANDE OCH SPORRANDE LÖNESÄTTNING	13
6 ARBETSGRUPPEN SM FÖRENKLAR KORTVÄRLDEN	14
7 LAGBASTILLÄGG I RÖRISOLERINGSBRANSCHEN.....	14
8 PASSERKONTROLL OCH -UPPFÖLJNING.....	15
9 ARBETSTIDER SOM AVVIKER FRÅN DET NORMALA	17
10 AVVÄRJANDE AV BLÄNDNINGSRISK	17
11 GRUNDTIMLÖNER	17
12 PROTOKOLLETS GILTIGHET OCH UNDERTECKNANDE AV PROTOKOLLET	18
KOLLEKTIVAVTAL 2017–2018	19
§ 1 AVTALETS TILLÄMPNINGSOMRÅDE	19
§ 2 IAKTTAGANDE AV KOLLEKTIVAVTALETS BILAGOR.....	19
§ 3 ARBETSFREDSFÖRPLIKTELSE.....	20
4 § LOKALA AVTAL.....	20
5 § ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLANDE	21
6 § BESTÄMMELSER OM ARBETSTID	23
7 § ERSÄTTNINGAR SOM SKA BETALAS I SÄRSKILDA SITUATIONER.....	27
8 § ÖVERTIDSTILLÄGG	28
9 § FÖRKORTNING AV ARBETSTIDEN (PEKKANENDAGAR)	31
§ 10 ARBETSLÖNER	32
10.1 Löneformer	32
10.2 Personlig tidlön	32
10.3 Personlig totalinkomst	33
10.4 Grundtimlöner som utgör grund för den personliga timlönen.....	33
10.5 Månadslön.....	33
10.6 Unga arbetstagare.....	34

10.7	Arbetstagarens arbetsförmåga och minimilönen	34
11 §	TIDLÖNESYSTEMET INOM HUSTEKNIKBRANSCHEN	34
11.1	Bestämning av arbetstagarens lönegrupp.....	34
11.2	Praktiskt genomförande av svårighetsgruppering och lönegruppering	36
11.3	Definitioner av svårighetsgruppering av uppgifterna	36
11.4	Bestämning av den personliga lönedelen	38
11.5	Tillämpning av bedömningsmatrisen	39
11.6	Speciella bestämmelser	40
11.7	Lönegruppering för utländsk VVS-montör	40
12 §	MEDELTIMFÖRTJÄNST	41
§ 13	VÄNTETID OCH ERSÄTTNING	41
14 §	TILLÄGG OCH BETALNINGSGRUNDER FÖR TILLÄGG	41
14.1	Tillägg för fristående examen	41
14.2	Specialarbetstillägg	43
14.3	Lagbastillägg för arbeten som utförs med tidlön	44
15 §	RESEKOSTNADER	44
15.1	Dagliga resekostnader.....	44
15.2	Researbete och dagtraktamenten	47
16 §	ARBETE UTOMLANDS	49
17 §	TIMKORT	51
18 §	LÖNEBETALNINGSDAG	52
19 §	SEMESTER	53
19.1	Semesterns början och slut.....	53
19.2	Semesterlön	53
19.3	Särskilda bestämmelser om tid som likställs med arbetad tid.....	53
19.4	Semester och halvfärdig arbetskommendering.....	54
19.5	Semesterpremie	54
	SEMESTERLÖNEAVTAL 2005, Bilaga 1	56
20 §	BESTÄMMELSER OM LÖN FÖR SJUKTID	59
20.1	Lön för sjuktid	59
20.2	Förutsättningar för lön för sjuktid.....	59
20.3	Karens för betalning av lön för sjuktid	59
20.4	Sjukanmälan	59
20.5	Sjukintyg	60
20.6	Sjukfrånvaro med arbetstagarens anmälan	60
20.7	Sjukdomsåterfall	62
20.8	Lönebetalning under moderskaps- och faderskapsledighet.....	62

20.9	Förebyggande av missbruk	62
20.10	Uppföljning av sjukfrånvaro	62
20.11	Läkarundersökningar	62
20.12	Sjukt barn	63
21 §	SÄRSKILDA ERSÄTTNINGAR.....	64
21.1	Ersättning för inkomstbortfall på grund av kommunalt uppdrag.....	64
21.2	Firande av personliga bemerkelsedagar som fridagar med lön.....	64
21.3	Ersättning för inkomstbortfall på grund av uppbåd.....	66
21.4	Lön för reservövningstid	66
21.5	Dödsfall bland anhöriga.....	66
21.6	Ersättningar och mottagare av ersättning	66
21.7	Taklagsfest	66
22 §	BESTÄMMELSER OM ARBETARSKYDD	67
23 §	SKYDDSBEKLÄDNAD OCH ARBETSREDSKAP	68
24 §	SOCIALA UTRYMMEN.....	68
25 §	GRUPPLIVFÖRSÄKRING	69
26 §	UPPBÄRANDE AV MEDLEMSAVGIFTER FÖR FACKFÖRENINGAR	69
27 §	AVTAL SOM SLUTITS AV CENTRALORGANISATIONERNA	69
28 §	UTVECKLING AV KOLLEKTIVAVTALET UNDER AVTALSPERIODEN ...	69
29 §	PROCEDURREGLER.....	70
30 §	AVTALETS GILTIGHETSTID	70
	ALLMÄNT AVTAL, Bilaga 2	71
	ALLMÄNNA BESTÄMMELSER	71
	Utgångspunkter.....	71
	Grundrättigheter	71
	Arbetsledningsrätt	71
	Förhandsanmälan om arbetskonflikt.....	71
	Omorganisation och andra dylika ändringar	72
	Laghänvisningar.....	72
	AVTAL OM ARBETSTAGARNAS REPRESENTANTER SAMT OM SAMARBETET MELLAN ARBETSTAGARE OCH ARBETSGIVARE VID FÖRETAG I HUSTEKNIKBRANSCHEN	72
	Allmänna bestämmelser	72
1 §	Företrädare för arbetsgivaren	72
2 §	Företrädare för arbetstagarna	73
3 §	Behörighetsvillkor för företrädare för arbetstagare	75
4 §	Regionala befogenheter och längden på mandattiden för arbetstagarnas representanter	75

5 §	Val av arbetstagarnas representant	75
6 §	Uppgifter som handhas av arbetstagarnas företrädare	76
7 §	Arbetstagarrepresentanters befrielse från arbete och ersättning för inkomstbortfall	76
8 §	Lokaler och utrustning	78
9 §	Besök på arbetsplatsen	78
10 §	Rätt att delta i utbildning	78
11 §	Utveckling av yrkesskickligheten	79
12 §	Löne- och omplaceringsskydd	79
13 §	Placeringen av en förtroendeman i arbete	79
14 §	Anställningsskydd	80
15 §	Arbetsgivarens informationsskyldighet	83
16 §	Huvudförtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens ansvar	85
17 §	Rättigheter och skyldigheter	85
18 §	Förhandlingsordning	85
19 §	Avtalsparternas ansvar	85
20 §	Yrkesutbildning	87
21 §	Gemensam utbildning	87
22 §	Fackföreningsutbildning	88
23 §	Ersättningar	88
24 §	Sociala förmåner	89
25 §	Anlitande av utomstående arbetskraft	89
26 §	Giltighet	91
	BESTÄMMELSER OM PRESTATIONSLÖNEARBETE, Bilaga 3	92
	Rörbranschen	92
1 §	PRESTATIONSLÖNER	92
	1. Rakt ackord	92
	2. Direkt lön	92
	3. Övriga löner	92
	4. Utbetalning och garantilön	92
2 §	BESTÄMMELSER OM PRESTATIONSLÖNEARBETE	93
	Rörbranschen	93
	A. Allmänna bestämmelser om prestationslönearbete	93
	B. Ytterligare bestämmelser om ackordsarbeten med normtider	95
3 §	LAGBASTILLÄGG	97
	Lagbasens uppgifter på arbetsplatsen	98
	Speciallagbas	99

ACKORDSPRISSETTNING INOM RÖRINSTALLATIONSBRANSCHEN 2017–2018.....	100
RÖRBRANSCHENS NORMTIDER FÖR RÖRLÄGGNING PÅ BYGGPLATSER	100
1 § GEMENSAMMA BESTÄMMELSER	100
Mom. 1. ACKORDSSUMMA VID RAKT ACKORD	100
Mom. 2. ALLMÄNNA GRÄNSER FÖR NORMTIDER.....	100
Punkt 1 Arbeten som ingår i normtiderna	100
Punkt 2 Följande arbeten ingår inte i normtiderna.....	101
Mom. 3. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER.....	102
Punkt 1 Nya och gamla byggnader.....	102
Punkt 2 Svårighets- och miljö tillägg	102
Punkt 3 Kopplingar	103
Punkt 4 *Rivningsarbeten	104
Punkt 5 Seriearbeten	104
Punkt 6 Förberedelser.....	105
Punkt 7 Övriga arbeten och olägenheter	105
Punkt 8 Val av tillägg för normtid	106
Mom. 4. MÄTNING	107
Punkt 1 Mätning av rör	107
Punkt 2 Mätning av utrustning	107
Punkt 3 Mätning av sprinkleranläggningar.....	107
2 § RÖRINSTALLATION	107
Mom. 1. METALLRÖR OCH STÅLRÖR SOM SKALL SVETSAS.....	108
Mom. 2. KOPPAR- OCH KOMPOSITRÖR	108
Mom. 3. BÖJLIGA RÖR (LEVERERADE HOPRULLADE).....	109
Mom. 4. AVLOPPSLEDNINGAR AV GJUTJÄRN OCH TRYCKRÖR MED MUFF.....	109
Mom. 5. ISOLERINGSELEMENT OCH INNERRÖR	110
Isoleringsbrunnar	110
*Installation av element som öppnas (AS-element eller motsv.)	112
Mom. 6. HST- OCH RST-AVLOPP MED MUFFANSLUTNINGAR SAMT PLASTAVLOPP OBEROENDE AV ANSLUTNING, TRYCKRÖR MED MUFF OCH *DAMMSUGARRÖRNÄT.....	113
Mom. 7. *PLASTRÖR EJ AVSEDDA FÖR AVLOPP ELLER SOM DAMMSUGARE	114
Mom. 8. JÄRNKONSTRUKTIONSRARBETEN	114
Fäst- och styrpunkter	115
3 § INSTALLATION AV UTRUSTNING	115
Mom. 1. *VARMVATTEN- OCH ÅNGPANNOR, VARMLUFTSGENERATORER SAMT KONDENSORER.....	115

Mom. 2.	VÄRMETRANSPORTÖRER OCH FÄRDIGA VÄRMEDISTRIBUTIONSCENTRALER	116
Mom. 3.	EXPANSIONSKÄRL.....	117
Mom. 4.	VÄRMEAGGREGAT (*ingår i el- eller ventilationsentreprenad) .	117
	* Normtider för rörsystem för golvvärme	118
Mom. 5.	*VARMLUFTSUTRUSTNING OCH KYLBALKAR	118
Mom. 6.	PUMPAR, *KOMPRESSORER OCH *CENTRALDAMMSUGARE	120
Mom. 7.	REGLAGESYSTEM	120
Mom. 8.	*KONDENSVATTENBEHÅLLARE, VARMVATTENBEHÅLLARE, VARMVATTENBEREDARE, VARMVATTENUTRUSTNING, HÖGEFFEKTBEREDARE, KALLVATTENBEHÅLLARE, VATTENFILTER, TRYCKBEHÅLLARE.....	121
Mom. 9.	VASKAR	122
Mom. 10.	DISKBÄNKAR	122
Mom. 11.	TVÄTTSTÄLL	122
Mom. 12.	TOALETTSTOLAR OCH VASKAR.....	122
Mom. 13.	BADKAR OCH DUSCHKAR	122
Mom. 14.	BIDÉER	122
Mom. 15.	URINALER.....	122
Mom. 16.	DRICKSVATTENFONTÄNER	122
Mom. 17.	TAPPNINGSKRANAR	122
Mom. 18.	BLANDARE	123
Mom. 19.	VATTENMÄTARE, VATTEN- OCH BRANDPOSTER SAMT TILLBEHÖR.....	123
Mom. 20.	"ALCUTERM" ELLER MOTSVARANDE	123
Mom. 21.	UTTAGSDOSOR FÖR SJUKHUSGAS.....	123
Mom. 22.	*SEPARATIONS- OCH VENTILBRUNNAR, PUMPSTATIONER MED BRUNNAR, SLAMAVSKILJARE, GYTTJEBEHÅLLARE OCH GOLVBRUNNAR MED AVRINNINGSBASSÄNGER	123
Mom. 23.	OLJEUPPVÄRMNINGSSUTRUSTNING.....	124
	Oljepannor	124
	*Oljebehållare	124
Mom. 24.	SPRINKLERANLÄGGNINGAR	124
	A. Rörsystem	124
	B. Utrustning och tillbehör	125

RÖRISOLERINGSBRANSCHEN, Bilaga 4..... 126

1 §	PRESTATIONSLÖNER	126
	Utbetalning och garantilön	126
	Normtider för ackordsarbeten inom rörisoleringensbranschen	126
	Övriga arbeten (underhålls- och reparationsarbeten, lagerarbeten m.m.)	126

Rörisoleringsbranschen	126
RÖRISOLERINGSBRANSCHEN	127
Bestämmelser om ackordsarbete	127
ACKORDSSÄTTNING INOM RÖRISOLERINGSBRANSCHEN	128
I VVS-branschens värmeisoleringsarbeten	128
I Y Allmänna bestämmelser	128
Isoleringsarbeten med mineralullsremсор	131
I A 1 Fastgörande av färdigt belagda remсор med värmeförsegling och tejpning	131
I A 2 Mineralullsremсор belagda med en tunn (högst 0,7 mm) plastskiva, offentliga och industriella byggnader	132
I B Isoleringsarbeten med mineralullsmattor	133
I B Y Allmänna bestämmelser	133
I B 2 Fastgörande av mineralullsmatta Bb/Bc, upp till kubikmetervikt 100 kg/m ³	133
I B 3 Fastgörande av aluminiumfoliematta för ventilation Ba/Be	134
I C a Enheter som betalas för olika ytbehandlingsarbeten	135
I D SÄRSKILDA PRISER	135
I D a Isolering av flänsventil:	135
II Kylisoleringsarbeten	136
II Y Allmänna bestämmelser	136
II A 1 Cellgummiisolering installerad från slang eller skiva i schakt och maskinrum	136
Tilläggspriser för cellgummiisolering enligt tabell II A 1	138
II A 2 Cellgummiisolering installerad utanför slutna schakt och maskinrum	138
Tilläggsprissättning som gäller cellisolering enligt tabellerna II A 1 och II A 2	139
Isolering av flänsar och ventiler	139
VENTILATIONSBRANSCHEN INOM VVS-BRANSCHEN, Bilaga 5	141
1 § Prestationslöner	141
1. Rakt ackord	141
2. Direkt lön	141
3. Övriga löner	141
4. Utbetalning och garantilön	141
2 § Bestämmelser om prestationslönearbete	143
Ventilationsbranschen	143
A. Allmänna bestämmelser om prestationslönearbete	143
B. Ytterligare bestämmelser om ackordsarbeten med normtider	145
3 § Lagbastillägg	147
Ventilationsbranschen	147
Lagbasens uppgifter på arbetsplatsen	147

Speciallagbas	149
---------------------	-----

NORMTIDER FÖR VENTILATIONSARBETEN PÅ BYGGPLATSERNA INOM VENTILATIONSBRANSCHEN 150

1 § Gemensamma bestämmelser	150
Mom. 1 Ackordssumma vid rakt ackord	150
Mom. 2 Allmänna gränser för normtider.....	150
Punkt 1 Arbeten som ingår i normtiderna.....	150
Punkt 2 Följande arbeten ingår inte i normtiderna	150
Mom. 3 Allmänna bestämmelser.....	151
Punkt 1 Nya och gamla byggnader	151
Punkt 2 Svårighets- och miljö tillägg	151

TABELL ÖVER NORMTIDER FÖR VENTILATIONSENTREPRENAD 152

Mom. 1. RUNDA KANALER OCH DELAR	152
Mom. 2 GRUNDTIMLÖNER.....	154
Mom. 3 FREDSPLIKT	156
Mom. 4. VENTILATIONSMASKINER	157
TABELL ÖVER NORMTIMMAR FÖR MASKINDELAR	157
Mom. 5. MINDRE UTRUSTNING	158
*VARMLUFTSUTRUSTNING OCH KYLBALKAR.....	158
Mom. 6. AXIALFLÄKTAR	159
Mom. 7. TILLVERKNING AV DELAR	161

VENTILATIONSFÖRKORTNINGAR 162

ORTSPECIFIKA GRÄNSER FÖR ERSÄTTNING FÖR FÄRDBILJETT, Bilaga 6 163

ORTSPECIFIKA GRÄNSER FÖR ERSÄTTNING FÖR RESETID, Bilaga 7.... 171

UNDERTECKNINGSPROTOKOLL TILL KOLLEKTIVAVTALET FÖR VVS-SEKTORN INOM HUSTEKNIKBRANSCHEN

Tid 16.12.2016

Plats LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry:s kontor, Helsingfors

Närvarande

Ville Hälinen	LVI-Tekniset Urakoitsijat
LVI-TU ry	
Jari Syrjälä	LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Pia Kilpeläinen	LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Arvo Ylönen	LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Juha-Ville Mäkinen	LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry, sekreterare
Matti Harjuniemi	Byggnadsförbundet rf, ordförande
Kyösti Suokas	Byggnadsförbundet rf
Kimmo Palonen	Byggnadsförbundet rf

1 GILTIGHET OCH ÄNDRINGAR

Kollektivavtalsförhandlingarna har utgått från kollektivavtalet för VVS-sektorn inom husteknikbranschen av 20.10.2015, avtalets bilagor om bestämmelser för prestationslönearbeten inom rörbranschen och prestationslönearbeten inom ventilationsbranschen samt ackordsprissättning för rörisoleringsbranschen.

Den nya avtalsperioden börjar 1.3.2017 och slutar 28.2.2018. Kollektivavtalslösningen innehåller inte löneförhöjningar.

2 GRUNDTIMLÖNER

Gällande grundtimlöner:

Lg	€/h
S	10,26
1	12,54
2	14,98
3	15,78
4	16,70

Medeltimförtjänstens förhöjningsprocent

Förhöjningsprocenten för tiden 1.4.2016–31.3.2017 är 0,43 procent.
Förhöjningsprocenten för tiden 1.4.2017–31.3.2018 är 0 procent.

3 PRESTATIONSBUNDNA LÖNER I KOLLEKTIVAVTALET

Normtimkoefficienten för rörbranschen och ventilationsbranschen är 16,13 €NH.

Penningkoefficienten för ackordsprissättningen inom rorisoleringsbranschen är 3,57 €enhet.

Premielönearbeten

I arbeten för vilka premielöneavtalet har slutits före början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast 1.3.2016 betalas för arbetade timmar ett separat tillägg på 0,07 €/h per räkenskapsperiod fram till början av följande löneförhöjningsskede. Detta separata tillägg avdras inte från prestationslönebeloppet.

Kollektivavtalets tillägg

Tillägg	€/h
Kvällsskiftstillägg	1,00
Nattskiftstillägg	2,03
Kvällsarbetstillägg	1,00
Nattarbetstillägg	2,03
Förseningstillägg för meddelande om ändring av skift	2,37
Tillägg för yrkesexamen	0,49
Tillägg för specialyrkesexamen	0,90

Ersättningen för arbetsredskap inom rorisoleringsbranschen

Ersättningen för arbetsredskap är 1,74 €per dag.

Lagbastillägg i rör- och ventilationsbranscherna

Den garanterade delen av lagbastillägget är 0,35 €/h.

Lagbastillägg för arbeten som utförs med tidlön är 0,56 €/h.

Separat ersättning som betalas till huvudförtroendeman

Ersättningarna är följande:

Antal representerade arbetstagare	€/två veckors räkenskapsperiod
10–50 arbetstagare	32,19
51–100 arbetstagare	40,23
mer än 100 arbetstagare	60,32

4 LOKALA AVTAL OM ARBETSPRÖVNING

I VVS-sektorn kan man lokalt tillsammans med förtroendemannen avtala om det förfarande som ska tillämpas vid företaget i fråga om arbetsprövning för en person som kommer till byggbranschen för första gången. Detta företagsspecifika avtal är i kraft till och med slutet av kollektivavtalsperioden.

I det företagsspecifika avtalet ska man komma överens om följande villkor:

- Avtalet om arbetsprövning med arbetstagaren som deltar i arbetsprövningen ingår för sex månader. Under denna tid kan båda parter häva avtalet om arbetsprövning på samma sätt som ett arbetsavtal med provtid.
- Under arbetsprövningen kan man komma överens om att arbetstagarens timlön avviker från den kollektivavtalsenliga tidlönen, dock så att den är minst 6,00 euro per timme. Utöver timlönen betalas de tillägg som fastställts i kollektivavtalet på vanligt sätt enligt kollektivavtalet.
- Samtidigt som man inom företaget mellan arbetsgivaren och förtroendemannen avtalar om det företagsspecifika förfarandet för arbetsprövning, utses även en yrkesman som har till uppgift att handleda arbetstagaren som deltar i arbetsprövningen och ge honom eller henne introduktion i arbetet. Samtidigt avtalar man om hur handledningen och introduktionen i arbetet ska genomföras.

5 LOKALA AVTAL OM PRODUKTIVITETSHÖJANDE OCH SPORRANDE LÖNESÄTTNING

I VVS-sektorn kan man med en arbetstagare eller en grupp arbetstagare avtala om en produktivitetshöjande och sporrande lönesättning. I avtalet kan man bland annat komma överens om följande:

- Den målsatta tidtabellen för arbetet som avtalet gäller
- Arbetstidsarrangemang för arbetet
 - För att öka flexibiliteten och produktiviteten i arbetet kan en söckenhelg som infaller mitt i veckan vara en arbetsdag. En söckenhelg då arbetstagaren inte varit ledig ersätts med ledighet eller i pengar i enlighet med arbetstidslagen och ingen separat söckenhelgersättning betalas ut.
 - I ett avtal om produktivitetshöjande och sporrande lönesättning kan man komma överens om sådan flexibel arbetstid som kollektivavtalet och arbetstidslagen tillåter, till exempel flextid och genomsnittlig arbetstid.
- Den kvalitet som det förutsätts att arbetets slutresultat håller
- Mängd och kvalitet på det material som ska användas i arbetet

- Premiens storlek och hur ovan nämnda arbeten inverkar på arvodets storlek
- Tidpunkt då premien betalas
- Garantilön som betalas också i fall att avtalade mål eller arbetet inte blir klart av en anledning som inte beror på arbetstagaren eller arbetstagarna.

Parterna i kollektivavtalet är beredda att förbättra produktiviteten i branschen genom gemensamma åtgärder, till exempel genom gemensamma utbildningstillfällen, med instruktioner för användningen av produktivitetshöjande och sporrande lönesystem samt flexibel arbetstid.

6 ARBETSGRUPPEN SM FÖRENKLAR KORTVÄRLDEN

Parterna har avtalat om följande principer och för att uppnå dessa grundar parterna vid behov en arbetsgrupp eller främjar i övrigt uppnåendet av målen tillsammans:

- Sammanslagning av Valttikortet och Byggnadsförbundets medlemskort så att alla som är medlemmar i Byggnadsförbundet automatiskt finns i Valttikortets databas.
- Inkomst på Medborgarkontot beaktas så att man med Valttikortet och medlemskortet automatiskt kan överföra uppgifter till inkomstregistret och de dokument som arbetslöshetskassan kräver skulle finnas tillgängligt automatiskt.
- Parterna samarbetar så att det blir lättare att upprätthålla olika behörigheter i kompetensregistret och så att den utbildning som behörigheterna kräver också blir mer rationell.

7 LAGBASTILLÄGG I RÖRISOLERINGSBRANSCHEN

Systemet med lagbastillägg i rörisoleringsbranschen fortsätter att gälla vid de objekt där ackordsavtalet mellan beställaren och entreprenören grundar sig på en första offert på ackordet som har lämnats efter 1.1.2016.

Lagbastillägget är ett försök som är i kraft till och med 28.2.2018 dock så att bestämmelsen gäller arbetsplatser som funnits före detta datum till och med deras upphörande.

Lagbastillägg

Om isoleringsarbetet enligt förhandsberäkningen omfattar över 3000 enheter och det arbetar minst 3 isolerare på arbetsplatsen medan isoleringsarbetet pågår, har arbetslaget en lagbas.

En isolerare som fungerar som lagbas på arbetsplatsen betalas 0,35 €/h för lagbastimmarna per redovisningsperiod, vilket samtidigt är en

garanterad del. Som lagbastimmar anses alla ackordstimmar under hela den tid som arbetsplatsen varar som införts i ackordskolumnen i lagbasens timbokföring och som godkänts av arbetsgivaren.

Lagbastillägget dras inte av från prestationslönebeloppet.

Vid medlemsföretag kan man lokalt sluta avvikande avtal om bestämmelserna i denna paragraf enligt 4 §.

Lagbasuppgifter inom rörisoleringsbranschen

1. Ingå och underteckna avtal om prestationslönearbete som gäller arbetsplatsen med arbetsgivarens representant.
2. Utföra mätning av prestationslönearbete tillsammans med arbetsgivarens representant.
3. Övervaka att material som levereras till arbetsplatsen levereras till installationsplatsernas omedelbara närhet samt se till att materialet lagras på reserverade platser och hanteras varsamt.
4. Granska anlant material enligt materialförteckningen, fraktsedeln eller andra dokument med anknytning till arbetet som denne har fått, samt om oklarheter förekommer omedelbart meddela arbetsgivarens representant.
5. Medan arbetet pågår göra sådana tilläggsbeställningar från isoleringsfirmans lager som man inte kunnat förutse behovet av då materialförteckningen utarbetades. Beställningen görs i tillräckligt god tid, ett dygn innan behovet uppstår.
6. Övervaka att överblivet material levereras till isoleringsfirmans lager och meddela om transporten.
7. Kontrollera timlistorna för arbetstagare som ingår i prestationslönearbetslaget.
8. Säkerställa att isoleringsarbetet utförs enligt de ritningar och arbetsbeskrivningar som getts. Sköta extra arbeten på uppdrag av arbetsgivaren så att använda material och arbetstimmar antecknas korrekt på den löpande räkningen, samt returnera ifrågavarande blankett till arbetsledningen med beställarens godkännande.
9. Ta emot och vidarebefordra den ansvariga byggmästarens meddelanden till arbetsledningen.
10. Utföra överlåtelsegranskning tillsammans med arbetsgivarens representant.

8 PASSERKONTROLL OCH -UPPFÖLJNING

Användning av passerkontrollinformation i byggnadsbranschen

Lagen om beskattningsförfarande och arbetarskyddslagen ändras den 1 juli 2014. Ändringarna gäller i synnerhet byggnadsbranschen. I och med lagändringen är den huvudsakliga genomföraren av ett byggprojekt

skyldig att föra en skriftlig förteckning över de personer som arbetar på en gemensam byggarbetsplats (arbetsplats) och månatligen meddela arbetstagarnas uppgifter till Skatteförvaltningen. Varje arbetsgivare på arbetsplatsen ska för sin del ge den huvudsakliga genomföraren uppgifter om sina arbetstagare.

Till följd av lagändringarna kommer arbetsplatserna i allt större utsträckning att införa elektroniska verktyg för passerkontroll och -uppföljning för att underlätta både när man ska föra förteckningar och göra anmälningar.

När en arbetsplats inför ett elektroniskt system för passerkontroll och -uppföljning konstaterar Byggnadsindustrin RT rf och Byggnadsförbundet rf följande:

Arbetsgivaren och den huvudsakliga genomföraren har en lagstadgad skyldighet att samla in, förfoga över och meddela de uppgifter Skatteförvaltningen förutsätter. Skatteförvaltningen rekommenderar även att man meddelar arbetstagarnas timuppgifter. Arbetsgivaren eller den huvudsakliga genomföraren behöver inte ett separat tillstånd från arbetstagaren eller dennes arbetsgivare för att få samla in eller överlåta uppgifterna. Den huvudsakliga genomföraren ska se till att den insamlade informationen endast hanteras av personer som har det som arbetsuppgift.

Den huvudsakliga genomföraren kan överlåta information om den elektroniska passerkontrollen eller -uppföljningen till arbetsplatsens under- och sidoentreprenörer till de delar som rör deras arbetskraft på arbetsplatsen. Uppgifterna som överlåts kan till exempel bestå av arbetstagarens namn, arbetsgivare samt tidpunkten för när arbetet inleds och avslutas varje dag. Den huvudsakliga genomförarens förtroendemän, arbetarskyddsfullmäktige och kontaktmän har rätt att få motsvarande uppgifter om deras verksamhetsområdes entreprenörer, företag som hyr in arbetskraft samt deras personal.

Teknisk tillsyn, såsom passerkontroll och -uppföljning omfattas av det samarbetsförfarande som avses i samarbetslagen och när den införs ska lagen följas. När det i samband med den tekniska tillsynen samlas in information om arbetstagarna ska man under samarbetsförhandlingarna även ta upp principer och praxis för insamlingen. Avtalsparterna rekommenderar att principer och praxis för passerkontroll och -uppföljning samt för insamling av uppgifter om arbetstagarna även ska diskuteras vid sådana företag som på grund av sin storlek inte omfattas av tillämpningsområdet för samarbetslagen.

Förteckningen över personer på arbetsplatsen och den anmälan som ska göras till Skatteförvaltningen förutsätter att man känner till vem som

vistas på arbetsplatsen och ett eventuellt elektroniskt system behövs för övervakningen av när personer anländer till och lämnar arbetsplatsen. Behovet av tillsyn av det som sker inne på arbetsplatsen eller annan tillsyn ska övervägas separat. Arbetstagarna har en skyldighet att registrera sig i det elektroniska systemet för passerkontroll eller -uppföljning när de anländer till och lämnar arbetsplatsen. Systemet för passerkontroll eller -uppföljning ska alltid vara i användning när det utförs arbete på arbetsplatsen, även på kvällar och veckoslut. För uppgifterna som samlas in till Skatteförvaltningen är det inte nödvändigt att registrera pauser som hålls under arbetsdagen.

Om det elektroniska systemet för passerkontroll eller -uppföljning förutsätter införskaffning av personlig utrustning ska arbetsgivaren stå för de extra kostnader det medför.

Enbart passerkontrollinformation som sådan kan inte användas som grund för lönebetalningen. Parterna rekommenderar att företaget i förväg behandlar användningen av passerkontroll för uppföljningen av arbetstiden och kommer överens om hur man går till väga vid eventuellt överskridande och underskridande av arbetstiden.

9 ARBETSTIDER SOM AVVIKER FRÅN DET NORMALA

I arbetsavtal för arbetstagare som arbetar för företag som verkar i branschen fastställs arbetsdagarna och arbetstimmarna så att arbetstagaren i förväg känner till arbetsdagarna och arbetstimmarna för pågående och följande lönebetalningsperiod.

10 AVVÄRJANDE AV BLÄNDNINGSRISK

Arbetsgivaren skaffar optiskt slipade skyddsglasögon som avvärjer bländning till dem som behöver det i sitt arbete, om inte bländningsrisken kan avvärjas på annat sätt (t.ex. genom att lägga på bländningsskyddsfilm på arbetsmaskinerna).

11 GRUNDTIMLÖNER

Ersättningar för resekostnader

Avtalsparterna inrättar en uppföljningsgrupp vars syfte är att granska hur resebestämmelserna fungerar och vid behov komma med förslag för att förnya dem.

Ackordsprissättning inom rörinstallationsbranschen

Avtalsparterna fortsätter att arbeta i en arbetsgrupp vars syfte är att förnya ackordsprissättningen inom rörinstallationsbranschen.

Ackordsprissättning för sprinklermontering

Avtalsparterna fortsätter arbeta i en arbetsgrupp vars syfte är att förnya ackordsprissättningen för sprinklermontering i dess helhet

12 PROTOKOLLETS GILTIGHET OCH UNDERTECKNANDE AV PROTOKOLLET

Man konstaterade att detta protokoll har samma giltighet som det egentliga kollektivavtalet.

Helsingfors, den 16 december 2016

LVI-TEKNISET URAKOITSIJAT LVI-TU ry

Ville Hälinen

Jari Syrjälä

BYGGNADSFÖRBUNDET rf

Matti Harjuniemi

Kimmo Palonen

KOLLEKTIVAVTAL 2017–2018

§ 1 AVTALETS TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

Bestämmelserna i detta kollektivavtal tillämpas på företag inom husteknikbranschen eller byggnadsbranschen som är medlemmar i LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry och deras arbetstagare, som utför installation av värme, vatten och ventilation samt tekniska isoleringsarbeten, service och underhåll av apparater och tillbehör som har installerats vid ovannämnda arbeten samt iståndsättning med olika tekniska metoder.

Avtalet kan också tillämpas på arbetstagare som utför installation, service och underhåll av kyl-, gas- och andra motsvarande anordningar.

LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry är enligt 8 § lagen om kollektivavtal övervakningsskyldig i fråga om de medlemsföretag som nämns ovan och som enligt lagen om kollektivavtal omfattas av detta kollektivavtal.

De som enligt lag omfattas av detta kollektivavtal är skyldiga att följa bestämmelserna i avtalet noggrant och utan ändringar.

§ 2 IAKTTAGANDE AV KOLLEKTIVAVTALETS BILAGOR

De bifogade avtalen och bindande handlingarna är delar av detta kollektivavtal.

Bilaga 1	Semesterlöneavtal
Bilaga 2	Allmänt avtal
Bilaga 3	Ackordsprissättning och bestämmelser om ackordsarbete inom rörbranschen
Bilaga 4	Ackordsprissättning och bestämmelser om ackordsarbete inom rörisoleringsbranschen
Bilaga 5	Ackordsprissättning och bestämmelser om ackordsarbete inom ventilationsbranschen
Bilaga 6	Ortspecifika gränser för ersättning för färdbiljett
Bilaga 7	Ortspecifika gränser för ersättning för resetid

§ 3 ARBETSFREDSFÖRPLIKTELSE

3.1 Bindande verkan

Detta kollektivavtal binder LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry och dess medlemsföretag, som under avtalets giltighetstid är eller har varit medlemmar i förbundet.

Detta kollektivavtal binder Byggnadsförbundet rf och dess underföreningar samt arbetstagare som under avtalets giltighetstid är eller har varit medlemmar i dessa föreningar.

Under avtalets giltighetstid får inte sådana mot kollektivavtalsbestämmelserna riktade stridsåtgärder som avses i lagen om kollektivavtal verkställas.

3.2 Arbetsfredsförpliktelse

Förbunden och deras underföreningar är skyldiga att se till att de föreningar, arbetsgivare eller arbetstagare som är deras medlemmar och som avtalet gäller inte inleder stridsåtgärder eller på något annat sätt bryter mot bestämmelserna i kollektivavtalet.

Förbunden och deras underföreningar är skyldiga att omedelbart vidta åtgärder med alla medel som står till buds för att förhindra en hotande arbetskonflikt eller återställa en bruten arbetsfred.

Förbunden är skyldiga att vidta åtgärder med alla medel som står till buds för att förhindra eller avbryta brottet omedelbart då de fått kännedom om ett brott mot kollektivavtalet eller om början till ett brott.

En strejk som Byggnadsförbundet rf eventuellt godkänt på någon annat av förbundets verksamhetsområden berör inte arbetstagare i de undertecknade arbetsgivarorganisationerna som omfattas av detta kollektivavtal.

4 § LOKALA AVTAL

4.1 Frågor som ska avtalas

I de fackorganiserade företag som är bundna till detta kollektivavtal kan man avtala lokalt om frågor som nämns särskilt i kollektivavtalet och i samband med vilka det hänvisas till paragrafen om lokala avtal (4 §).

4.2 Avtalsparter

Om frågor som allmänt gäller arbetstagarna avtalas enligt kollektivavtalets förhandlingsordning mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen. Om frågor som gäller en enskild arbetstagare eller ett arbetslag sluts avtal mellan arbetsgivaren och ifrågavarande arbetstagare eller arbetslag.

Ett avtal som huvudförtroendemannen tecknat binder alla de arbetstagare som huvudförtroendemannen kan anses representera. Ett avtal som tecknats av en enskild arbetstagare eller ett arbetslag kan inte strida mot ett avtal i samma ärende som tecknats av huvudförtroendemannen.

4.3 Avtalets form

Ett lokalt avtal ska ingås skriftligen.

4.4 Giltighet

Avtalet kan ingås för viss tid eller gälla tills vidare. Ett lokalt avtal som gäller tills vidare kan sägas upp med iakttagande av en tre månaders uppsägningstid, om inte annat har avtalats om uppsägningstiden. Ett lokalt avtal som tecknats på en viss tid kan efter det att kollektivavtalet upphört sägas upp inom en månad efter det att ett nytt kollektivavtal trätt i kraft med iakttagande av en tre månaders uppsägningstid.

Ett lokalt avtal är en del av kollektivavtalet och tillämpas även efter det att kollektivavtalet i övrigt upphört att gälla.

5 § ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLANDE

Arbetsgivaren har rätt att anställa och avskeda arbetstagare och att bestämma om ledningen av arbetet.

5.1 Arbetsavtal

I samband med en anställning skall parterna upprätta ett skriftligt arbetsavtal i två exemplar, varav framgår de arbetsvillkor som avses i arbetsavtalslagen, såsom:

- arbetstagarens personuppgifter och uppgifter om arbetsgivaren
- anställningsförhållandets begynnelsedatum
- anställningsförhållandets natur:
 - gäller tills vidare
 - gäller för viss tid (i avtalet ska nämnas ett tidsbundet avtals längd och dess grund)
- provotid
- anställningsställe
- arbetsuppgifter
- vilket kollektivavtal som skall följas
- lönebestämningsgrund och lönebetalningsperiod
- ordinarie arbetstid
- grunder för hur semestern fastställs
- uppsägningstid eller grunden för hur den fastställs

5.2 Prövotid

Prövotiden vid ett anställningsförhållande som gäller tills vidare eller vid en visstidsanställning på minst sex månader är högst tre månader, om inte arbetsgivaren ordnar för arbetstagaren sådan utbildning som avses i 1 kapitlet 4 § arbetsavtalslagen. Vid en visstidsanställning som är kortare än sex månader får prövotiden vara högst hälften av avtalstidens längd.

5.3 Uppgifter som ska lämnas

Vid anställningens början meddelar arbetsgivaren arbetstagaren namnen på huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen samt nödvändiga kontaktuppgifter.

5.4 Anställningsskydd

De undertecknade förbunden har kommit överens om att anställningsskyddet för arbetstagare som arbetar inom husteknikbranschen och förfaringssätten i samband med detta bestäms enligt arbetsavtalslagen, som iakttas som en del av detta avtal, med nedanstående undantag.

Utan hinder i arbetsgivarens skyldighet att erbjuda arbete åt arbetstagare eller återanställande kan arbetsgivaren ta personer i arbetsplatsutbildning, om man har avtalat om detta under samarbetsförhandlingarna i företaget.

5.5 Permittering

Arbetsgivaren kan permittera en arbetstagare för en viss tid genom att iaktta tiden för permitteringsmeddelande på samma grunder enligt vilka arbetsavtalet kunde sägas upp eller upplösas av en orsak som beror på arbetstagaren.

5.6 Annullerad eller uppskjuten permittering

Arbetsgivaren kan annullera ett permitteringsmeddelande eller uppskjuta verkställandet av en permittering utan att behöva iaktta en ny tid för permitteringsmeddelande. Meddelande om annullering eller uppskjutning skall ges senast den arbetsdag som föregår den dag då arbetet upphör och i första hand skriftligt eller, om detta rimligtvis inte är möjligt, på ett annat bevisligt sätt.

5.7 Avbruten permittering

Arbetsgivaren och arbetstagaren kan komma överens om tillfälligt arbete medan permitteringen varar, varvid permitteringen kan fortsätta omedelbart efter det att arbetet utförts utan ett särskilt permitteringsmeddelande.

Om en permitterad arbetstagare kallas till yrkesmässig fort- eller kompletteringsutbildning och denne samtycker till att delta i den, och permitteringen fortsätter efter utbildningen, räknas inte permitteringsdagarna på nytt som dagar som motsvarar arbetsdagar enligt 7 § 2 momentet 7 punkten semesterlagen (30 permitteringsdagar).

5.8 Uppsägning

Om inte annat har avtalats iakttas följande bestämmelser:

När arbetsgivaren säger upp arbetsavtalet

Anställningsförhållandet har fortgått oavbrutet	Uppsägningstid
mindre än 1 år	14 dagar
1 år, men mindre än 3 år	1 månad
3 år, men mindre än 5 år	2 månad
5 år, men mindre än 10 år	3 månad
10 år eller längre	4 månad
När arbetstagaren säger upp avtalet	14 dagar

5.9 Lön för uppsägningstid

När lönen för uppsägningstiden betalas i form av skadestånd och skadeståndsbeloppen beräknas används medeltimförtjänsten i kollektivavtalet som lönegrund. Ersättningen betalas enligt lönebetalningsperiod.

5.10 Turordning vid nedskärning

Vid uppsägning eller permittering av någon annan orsak än en sådan som har samband med arbetstagaren bör man om möjligt följa regeln att yrkesarbetare som är viktiga för företagets verksamhet och arbetstagare som förlorat en del av sin arbetsförmåga i samma arbetsgivares tjänst permitteras eller sägs upp sist. Utöver denna regel beaktas i mån av möjlighet också anställningsförhållandets längd och arbetstagarens underhållsskyldighet.

5.11 Anställningsställen

Med anställningsställe avses det verksamhetsställe av bestående natur inom företagets verksamhetsorganisation (huvud- eller filialkontor) där arbetstagaren har anställts.

6 § BESTÄMMELSER OM ARBETSTID

I anställningsförhållandena iakttas vid sidan av bestämmelserna i

arbetstidslagen de villkor om arbetstiden som man kommit överens om i detta avtal.

6.1 Arbetsvecka och arbetsdygn

Arbetsveckan börjar på måndagen. Ett arbetsdygn i dagarbete börjar klockan 00.00, om man inte lokalt kommer överens om något annat.

6.2 Ordinarie arbetstid

Den ordinarie arbetstiden kan arrangeras enligt följande:

- Den ordinarie arbetstiden är högst 8 timmar om dagen och 40 timmar i veckan.
- Den ordinarie veckoarbetstiden kan också arrangeras så att den i genomsnitt är 40 timmar under en period av högst 2 veckor, under förutsättning att detta meddelats minst 2 veckor innan den nämnda tidsperioden börjar.
- Lokalt kan enligt 4 § avtalas om genomsnittlig arbetstid på det sätt som nämns nedan i denna paragraf.

6.3 Skift-, kvälls- och nattarbete

Skiftarbete är arbete som på det sätt som avses i lagen har arrangerats i två eller flera arbetsskift. Skiftarbetssystem bör användas endast i tvingande fall.

Kvällsarbete är arbete som utförs under en arbetstid som avviker från den arbetstid företaget använder.

Nattarbete är arbete som utförs mellan klockan 23.00 och 06.00. Utförande av nattarbete under andra omständigheter än de som avses i 26 § arbetstidslagen förutsätter dessutom tillstånd av arbetarskyddsmyndigheten.

6.4 Normal förläggning av arbetstiden

I dagarbete inleds arbetet i allmänhet tidigast klockan 07.00 och avslutas senast klockan 17.00. Enligt avtal kan arbetstiden förläggas så att den sammanfaller med arbetstiden för andra yrkesgrupper som utför arbete på arbetsplatsen.

Om det inte är nödvändigt för arbetstagaren att uppsöka anställningsstället innan arbetet inleds, börjar och slutar dagens arbetstid på arbetsplatsen. Hämtning och återlämning av material och verktyg liksom även eventuella utredningar till följd av arbetet utförs på arbetstid.

6.5 Fridagar

Vid 40 timmars veckoarbetstid bör arbetstagaren förutom söndagen ha en annan fridag som bör vara lördag, om inte särskilda skäl kräver att arbete utförs på en lördag. När särskilda skäl föreligger kan fridagen också vara rörlig, varvid den bör framgå av en arbetsskiftsförteckning som uppgjorts på förhand. Det ovannämnda gäller dock inte kontinuerligt skiftarbete.

Lokalt kan i enlighet med 4 § avtalas om en annan förläggning av fridagarna. Under en vecka där söckenhelg ingår är lördagen en fridag, om inte annat krävs av särskilda skäl.

6.6 Ersättning för avvikande arbetstid

För skiftarbete betalas för timmar i kvälls- och nattskift ett skifttillägg enligt följande:

Tillägg	€/h
Kvällsskifttillägg kl. 17–23	1,00
Nattskifttillägg kl. 23–06	2,03

Tillägg för kvällsarbete eller nattarbete betalas inte, om det är frågan om övertidsarbete som överskrider den ordinarie arbetstiden för vilket övertidstillägg betalas.

6.7 Flyttad arbetstid

Tidpunkterna då den ordinarie arbetstiden inleds och avslutas kan tillfälligt flyttas endast av tvingande skäl.

Avvikelser från tidpunkterna då den ordinarie arbetstiden inleds och avslutas ska riktas till den dagliga arbetstiden i sin helhet.

För flyttad arbetstid betalas ett tillägg för kvälls- och nattarbete enligt följande:

Tillägg	€/h
Kvällsskifttillägg kl. 17–23	1,00
Nattskifttillägg kl. 23–06	2,03

6.8 Pauser

I mitten av ett åtta timmars arbetsskift förläggs en måltidsrast på en timme som inte inräknas i arbetstiden. I dagarbete som är ettskiftsarbete

skall måltidsrasten förläggas mellan klockan 11.00 och 13.00. Lokalt kan överenskommas att måltidsrastens längd är en halv timme.

En arbetstagare har rätt att under en arbetstid på 8 timmar hålla en 12 minuter lång paus både under den första och andra hälften av arbetsskiftet. Dessa inräknas i arbetstiden.

När en arbetstagare utför övertids-, kvälls- och nattarbete skall denne varannan timme beviljas en 12 minuter lång paus. Ifall övertidsarbetet fortgår över en timme och börjar direkt efter den ordinarie arbetstiden upphört, har arbetstagaren rätt att hålla en 12 minuter lång paus redan innan övertidsarbetet inleds. Ovannämnda pauser inräknas i arbetstiden.

6.9 Arbetsskiftsförteckningar, förflyttning av arbetstid

Av arbetsskiftsförteckningen, som skall uppgöras i förväg, skall framgå när arbetstiden börjar och upphör samt daglig vilotid och veckovila. För arrangemang av avvikande arbetstid (skift-, kvälls- eller nattarbete) skall arbetsskiftsförteckningar uppgöras och meddelas tre dagar före första arbetsskiftet.

Ifall tiden mellan iakttagandet av den förändrade arbetstiden och meddelandet om denna är kortare än tre arbetsskift skall arbetstagaren för de arbetstimmar som avviker från den tidigare tillämpade arbetstiden under de fem första skiftena betalas ett tillägg på 2,37 €/h.

Kvälls- och nattarbetstillägg betalas inte samtidigt med ovannämnda tillägg.

Om man lokalt enligt 4 § kommit överens om att använda genomsnittlig arbetstid skall en arbetsskiftsförteckning uppgöras så att arbetsskiftena för minst tre veckor är kända på förhand. Ändringar i den ovan avsedda arbetsskiftsförteckningen skall i första hand göras enligt överenskommelse. Om en överenskommelse inte kan nås har arbetsgivaren rätt att ändra arbetsskiftsförteckningen av välgrundade orsaker i samband med arbetsarrangemangen. I dylika fall skall bestämmelserna ovan iakttas.

Om en arbetstagare betalas ersättning för inkomstbortfall utöver den tidsperiod för vilken en arbetsskiftsförteckning uppgjorts anses arbetsskiftena för de dagar som går över förteckningen vara 8 timmar långa. I övrigt betalas ersättning för inkomstbortfall i enlighet med arbetsskiftsförteckningen.

6.10 Lokala avtal om arbetstider

Vid lokal överenskommelse enligt 4 § om arbetstiderna iakttas följande tillvägagångssätt:

- Ett lokalt avtal ska alltid ingås skriftligen.

- Huvudförtroendemannen och arbetslaget har rätt att ingå avtal om arbetstiderna. Arbetslagets avtal får dock inte stå i strid med ett avtal som tecknats av huvudförtroendemannen. Med arbetslag avses i detta sammanhang en eller flera arbetstagare, som arbetar tillsammans på samma arbetsplats.
- Om avtalsparten är ett arbetslag skall arbetsgivaren utan dröjsmål delge huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen avtalet för kännedom.
- En arbetstagare som inte själv har varit avtalspart har rätt att iaktta tidigare arbetstid, om denne meddelar arbetsgivaren detta senast två dagar innan det lokala avtalet tillämpas.
- Följande frågor i anknytning till arbetstiden kan avtalas lokalt enligt 4 §:
- Den ordinarie arbetstiden kan göras genomsnittlig på så sätt att den under en period av högst 26 veckor utjämnas till samma antal arbetstimmar som under motsvarande tid i dagarbete. Veckoarbetstiden kan då vara högst 50 timmar och arbetstiden per dag högst 10 timmar.
- Förläggning av fridagar.
- Ersättning som skall betalas för avvikande arbetstid (kvälls- och nattarbete).
- Tidpunkterna för den ordinarie arbetstidens början och slut.
- Ändring av arbetsskiftsförteckningen vid övergång till genomsnittlig arbetstid.
- Utjämnande lönebetalning då genomsnittlig arbetstid används.

Vid överenskommelse om genomsnittlig arbetstid skall för arbetet på förhand fastställas den tid under vilken den ordinarie arbetstiden utjämnas till det fastställda genomsnittet (=utjämningsystem).

Permittering av en arbetstagare kan inte börja förrän arbetstiden har utjämnats till samma antal arbetstimmar som i dagarbete under motsvarande tid. Om en arbetstagares anställningsförhållande upphör under utjämningsperioden av en orsak som inte har samband med arbetstagaren så, att utjämningsledigheten inte givits innan anställningsförhållandet upphör, betalas lönen förhöjd med 50 procent enligt medeltimförtjänsten för de ordinarie arbetstimmar som överskrider det antal arbetstimmar som under motsvarande tid skulle kumulera i dagarbete.

7 § ERSÄTTNINGAR SOM SKA BETALAS I SÄRSKILDA SITUATIONER

7.1 Söckenhelg ersättning

Till en arbetstagare med timlön betalas som söckenhelg ersättning lön enligt medeltimförtjänsten för följande söckenhelger: nyårsdagen,

trettondagen, långfredag, annandag påsk, första maj, Kristi himmelfärdsdag, midsommarafton, julafton, juldagen och annandag jul.

Om en arbetstagare är i arbete under en ovannämnd söckenhelg betalas lön till denne enligt samma principer som för söndagsarbete. Söckenhelgsersättning betalas inte i dylika fall.

Ersättning betalas dock inte i följande situationer:

- Arbetsförhållandet har varat i mindre än 6 veckor före söckenhelgen.
- Arbetstagaren är utan lov borta från arbetet dagen innan eller dagen närmast efter söckenhelgen.
- Söckenhelgen infaller på en lördag eller söndag.
- Söckenhelgen infaller under en föräldraledighet, familjeledighet eller rehabiliteringsledighet.
- Söckenhelgen infaller utanför de två första veckorna av en permittering.
- Söckenhelgen faller inom en sådan sjukdomstid för vilken arbetsgivaren inte är skyldig att betala lön.

7.2 Lön för självständighetsdagen

Om självständighetsdagen infaller på en arbetsdag betalas lön enligt lagstadgade grunder, och lönegrunden är medeltimförtjänsten i kollektivavtalet.

Om självständighetsdagen infaller under arbetstagarens sjukledighet och arbetsgivaren är skyldig att betala lön för den tiden, betalas till arbetstagaren lön för självständighetsdagen om den infaller på en arbetsdag.

8 § ÖVERTIDSTILLÄGG

8.1 Övertidsarbete per dag

Med övertidsarbete per dag avses arbete som utförs utöver den ordinarie 8 timmars arbetstiden per dag. Om arbetstiden ordnats så att den i genomsnitt är lika lång som arbetstagarens ordinarie veckoarbetstid är övertidsarbetet per dag det arbete som överstiger arbetstiden per dag enligt arbetsskiftsförteckningen.

För övertidsarbete per dag betalas förutom arbetslön ett övertidstillägg, som för de två första timmarna är 50 procent och för därpå följande timmar 100 procent av medeltimförtjänsten.

8.2 Övertidsarbete per vecka

Med veckoövertidsarbete avses arbete som överstiger den ordinarie veckoarbetstiden på 40 timmar. Som veckoövertidsarbete räknas inte övertidsarbete per dag som utförts under samma vecka. Om arbetstiden

ordnats så att den i genomsnitt är lika lång som arbetstagarens ordinarie veckoarbetstid är veckoövertidsarbete det arbete som överstiger antalet arbetstimmar per vecka enligt arbetsskiftsförteckningen.

För veckoövertidsarbete betalas förutom arbetslön ett övertidstillägg, som för de åtta första timmarna är 50 procent och för därpå följande timmar 100 procent av medeltimförtjänsten.

För arbete som utförs på lördagen eller söndagen efter självständighetsdagen, julen, nyårsdagen, trettondagen, påsken, första maj och Kristi himmelfärdsdag liksom även på påsklördagen och midsommardagen betalas lön som för veckoövertidsarbete

8.3 Resetid

Resetiden räknas inte som ordinarie arbetstid, men resor under den arbetstid som iakttas i företaget jämställs med arbetstid när arbetstiden per dag eller per vecka beräknas.

8.4 Deltagande i utbildning

Om en arbetstagare på uppdrag av sin arbetsgivare deltar i utbildning som anknyter till yrket jämställs den tid som under ordinarie arbetstid använts till utbildningen med arbetstid vid beräkningen av övertidsarbetet per vecka.

8.5 Skötsel av uppgifter som huvudförtroendeman eller arbetarskyddsfullmäktig

Den tid som en arbetstagare under ordinarie arbetstid använder för att sköta huvudförtroendemanna- eller arbetarskyddsfullmäktigeuppgifter som överenskommits med arbetsgivaren jämställs med arbetstid vid beräkningen av övertidsarbete och ersättning för veckovila.

8.6 Förkortning av ordinarie arbetstid

Då en förkortning av den ordinarie arbetstiden beror på arbetsgivaren betalas för övertidsarbete som utförs trots förkortad arbetsdag övertidstillägg efter den ordinarie arbetstidens utgång på samma sätt som för andra övertidstimmar.

8.7 Ersättningsgrund för övertidstillägg

Övertidstillägg liksom tillägg för söndagsarbete och ersättning för veckovila betalas på basis av medeltimförtjänsten.

8.8 Maximigränser för övertidsarbete

Som granskningsperiod för maximigränserna för övertidsarbete enligt

arbetstidslagen används kalenderåret. Denna bestämmelse tillämpas endast på medlemsföretagen i de undertecknade arbetsgivarförbunden.

8.9 Oförutsedda arbeten

Om en arbetstagare under den arbetstid som iakttas inom företaget ombeds återvända till arbetet mellan klockan 18.00 och 06.00 efter det att denne redan avlägsnat sig från arbetsplatsen betalas som förberedelse- och tvättersättning en timmes individuell timlön. För den egentliga arbetstiden betalas lön enligt kollektivavtal. För arbetstid som är kortare än en timme betalas lön för en timme.

8.10 Utryckningsarbete

Ifall en arbetstagare kallas tillbaka till arbetet efter det att denne redan avlägsnat sig från arbetsplatsen betalas som förberedelse- och tvättersättning två timmars individuell timlön.

För den egentliga arbetstiden betalas ett tillägg på 100 procent (inkluderar övertidstillägg) dock högst till dess att den arbetstid som iakttas i företaget inleds följande morgon. Om arbetet utförs på söndag eller annan vilodag fortsätter ovannämnda tillägg på 100 procent under hela den tid arbetet pågår, men upphör dock så som sagts ovan. Utöver ovannämnda lön betalas till arbetstagaren i varje enskilt fall de tillägg för söndagsarbete eller andra dylika tillägg och eventuell ersättning för veckovila som fastställts i lag och i detta kollektivavtal.

Vid arbete av utryckningsnatur räknas resetiderna som arbetstid. För arbetstid som är kortare än en timme betalas lön för en timme. Ovannämnda tillägg på 100 procent betalas enligt medeltimförtjänsten.

8.11 Beredskap

Om beredskap skall avtalas skriftligt i företaget och av avtalet skall framgå beredskapens längd och art.

Vid avtal om beredskap skall samtidigt avtalas om den ersättning som betalas för beredskapen. Vid fastställandet av ersättningen skall de begränsningar av arbetstagarens fritid som beredskapen medför beaktas. Om arbetstagaren under beredskapstiden är skyldig att vistas i sitt hem för att därifrån vid behov kallas till arbetet skall minst hälften av beredskapstiden ersättas antingen i pengar eller med motsvarande avlönad fritid som ges under ordinarie arbetstid.

Om arbetstagaren inte är skyldig att vistas i sin bostad under beredskapstiden, ska minst 20 % av den tid som har använts som beredskapstid ersättas antingen i pengar eller såsom avlönad fritid under den regelbundna arbetstiden. Lönegrunden är den individuella totala

inkomsten. I företaget kan man lokalt avtala om ett annorlunda förfarande som garanterar motsvarande nivå.

Beredskapstiden inberäknas inte i arbetstiden. Beredskapstidens längd och upprepning av beredskap får inte i oskälig omfattning begränsa arbetstagarens fritid.

8.12 Utvecklingssamtal

För tid som åtgått till utvecklingssamtal betalas arbetstagaren lön enligt följande:

- För den som arbetar på tidlön personlig tidlön
- För den som arbetar på ackord personlig tidlön för den tid som åtgår för utvecklingssamtalet på arbetsplatsen
- För den som arbetar på ackord medeltimförtjänsten för den tid som åtgår till utvecklingssamtalet annanstans än på arbetsplatsen.

9 § FÖRKORTNING AV ARBETSTIDEN (PEKKANENDAGAR)

9.1 Tillämpningsområde

Bestämmelserna i detta avtal tillämpas på arbetstagare vars ordinarie arbetstid är 40 timmar i veckan. Dessutom förutsätts att den årliga arbetstiden i övrigt förkortas endast av kyrkliga högtider, midsommarafton, självständighetsdagen, julafton, nyårsdagen, första maj samt lördagen efter jul och påsk. Perioden för förkortning av arbetstiden är ett år.

9.2 Arbetstidsförkortningens längd

Förkortningstiden är 96 timmar årligen.

9.3 Ledighet för arbetstidsförkortning

Arbetstidsförkortningsledigheten ges som lediga dagar vid en av arbetsgivaren bestämd tidpunkt. Ledigheten kan också ges så att den dagliga arbetstiden förkortas om arbetsgivaren och arbetstagaren kommer överens om detta. Arbetsgivaren ska meddela om tidpunkten för förkortningsledigheten minst två veckor före ledigheten.

Om arbetsgivaren på förhand har utarbetat en arbetstidsplan där tidpunkterna för förkortningsledigheterna har fastställts, har arbetsgivaren rätt att flytta de förkortningsledigheter som meddelats i tidsplanen inom gränserna för förkortning av arbetstiden genom att meddela om flyttningen och samtidigt om tidpunkten för den nya ledigheten minst en vecka före ledigheten.

Arbetsgivaren och arbetstagaren kan komma överens om att förkortningen skall sparas eller inte tas ut. Förkortning av arbetstiden kan inte överflyttas så att den hålls utom anställningsförhållandet. De

lediga dagar som givits på grundval av detta avtal och som annars skulle ha varit arbetsdagar, räknas som jämställda arbetsdagar vid intjäning av semesterdagar.

9.4 Ersättning för arbetstidsförkortning

Inkomstkomensationen för förkortning av arbetstiden betalas med en ersättning för arbetstidsförkortning. Ersättningen för arbetstidsförkortning är 5,5 procent av den lön som har betalats eller har förfallit till betalning inklusive ersättning för övertid och nödarbete.

Ersättning för arbetstidsförkortning betalas inte till skolelever och studerande som arbetar under sitt skollov. Om förkortningen av arbetstiden minskar utgående från bestämmelserna under punkt ”1 Tillämpningsområde” minskar ersättningen för arbetstidsförkortning i samma förhållande.

9.5 Betalning av förkortningsersättning

Ersättningen för arbetstidsförkortning betalas på lönebetalningsdagen för respektive räkenskapsperiod. Inom medlemsföretagen kan man avvika från det ovan nämnda komma överens om att en andel motsvarande förkortningsperioden betalas i samband med den lönebetalningsperiod då arbetstidsförkortningen har getts. Alla förkortningsersättningar ska dock betalas senast i samband med den lönebetalning då lön för den 31 maj betalas.

9.6. Särskild lönedel till arbetstagare med kortare arbetstid

Till arbetstagare vars ordinarie arbetstid är under 40 men minst 24 timmar per vecka och som inte på grund av sin kortare arbetstid omfattas av systemet med arbetstidsförkortning betalas en särskild lönedel på 5,5 procent. Lönedelen betalas för den lön som har betalats eller har förfallit till betalning inklusive ersättning för övertid och nödarbete.

Ovan nämnda bestämmelse om en särskild lönedel träder i kraft fr.o.m. 1.9.2014.

§ 10 ARBETSLÖNER

10.1 Löneformer

Lönen till de arbetstagare på vilka detta kollektivavtal tillämpas kallas enligt lönebestämningssättet tidlön eller ackordslön. För arbetet används på motsvarande sätt benämningen tidarbete eller ackordsarbete. Premielöner ingår i branschvisa bestämmelser om ackordsarbete.

10.2 Personlig tidlön

För varje arbetstagare som anställs skall en personlig tidlön fastställas.

Arbetstagarens personliga tidlön består av grundtimlönen enligt lönegruppen och en personlig lönedel. Arbetstagarens grundtimlön baserad på lönegrupp fastställs genom att arbetstagarens färdigheter jämförs med svårighetsgrupperingstexterna för arbetena. De grupperingsdefinitioner som gäller lönegrupperna och de bestämmelser som skall tillämpas vid bestämningen av den personliga lönedelen företagsvis framgår av punkt 11.3 och 11.4 i detta kollektivavtal.

För arbetstagare som avlönas med en månadslön som överenskommit enligt punkt 10.5 och unga arbetstagare vars minimilön bestäms enligt punkt 10.6 fastställs likväl ingen personlig tidlön.

10.3 Personlig totalinkomst

Arbetstagarens personliga totalinkomst består av den personliga tidlönen plus eventuella specialarbetstillägg och tillägg för fristående examen.

10.4 Grundtimlöner som utgör grund för den personliga timlönen

Grundtimlöner

	€/h
S	10,26
1	12,54
2	14,98
3	15,78
4	16,70

10.5 Månadslön

Lönen för en arbetstagare som utför kontinuerligt tidarbete kan enligt överenskommelse betalas som avtalad månadslön eller omräknad månadslön.

Den avtalade månadslönen skall till sitt belopp motsvara åtminstone grundtimlönen och inkomsten enligt talet 175 för den lönegrupp i husteknikbranschens tidlönesystem som skulle tillämpas på arbetstagaren om denne utförde arbete med lön enligt detta lönesystem.

Den omräknade månadslönen beräknas så att den personliga tidlön som fastställts för arbetstagaren enligt bestämmelserna i punkt 10.2 multipliceras med talet 173.

Om arbetstagarens ordinarie arbetstid per vecka är kortare än 40 timmar används som koefficient

- vid avtalad månadslön det tal som fås då talet 175 multipliceras med kvoten av antalet arbetstimmar enligt den ordinarie arbetstiden per vecka och talet 40
- vid omräknad månadslön det tal som fås då talet 173 multipliceras med kvoten av antalet arbetstimmar enligt den ordinarie arbetstiden per vecka och talet 40.

Arbetstidsförkortningsledigheterna hålls enligt kumulering på arbetsdagar som arbetsgivaren fastställer utan minskning av månadslönen.

10.6 Unga arbetstagare

Lönebestämmelserna i punkt 10.2 tillämpas inte på arbetstagare under 18 år som inte har avlagt arbetsavtalsenlig yrkesinriktad examen eller som inte har ett läroavtalsförhållande.

Minimilönen enligt kollektivavtalet för en ung arbetstagare som enligt det ovannämnda inte omfattas av de allmänna lönebestämmelserna i detta kollektivavtal är 80 procent av grundtimlönen enligt lönegrupp S i husteknikbranschens tidlönesystem.

Förutom den ovannämnda minimilönen betalas enligt villkoren i de behöriga bestämmelserna i detta kollektivavtal branschvisa specialtillägg. En personlig lönedel betalas inte i samband med den minimilön som avses här.

10.7 Arbetstagarens arbetsförmåga och minimilönen

Lönebestämmelserna gäller fullt arbetsföra arbetstagare. Ifall arbetstagarens invaliditet inverkar betydligt på arbetsförmågan kan man avvika från bestämmelserna i kollektivavtalet använda avtalslön. Lönen skall avtalas skriftligt när arbetsavtalet ingås.

11 § TIDLÖNESYSTEMET INOM HUSTEKNIKBRANSCHEN

Syftet med tidlönesystemet inom husteknikbranschen är att uppmuntra arbetstagarna att förbättra sin yrkesförmåga och att skapa möjligheter att utveckla lönepolitiken inom de enskilda företagen. För att dessa mål skall uppnås bör tidlönesystemet genomföras i företaget först och främst genom samarbete och enligt överenskommelse mellan arbetsgivaren och arbetstagarna. Man eftersträvar ett slutresultat som behandlar arbetstagarna opartiskt och är motiverande ur arbetets synvinkel.

11.1 Bestämning av arbetstagarens lönegrupp

När arbetsavtalet ingås fastställs lönegruppen preliminärt genom att arbetstagarens färdigheter jämförs med nedanstående

svårighetsgrupperingstexter som dels är gemensamma för
husteknikbranschens olika branscher (grundklassificering) och dels
specifika för arbeten inom olika branscher.

Samtidigt fastställs för arbetstagaren en preliminär personlig lönedel som tillämpas till dess man i samband med den exaktare bestämningen av arbetstagarens lönegrupp fastställt dennes personliga lönedel med iakttagande av samma grunder som för övriga arbetstagare i företaget.

En exaktare bestämning av lönegruppen skall verkställas inom tre månader efter det att anställningsförhållandet inletts. I detta sammanhang skall arbetstagaren presentera sin tidigare arbetshistoria, om den kan ha en inverkan då bestämningen utförs. Den preliminärt fastställda lönegruppen kan då stiga eller sjunka.

Samtidigt som den exakta lönegruppen fastställs bestäms arbetstagarens personliga lönedel på basis av utvecklingssamtal. Förfarandet gällande dessa klarläggs senare.

11.2 Praktiskt genomförande av svårighetsgruppering och lönegruppering

Svårighetsgrupperingen som gäller färdigheten att utföra arbetsuppgifterna görs av en eller flera representanter för arbetsgivaren och arbetstagarna i en sammansättning som överenskomms inom företaget.

Arbetstagarens lönegrupp bestäms av en representant för arbetsgivaren som har så god insikt som möjligt i avlöningssystemet och den personalpolitiska totaladministrationen i företaget, och respektive arbetstagare. Ifall meningsskiljaktigheter uppstår i detta sammanhang kan arbetstagaren be huvudförtroendemannen delta. När man inte samförstånd om grupperingen i företaget, hänskjuts frågan till förbunden för avgörande.

11.3 Definitioner av svårighetsgruppering av uppgifterna

Svårighetsgrupperingstexter för allmänna arbeten inom husteknikbranschen och arbeten inom vvs-branschen

Grundgruppering	Rör	Isolering	Ventilation
Inläring under arbetet av de vanligast förekommande redskapen och installationsmetoderna inom branschen. Inläringstid högst 24 månader.	Arbetet utförs enligt modell med hjälp av en annan montör. För arbetet krävs inte självständiga färdigheter i arbetsmetoderna.	Arbetet utförs med hjälp av en annan isolerare. För arbetet krävs inte självständiga färdigheter i arbetsmetoderna.	Arbetet utförs enligt modell med hjälp av en annan montör. För arbetet krävs inte självständiga färdigheter i arbetsmetoderna.
1. För arbetet krävs bas-kännedom om de vanligast förekommande redskapen och installationsmetoderna.	1. Uppgiften består av VVS-installationer som utförs under en annans ledning.	1. Uppgiften består av isoleringsarbeten som utförs under en annans ledning.	1. Uppgiften består av installation av ventilation som utförs under en annans ledning.

<p>2. För arbetet krävs god kunskap och kännedom om bestämmelserna inom branschen och om arbetsritningar och installationsmetoder.</p>	<p>2. Uppgiften består av VVS-installationer som utförs enligt arbetsbeskrivning och ritningar eller omfattar VVS-service.</p>	<p>2. Uppgiften består av VV- och kylisoleringar eller ventilationsisoleringar som utförs enligt arbetsbeskrivning och ritningar.</p>	<p>Uppgiften består av installation av ventilation och maskiner enligt arbetsbeskrivning och ritningar eller omfattar underhåll av ventilation.</p>
<p>För arbetet krävs behärskning av två kunskapsområden inom branschen och förmåga att självständigt genomföra projekt- och servicefunktioner.</p>	<p>3. Uppgiften består av installationer av VVS och specialrörsystem enligt arbetsbeskrivning och ritningar eller omfattar service av VVS- och specialrörsystem.</p>	<p>a) Uppgiften består av VV- och kylisoleringar som utförs enligt arbetsbeskrivning och ritningar samt ventilationsisoleringar eller montering av färdiga plåtdelar. b) Uppgiften består av ventilationsisoleringar och VV- och kylisoleringar eller montering av färdiga plåtdelar som utförs enligt arbetsbeskrivning och ritningar.</p>	<p>3. Uppgiften består av installation av ventilation och krävande maskininstallationer enligt arbetsbeskrivning och ritningar eller omfattar underhåll av ventilation och maskininstallationer.</p>
<p>4. För arbetet krävs övergripande färdigheter att självständigt utföra installationer av byggnads- eller industrimaskiner och anordningar inom branschen.</p>	<p>4 Uppgiften består av färdighet att självständigt utföra fullständiga installationer och ändrings- eller servicearbeten som gäller varierande projekt, t.ex. sjukhus, laboratorier, fraktkterminaler, bilverkstäder, mejerier och industrianläggningar.</p>	<p>4. Uppgiften består av färdighet att fullständigt utföra varierande arbeten, t.ex. kyl-, brand-, ljud- och högtemperaturisolering och underhåll av dessa.</p>	<p>4. Uppgiften består av färdighet att självständigt och fullständigt genomföra varierande projekt, t.ex. installationer och ändringsarbeten som gäller kontors/affärsbyggnader, stora produktionsanläggningar, sporthallar och bergrum eller underhållsarbeten som gäller dessa.</p>

11.4 Bestämning av den personliga lönedelen

Vid bestämningen av den personliga lönedelen bör man eftersträva att företagets konkurrensförmåga förbättras och att ett lönesystem skapas för företaget som motiverar arbetstagarna. Den personliga lönedelens storlek avgörs i företaget med hjälp av bifogade matris och utvecklingssamtal. En personlig lönedel skall dock betalas till varje arbetstagare.

Arbetstagaren bör utgående från utvecklingssamtalet kunna utveckla sig själv enligt de ställda målen och på så sätt förbättra sin personliga lön.

I ett kontinuerligt anställningsförhållande skall förmannen och arbetstagaren ha ett utvecklingssamtal varje år, på basis av vilket arbetstagarens personliga lönedel fastställs. Dialogen skall vara öppen och under samtalet skall arbetstagarens aktuella situation i fråga om yrkesfärdighet, utbildning och anpassning till arbetsgemenskapen genomgå. Man kan komma överens om utvecklingssamtalen lokalt i enlighet med 4 § i kollektivavtalet.

Utgående från utvecklingssamtalet kan den personliga lönedelen endast höjas eller förbli oförändrad. I exceptionella fall, då arbetsgivaren skulle ha rätt att upphäva arbetstagarens anställningsförhållande på grundval av arbetstagarens uppförande, kan efter utvecklingssamtalet en bedömning som grundar sig på en enskild punkt eller enskilda punkter i matrisen sänkas. Arbetstagarens personliga lönedel sjunker då i motsvarande mån.

Under utvecklingssamtalet genomgås följande (matrisen):

	FAKTOR	Beskrivning av faktorerna	1	2	3	4	5
1	Arbetsmängd	– är effektiv i sitt arbete					
2	Arbetets kvalitet	– bundenhet vid företagets kvalitetssystem och/eller kvalitetsnormer – är sällan tvungen att korrigera brister som beror på slarv eller fel som kunde förutses					
3	Samarbetsförmåga	– kan utmärkt arbeta tillsammans med andra					
4	Kundorientering	– tar ansvar för kunden – representerar företaget på ett positivt sätt					
5	Utvecklingsförmåga	– vilja och förmåga att lära sig nya saker, uppgifter och metoder					
6	Ekonomiskt tänkande	– kostnadsmedveten					
7	Specialkunnande	– kunskande inom yrkets specialområden, som inte beaktats i grundgrupperingen och som ökar företagets värde					
8	Specifikt inom företaget	– (en egenskap hos arbetstagaren som har betydelse med avseende på arbetet)					
9	Specifikt inom företaget						

11.5 Tillämpning av bedömningsmatrisen

Om inte något annat överenskommit inom företaget är de lodräta kolumnerna i bedömningsmatrisen poäng, och vikten av de poäng som räknats ihop från varje horisontal rad är densamma.

Poängtalet tre som räknats ihop från en rad visar att arbetstagarens egenskap motsvarar den genomsnittliga nivån. Om poängtalet är lägre är arbetstagarens egenskap under den genomsnittliga nivån. Ett poängtal som är högre visar på motsvarande sätt att arbetstagarens egenskap är över den genomsnittliga nivån.

Om företaget har verksamhet på flera orter eller på flera arbetsplatser bör samma bestämningsgrunder för den personliga lönedelen tillämpas på samtliga arbetstagare. Den personliga lönedelen kan dock vara olika stor på arbetsplatser i samma företag som är belägna på olika orter.

Om arbetstagarens lönegrupp förändras förblir dennes personliga lönedel oförändrad.

11.6 Speciella bestämmelser

Arbetstagare som utexaminerats från grundläggande yrkesutbildning, antas i läroavtalsförhållande samt som fyllt 18 år men saknar yrkesutbildning placeras när de anställs i lönegrupp S.

Deras introduktion i arbetet skall ordnas så att de uppnår det kunnande som krävs för lönegrupp 1

- senast inom 12 månader om de utexaminerats från grundläggande yrkesutbildning
- inom 24 månader om de saknar yrkesutbildning.

Arbetstagare som avlagt grundexamen inom husteknik som fristående examen placeras i lönegrupp 1.

I startlönegruppen kumulerar arbetstiden på 24 månader genom sommararbete endast för arbetstagare som fyllt 18 år.

Yrkeskunskapen hos en arbetstagare som har avlagt yrkesexamen jämförs med svårighetsklassificeringen för lönegrupp 3 och hos en arbetstagare som har avlagt specialyrkesexamen med svårighetsklassificeringen för lönegrupp 4.

Lagerarbetare och bilförare som utför självständigt arbete placeras i lönegrupp 2 och lagerarbetare och bilförare som arbetar under en annans ledning placeras i lönegrupp 1.

Avtalsparterna konstaterar att de som inlärs i arbetet inte omfattas av kollektivavtalet. Den som åtar sig att bli arbetsplatshandledare gör det frivilligt. Personen i fråga skall vara villig och motiverad att åta sig uppgiften. Eventuella förändringar i förtjänstnivån med anledning av uppgiften som handledare på arbetsplatsen eller andra lönefaktorer avtalas lokalt.

11.7 Lönegruppering för utländsk VVS-montör

Som lönegrupp för en utländsk VVS-montör som är utstationerad i Finland eller arbetar tillfälligt i Finland och vars permanenta bostadsort ligger utanför Finlands gränser bestäms för de första tre månaderna lönegrupp 2. Om arbetstagarens kunskaper förutsätter det kan man omedelbart bestämma att en högre lönegrupp används.

Om man efter tre månaders arbete konstaterar att den utländska arbetstagaren har placerats i en lönegrupp som är för hög i relation till dennes yrkeskunskap kan lönegruppen utvärderas på nytt. I samband med detta skall arbetsgivaren detaljerat ange vilka brister i yrkeskunskapen som utgör grunden för en sänkning av lönegruppen. Samtidigt skall den tidsperiod uppges under vilken arbetstagaren utbildas till en kunskapsnivå som motsvarar minst lönegrupp 2.

12 § MEDELTIMFÖRTJÄNST

Som medeltimförtjänst används medeltimförtjänsten för semestern för föregående semesterkvalifikationsår beräknad enligt semesterlöneavtalet, som höjs med den procent som förbunden kommer överens om.

Förhöjningsprocenten för tiden 1.4.2016–31.3.2017 är 0,43 procent.

Förhöjningsprocenten för tiden 1.4.2017–31.3.2018 är 0 procent.

Semesterkvalifikationsårets sista lönebetalningsperiod är den som slutar 31.3 eller närmast därförinnan. Medeltimförtjänsten justerad med förhöjningsprocenten träder i kraft när förbunden har kommit överens om förhöjningsprocentens storlek.

Om den medeltimförtjänst för semestern som nämns ovan inte räknats ut för en arbetstagare, beräknas medeltimförtjänsten varannan lönebetalningsperiod räknat från anställningsförhållandets början på det sätt som 2 § i semesterlöneavtalet föreskriver om uträkning av semesterersättning. Den medeltimförtjänst som fås på detta sätt används som sådan de två följande lönebetalningsperioderna. I början av anställningsförhållandet ersätts medeltimförtjänststimmarna retroaktivt med den första beräknade medeltimförtjänsten då den blivit beräknad.

Medeltimförtjänsten skall vara minst lika stor som den personliga tidlönen.

Ändras en arbetstagares lönegrupp under avtalsperioden, justeras medeltimförtjänsten på så sätt att den höjs i proportion till dennes grundtimlöner.

§ 13 VÄNTETID OCH ERSÄTTNING

Till en arbetstagare som väntar på arbete i verkstaden eller på arbetsplatsen betalas som lön för väntetiden grundtimlönen enligt lönegrupp 1, förutom i startlönegruppen enligt lönegrupp S.

14 § TILLÄGG OCH BETALNINGSGRUNDER FÖR TILLÄGG

14.1 Tillägg för fristående examen

Med fristående examen avses en av Utbildningsstyrelsen fastställd yrkesexamen och specialyrkesexamen enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning som motsvarar en arbetstagares arbetsuppgifter i husteknikbranschen.

Tillägg betalas endast på grundval av en godkänd yrkes- eller specialyrkesexamen. Om tillägg betalas på grundval av specialyrkesexamen betalas inte därtill tillägg för yrkesexamen.

Till en arbetstagare som avlagt yrkesexamen betalas ett yrkesexamenstillägg på 0,49 euro per timme.

Till en arbetstagare som avlagt specialyrkesexamen betalas ett specialyrkesexamenstillägg på 0,90 euro per timme.

De yrkes- och specialyrkesexamina som gäller för närvarande i VVS-branschen är:

- Yrkesexamen för rörmontör
- Yrkesexamen för ventilationsmontör
- Yrkesexamen för teknisk isolerare
- Specialyrkesexamen för rörmontör
- Specialyrkesexamen för ventilationsmontör

Tidigare utförda yrkesexamina för vilka ovan nämnda tillägg betalats omfattas av tillägget.

Tillägget betalas från och med anställningsförhållandets början, om arbetstagaren uppvisar intyg över avlagd examen när anställningen inleds. I annat fall betalas tillägget från och med början av den löneperiod som följer på den dag då examensbetyget uppvisats. Tillägget betalas separat i alla löneformer och det beaktas inte när gruppavtal fördelas mellan de arbetstagare som deltagit i avtalsarbetet.

En arbetstagare ersätts för inkomstbortfall och för direkta kostnader som orsakas av deltagande i ett examenstillfälle enligt medeltimförtjänsten, under förutsättning att arbetstagaren har kommit överens på förhand om deltagandet med arbetsgivaren. Ersättningar betalas högst för sammanlagt fyra arbetsdagar.

En arbetstagare har rätt att få ledigt från arbetet för omtagning av en examen eller av en del av en examen, om denne har meddelat arbetsgivaren om detta minst en vecka på förhand. Arbetsgivaren är inte skyldig att betala ovannämnda ersättningar i dylika fall.

14.2 Specialarbetstillägg

Utöver den ovannämnda personliga tidlönen kan med arbetstagaren överenskommas om ett specialarbetstillägg för ett separat arbetsobjekt. Avtalet om specialarbetstillägg gäller en viss tid eller tills vidare. Ett avtal som gäller tills vidare kan sägas upp med en tre månaders uppsägningstid, ifall inte något annat överenskommit om uppsägningstiden.

14.3 Lagbastillägg för arbeten som utförs med tidlön

Om det enligt förhandsberäkningen ingår mer än 100 normtimmar i rörlägnings- eller ventilationsarbetet, och man har kommit överens om att det utförs med tidlön, har arbetsstället en lagbas. Till en rör- eller ventilationsmontör som fungerar som lagbas på byggplatsen betalas ett lagbastillägg. Man kan lokalt avtala om beloppets storlek, dock så att det uppgår till minst 0,56 €/h. Lagbasens uppgifter har fastställts som en del av bestämmelserna om prestationslönearbete för rör- och ventilationsbranscherna i det här kollektivavtalet.

15 § RESEKOSTNADER

Ersättningarna för resekostnader som kan anses skattefria och grunderna till dem fastställs för åren 2017 och 2018 enligt skatteförvaltningens beslut om skattefria resekostnader.

15.1 Dagliga resekostnader

Fast verksamhetsställe

Med företagets fasta verksamhetsställe avses affär, kontor, verkstad samt lagerområde.

Måltidsersättning

För arbete som utförs utanför företagets fasta verksamhetsställe som varar minst 4 timmar per dag betalas en måltidsersättning som är ¼ av det dagtraktamente som betalas per dag i hemlandet, dvs.

10,25 €fr.o.m. 1.1.2017

Fr.o.m. 1.1.2018 ___ €

Måltidsersättning betalas inte till bilförare eller till arbetstagare som utför resarbete som berättigar till dagtraktamente enligt detta kollektivavtal.

Då en montör, vars uppgifter omfattar reparationsarbeten utanför företagets fasta verksamhetsställe, utför arbeten enligt en reparationsarbetsorder som kräver att en del av arbetstimmarna utförs utanför företagets fasta verksamhetsställe räknas samtliga arbetstimmar som utförts på basis av ordern som arbetstimmar utförda utanför företagets fasta verksamhetsställe.

Om montören arbetar under sådana förhållanden som avses i denna paragraf minst fyra timmar utöver den normala arbetstiden, betalas han en andra måltidsersättning. I denna tid inberäknas inte tid som använts för resor.

Ersättning för färdbiljetter

Utöver måltidsersättningen betalas en färdbiljett tur och retur till arbetstagare som arbetar på arbetsställen som ligger utanför de ortsgänser som avtalats i protokollet i bilagan till detta kollektivavtal.

På de orter för vilka lokala, av avtalsparterna bekräftade gränsavtal inte slutits betalas ersättning för färdbiljetter till arbetsställen som ligger utanför en 5 km radie från ortens 0-punkt.

Om arbetsgivaren har ordnat arbetstagarnas transporter från ortens 0-punkt till arbetsplatsen betalas inte ersättning för färdbiljetter. Transporterna sker utom arbetstid och arbetstiden är den ordinarie arbetstiden i detta kollektivavtal. Transporterna skall verkställas med fordon som är avsedda för persontrafik och försedda med värmeaggregat.

Arbetsgivaren har rätt att köpa en rabattbiljett för arbetstagarens arbetsresor. Är arbetstagaren tvungen att själv köpa sin färdbiljett skall arbetsgivaren ersätta den enligt priset på en engångsbiljett.

I medlemsföretag inom LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry kan avtalas på något annat sätt om ersättningen för färdbiljetter.

Ersättning för resetid

Om arbetstiden från ortens 0-punkt till arbetsplatsen morgon och kväll med anlåtande av regelbundna turer eller transport som ordnats av arbetsgivaren och med beaktande av väntetid sammanlagt överstiger en timme, betalas för detta timlön enligt startlönegruppen. För varje följande hela timme betalas ersättning med användning av samma betalningsprincip.

Avvikande från det ovannämnda betalas ersättning för resetid för resor till och från arbetsställen som ligger utanför de ortsgänser som avtalats i det protokoll som ingår i bilagan till detta kollektivavtal.

I medlemsföretag inom LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry kan avtalas på något annat sätt om ersättningen för resetid.

Nollpunkt som ska avtalas lokalt

Vid företaget kan man med iakttagande av formkraven lokalt avtala att den utgångspunkt som används i beräkningen av ersättningen för de dagliga resekostnaderna (biljett och resetid) är företagets fasta verksamhetsställe.

Om arbetsplatsen är belägen utanför de ortspecifika kilometergränserna (från företagets verksamhetsställe) som finns i tabellen nedan, ersätts arbetstagaren för en tur och returbiljett till arbetsplatsen och tillbaka per arbetsdag.

Om arbetsgivaren och arbetstagaren kommer överens om att arbetstagaren för arbetsresorna använder ett fordon som han innehar, avtalas ersättningen för detta separat.

Resan räknas enligt den kortaste rutten som används i den allmänna trafiken.

Ort	Kilometer	Ort	Kilometer	Ort	Kilometer
Heinola	3	Kouvola	2		
Helsingfors	8	Kuopio	3	Rovaniemi	4
Tavastehus	3	Lahtis	3	Nyslott	3
Hyvinge	7	Villmanstrand	3	Seinäjoki	5
Imatra	11	S:t Michel	4	Tammerfors	2
Joensuu	3	Nokia	2,5	I Torneå	5,5
Jyväskylä	6,5	Uleåborg	6	Åbo	3
Kajana	3	Pieksämäki	5	Vasa	2
Kemi	3	Björneborg	2	Vanda	16
Karleby	8	Brahestad	6	Varkaus	3,5
Kotka	4	Raumo	3,5		

På de orter som inte nämns i tabellen uppgår kilometerantalet till 6 km.

Inga ortspecifika gränser har fastställts för restiden vad gäller ersättningen. Restiden ersätts enligt punkten om ersättning för resetid så att utgångspunkten för beräkningen är företagets fasta verksamhetsställe.

15.2 Researbete och dagtraktamenten

När arbete utförs på en främmande ort från vilken arbetstagaren inte kan återvända hem till natten ersätts arbetstagaren för de kostnader som föranleds av detta enligt följande:

- alla nödvändiga resekostnader mellan hemmet och kommenderingsorten, till vilka räknas kostnaderna för järnvägs- och båt- och färdbiljetter i II klass, kostnader för resgods samt, om resan sker nattetid, kostnader för färdbiljetter i motsvarande klass.
- resekostnaderna mellan bostaden på kommenderingsorten och arbetsplatsen.

Resetid

För tid som använts till resor betalas arbetstagaren timlön enligt startlönegruppen. När sovplats har anordnats åt arbetstagaren betalas ingen timlönersättning för tiden mellan kl. 22.00 och 7.00.

Dagtraktamente

För varje dag som arbetstagaren varit på resa eller på den ort där arbetet utförs betalas dagtraktamente.

Dagtraktamentet uppgår enligt Skatteförvaltningens beslut.

41 €fr.o.m. 1.1.2017

Fr.o.m. 1.1.2018 ___ €

För resdagar som inte är hela, dvs. högst sex timmar, betalas partiellt dagtraktamente enligt Skatteförvaltningens beslut.

19 €fr.o.m. 1.1.2017

Fr.o.m. 1.1.2018 ___ €

Inkvarteringsersättning

Inkvarteringskostnader ersätts enligt en utredning som skall godkännas av arbetsgivaren. Ersättningen per dag är högst 1½ gånger så stort som dagtraktamentet.

Protokollsanteckning 1:

Inkvarteringsersättning betalas inte, om arbetsgivaren antingen själv eller på annat sätt skaffat arbetstagaren en gratis bostad som arbetstagaren godkänner.

Protokollsanteckning 2:

Kaffefrukost eller andra måltider ingår inte i de kostnader som ersätts som inkvarteringskostnader. När kaffefrukost eller andra måltider ospecificerat ingår i inkvarteringsfakturan eller om det för arbetstagaren på annat sätt anordnats gratis måltider betalas dagtraktamente med följande avdrag.

För kaffefrukost är avdraget 15 procent och för andra måltider 30 procent.

Resersättning för helgdagar

När arbetstagaren före påsk-, midsommar- eller juldagen är i kontinuerligt arbete på främmande ort, har han, såvida arbetets natur eller andra tvingande skäl inte hindrar det, rätt att resa hem för nämnda helgdagar. Arbetsgivaren ersätter arbetstagaren enligt det ovanstående för resekostnaderna till hemorten och därifrån tillbaka till arbetsplatsen samt betalar måltidsersättning och lön för förlorad arbetstid, dock för högst åtta timmars resetid per dygn enligt punkten om ersättning för restid.

Protokollsanteckning 3:

När arbetstagaren reser hem under andra fridagar än de som nämns ovan, betalas dagtraktamente för dessa dagar.

Sjukdomsfall på arbetskommenderingsorten

Om arbetstagaren på grund av sjukdom eller olycka måste få sjukhusvård betalas för sjukhusvistelse på främmande ort ett dagtraktamente på 4,40 € per dag för den tid arbetsgivaren är skyldig att betala lön för sjuktid.

16 § ARBETE UTOMLANDS

16.1 Författningar som ska iakttas

När arbetsplatsen är belägen utanför Finlands gränser tillämpas på anställningshållandet finsk arbetsrättslagstiftning och socialskyddslagstiftning för arbetstagaren samt gällande kollektivavtal för VVS-sektorn inom husteknikbranschen såsom vid arbete som utförs på finländskt territorium, ifall de lokala förhållandena eller särskilda krav som beror på dem inte föranleder något annat.

16.2 Arbetskonflikter i Finland

Eventuella arbetstvister som utlysts av arbetsmarknadsorganisationer i Finland berör inte byggprojekt som genomförs utanför landets gränser.

16.3 Dagtraktamente

Arbetstagaren har rätt till dagtraktamente som är minst lika stort som dagtraktamentet i hemlandet och som utbetalas i samband med normal lönebetalning.

16.4 Reskostnader

Arbetsgivaren bekostar arbetstagarens resor från arbetstagarens hemort till och från arbetsplatsen när anställningsförhållandet inleds och avslutas. Om andra hemresor som bekostas av arbetsgivaren, lön under resetiden samt ersättningen av resekostnaderna på arbetsorten avtalar arbetsgivaren och arbetstagaren separat.

16.5 Inkvartering

Arbetsgivaren anordnar utan ersättning åt arbetstagaren en med beaktande av de lokala förhållandena rimlig bostad.

16.6 Arbetstid

När finländska arbetstidsbestämmelser tillämpas kan arbetstiden även förläggas på så sätt att antalet arbetstimmar utjämnas till i medeltal fyrtio (40) timmar per vecka med en utjämningsperiod på högst sex (6) månader. Om utlandsarbetet räcker en kortare tid än sex (6) månader kan utjämningsperioden dock vara högst så lång som arbetsperioden i utlandet.

Arbetsgivaren och arbetstagaren kan inte avtala om ett arbetstidsarrangemang som strider mot de obligatoriska arbetstidsbestämmelserna i det land där arbetet utförs.

När en genomsnittlig fyrtio (40) timmars veckoarbetstid används skall ett arbetstidsschema skriftligen uppgöras på förhand för hela utjämningsperioden. Arbetstidsschemat kan ändras under utjämningsperioden endast genom ett ömsesidigt avtal.

Förbunden är ense om att bestämmelserna i 16 § i kollektivavtalet, punkten "Arbete utomlands" skall tillämpas även på arbetstagare som efter det att de kommit från en kommendering direkt övergår i en annan finländsk arbetsgivares tjänst genom att sluta ett nytt skriftligt avtal, även om avtalet formellt inte ingås i Finland.

16.7 Övertidsarbete och nödarbete

För övertidsarbete och nödarbete som utförs utöver arbetstiden per dag enligt arbetstidsschemat skall för de två första timmarna betalas lönen förhöjd med femtio procent och för de följande timmarna lönen förhöjd med hundra procent.

För övertidsarbete och nödarbete som utförs utöver arbetstiden per vecka enligt arbetstidsschemat skall för de åtta första timmarna betalas lönen förhöjd med femtio procent och för de följande timmarna lönen förhöjd med hundra procent.

16.8 Arbetsavtal

Arbetsavtalet skall alltid uppgöras skriftligt mellan arbetsgivaren och arbetstagaren enligt principer som gemensamt godkänts av förbunden, innan arbetstagaren avreser till det land där arbetet utförs. Av arbetsavtalet skall utöver de omständigheter som förutsätts i 2 kapitlet 4 § arbetsavtalslagen (RP 55/2001) dessutom framgå dagtraktamentets storlek och grunderna för fastställandet av dagtraktamentet (för vilka dagar dagtraktamente betalas), hemresor som bekostas av arbetsgivaren, ersättning av resekostnader i det land där arbetet utförs och lönebetalningssätt samt inkvarteringsarrangemang och den uppskattade kvaliteten på dem.

16.9 Val av lag och socialskydd i Norden och i länder som är medlemmar av Europeiska unionen.

När arbetsplatsen är belägen i ett nordiskt land eller i ett annat land som är medlem av Europeiska unionen kan arbetsgivaren och arbetstagaren genom arbetsavtal även avtala om att tillämpa lagarna enligt följande:

- På arbetsavtalet tillämpas de lagar och allmänna arbetsvillkor som iakttas i det land där arbetet utförs.
- På arbetsavtalet tillämpas finsk lag och gällande kollektivavtal för VVS-sektorn inom husteknikbranschen. Beträffande arbetstider och tillägg som härrör från dem tillämpas de lagar och allmänna arbetsvillkor som iakttas i det land där arbetet utförs.

Arbetstagarnas socialskydd bestäms i dessa länder på basis av lagar och internationella avtal.

17 § TIMKORT

17.1 Ifyllande av timkort

Arbetsgivaren skall ställa timkort till arbetstagarnas förfogande. Efter det att en arbetstagare har fyllt i timkortet skall denne få en kopia av kortet. Timkorten kan också fyllas i elektroniskt.

Timkorten fylls i under arbetstid.

17.2 Uppgifter som ska antecknas på timkorten

En arbetstagare skall såväl i tid- som ackordsarbete regelbundet anteckna arten av det arbete denne utfört, det antal timmar som använts till arbetet, måltidsersättningar, kostpenningar, resekostnader, tillägg osv. på ett timkort som ges till arbetsgivaren. Ackordet fördelas i enlighet med kollektivavtalet på basis av de uppgifter som har antecknats på timkorten.

17.3 Antecknande av timmar som inte hör till ackordet på timkortet

Om arbetet i fråga inte hör till ett ackord mellan beställaren och arbetsgivaren skall beställarens eller dennes representants skriftliga samtycke antecknas på timkortet eller på ett motsvarande verifikat. Detta gäller också sådant arbete som i sin helhet utförs som s.k. löpande räkning.

17.4 Godkännande av timkort

Innan en arbetstagare inleder arbetet skall för denne förklaras vilken metod som används för godkännande i varje enskilt fall.

17.5 Korrigeringar av timkort

Anteckningar som gjorts på timkortet får inte i samband med löneräkningen ändras på ett sådant sätt att det inte senare går att utreda de ursprungliga anteckningarna. Om man är tvungen att ändra anteckningarna på ett timkort skall arbetstagaren i fråga meddelas så snabbt som möjligt om korrigeringen samt om orsaken till denna.

18 § LÖNEBETALNINGSDAG

18.1 Lönebetalningsperiod

Lönebetalningsperioden är två (2) veckor, om det inte är fråga om avtalad månadslön.

18.2 Lönebetalningsdag

Fredagen är lönebetalningsdag om inte något annat avtalas lokalt. Om fredagen är helgdag betalas lönen föregående dag. Lönen skall kunna lyftas på lönebetalningsdagen. Lönen betalas på det bankkonto som arbetstagaren har anvisat förmedlad av en bank med verksamhet i Finland.

18.3 Lönebetalning då anställningsförhållandet upphör

När ett anställningsförhållande upphör skall lönebetalningen ske i samband med den allmänna lönebetalningsdagen.

18.4 Tiden för löneräkning

Tiden för löneräkning är i regel 7 men högst 9 arbetsdagar.

Arrangemanget skall genomföras så att utbetalningen av inestående lön inte försenas oskäligt till följd av faktorer som gäller tidpunkten för räkenskapsperiodens början eller slut, löneräkningen eller betalningsåtgärder.

18.5 Lönespecifikation

En arbetstagare ska för varje lönebetalningsperiod ges en specifikation av den lön som betalas. Av specifikationen skall lönegrunderna framgå tillräckligt tydligt, bl.a. separata belopp för tid- och ackordsarbete, övertidsarbete och söndagsarbete, reseersättning, kostpenning och dagtraktamente, skatteinnehållning osv. enligt behov.

19 § SEMESTER

Utöver detta kollektivavtal iakttas bestämmelserna i semesterlagen.

19.1 Semesterns början och slut

Semestern inleds och avslutas på arbetstagarens anställningsställe.

19.2 Semesterlön

Till en timavlönad arbetstagare betalas semesterlön och semesterersättning enligt semesterlöneavtalet mellan centralförbunden som medföljer detta kollektivavtal som bilaga (bilaga 1 i slutet av denna paragraf). Vid uträkningen av semesterlönen beaktas resultat- och produktionspremier i enlighet med beräkningsregeln i 11 § semesterlagen.

19.3 Särskilda bestämmelser om tid som likställs med arbetad tid

Deltagande i fackförbundets tillställningar

När semesterns längd fastställs räknas som arbetad tid även den tid som arbetstagaren har beviljats ledigt från arbetet för att delta i det egna fackförbundets ombudsmannamöte/förbundsmöte, förbundsfullmäktigemöte eller förbundsstyrelsens/förbundskommissionens eller motsvarande förvaltningsorgans möten samt för att delta i avtalsförhandlingar mellan förbunden.

Likaså räknas som arbetad tid den tid som reserverats för deltagande i Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC:s representantskapsmöte eller fullmäktigemöte. Arbetstagaren bör när denne anhåller om ledighet förete en lämplig utredning av den tid som behövs för att delta i mötet.

Utjämning av veckoarbetstiden

När semesterns längd fastställs räknas den tid då arbetstagaren enligt arbetstidsschemat har varit ledig från arbetet för att jämna ut den genomsnittliga veckoarbetstiden som tid som är likställd med arbetad tid.

Resor på order av arbetsgivaren

När semesterns längd fastställs räknas även den tid då arbetstagaren varit förhindrad att utföra arbete på grund av resa som skett på arbetsgivarens order som tid som är likställd med arbetad tid.

19.4 Semester och halvfärdig arbetskommendering

Om inte något annat avtalas skall en pågående kommendering avbrytas eller avslutas och arbetstagaren beordras att återvända till sitt anställningsställe innan semestern börjar.

19.5 Semesterpremie

Semesterpremiens belopp

Semesterpremien uppgår till 50 procent av den semesterlön eller -ersättning som betalas för lagstadgad semester.

En arbetstagare har inte rätt till semesterpremie:

- när arbetstagaren själv säger upp sig eller häver sitt arbetsavtal,
- när arbetsgivaren säger upp arbetstagaren eller häver dennes arbetsavtal på en grund som anknyter till arbetstagarens person eller
- när ett tidsbundet arbetsavtal löper ut vid den tidpunkt som fatställts i avtalet så att arbetstagaren inte återvänder till arbetet efter semestern eller när arbetstagaren betalas ersättning för semester som inte tagits ut.

Betalning av semesterpremie

Ett förskott på semesterpremien betalas i samband med betalningen av semesterlönen när semestern inleds. Förskottet är hälften av semesterpremien. Nedanstående villkor för erhållande av semesterpremie gäller inte förskott på semesterpremie.

Den andra halvan av semesterpremien betalas i samband med den lönebetalning då arbetstagarens lön för dagen för återkomsten till arbetet betalas eller skulle ha betalats, om denne inte av en godtagbar anledning hade varit förhindrad att inställa sig i arbete. Om semestern är delad betalas efter varje semesterdels slut den del av semesterpremien som motsvarar delen i fråga, med iakttagande av vad som bestäms ovan. Lokalt kan avtalas med en enskild arbetstagare om att semesterpremie betalas ut i sin helhet i samband med den sista semesterdelen.

Inledande av semester är inte en förutsättning för att få semesterpremie när arbetsavtalet löper ut.

Då arbetstagaren inte är på arbetet på grund av vårdledighet eller tjänstgöring enligt värnpliktslagen eller civiltjänstgöringslagen betalas semesterpremien först om arbetstagaren återvänder till arbetet efter ledigheten eller tjänstgöringstiden.

Semesterpremién för en vårdledig arbetstagaré betalas för semester som hållits enligt semesterlagen.

Semesterpremién som betalas då arbetstagarén återgår till arbetet efter avslutad tjänstgöring baseras på den semesterersättning som betalades till arbetstagarén när han eller hon inledde sin tjänstgöring. Om arbetstagarén har påbörjat sin tjänstgöring omedelbart efter semestern, beräknas semesterpremién på motsvarande sätt utifrån summan av den betalda semesterlönen och semesterersättningen.

Inom företaget kan avtalas att semesterpremién eller en del av den ersätts med ledig tid med lön som är likställd med arbetad tid.

SEMESTERLÖNEAVTAL 2005, Bilaga 1

Centralorganisationerna har med stöd av 30 § semesterlagen (162/2005) ingått följande kollektivavtal om beräkningen av semesterlön och semesterersättning:

1 § Tillämpningsområde

Detta avtal tillämpas på sådana i 11 § semesterlagen avsedda arbetstagare, som är anställda hos företag som är medlemmar i Finlands Näringsliv EK, om företaget är medlem i ett arbetsgivarförbund som var medlem i Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT 31.12.2004. Avtalet gäller dock inte sjömän, arbetstagare i skogs- eller flottningsarbeten eller lastnings- och lossningsarbete, och inte heller arbetstagare i sådana branscher inom vilka semesterlön och semesterersättning vid tidpunkten för detta avtals undertecknande uträknas och betalas enligt kollektivavtal som gäller semestrar för arbetstagare i byggbranschen.

Den ovannämnda begränsningen av tillämpningsområdet förhindrar inte att medlemsförbund inom avsedda avtalsbranscher och andra medlemsförbund i Finlands Näringsliv EK att binda sig till detta avtal.

I ett företag som ansluter sig som medlem till ovan avsedda arbetsgivarförbund under pågående semesterkvalifikationsår träder avtalet i kraft från början av det semesterkvalifikationsår som följer efter inträdandet.

2 § Semesterlön och semesterersättning

1. Beräkningsgrunden för en arbetstagares semesterlön och semesterersättning är medeltimförtjänsten, som fås så att den lön som betalats till arbetstagaren eller förfallit till betalning för tiden under vilken denne varit i arbete under semesterkvalifikationsåret, med undantag av förhöjning som betalas utöver grundlönen för nödarbete och övertidsersättning som betalas enligt lag eller avtal, divideras med antalet motsvarande arbetstimmar.

2. En arbetstagares semesterlön och semesterersättning beräknas genom att medeltimförtjänsten enligt i punkt 1) multipliceras med den koefficient i nedanstående tabell som svarar mot det antal semesterdagar som avses i 5 och 6.1 § semesterlag:

Antal semesterdagar	Koefficient
2	16,0
3	23,5
4	31,0
5	37,8
6	44,5
7	51,1
8	57,6
9	64,8
10	72,0
11	79,2
12	86,4
13	94,0
14	101,6
15	108,8
16	116,0

Antal semesterdagar	Koefficient
17	123,6
18	131,2
19	138,8
20	146,4
21	154,4
22	162,4
23	170,0
24	177,6
25	185,2
26	192,8
27	200,0
28	207,2
29	214,8
30	222,4

Om antalet semesterdagar är större än 30 höjs koefficienten med talet 7,2 per semesterdag.

Om den ordinarie arbetstiden per dag under semesterkvalifikationsåret har varit kortare än åtta timmar beräknas semesterlönen och semesterersättningen i alla fall genom att på motsvarande sätt multiplicera medeltimförtjänsten med det tal som fås då ovanstående koefficienter multipliceras med kvoten av antalet ordinarie arbetstimmar och talet 40.

3 § Dagar som jämställs med arbetsdagar

Vid fastställande av semesterns längd jämställs sådan tid med arbetad tid för vilken en arbetstagare beviljats ledigt från arbetet för att delta i sitt eget fackförbunds förbundskongress eller förbundsfullmäktige- eller förbundskommissionsmöten, eller med dessa organ jämförbara förvaltningsorgans möten. Likaså räknas som arbetad tid den tid som reserverats för deltagande i Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC:s representantskapsmöte eller fullmäktigemöte. Arbetstagaren bör när denne anhåller om ledighet förete en lämplig utredning av den tid som behövs för att delta i mötet.

4 § Giltighet

Med detta avtal upphävs det semesterlöneavtal som slutits av Arbetsgivarnas i Finland Centralförbund och Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC den 10 september 1990.

Detta avtal träder i kraft den 1 april 2005 så att avtalet tillämpas på semester, semesterlön och semesterersättning som införtjänats under dess giltighetstid.

Avtalet kan uppsägas årligen att upphöra vid utgången av semesterkvalifikationsåret. Uppsägningen bör härvid ske senast före utgången av september månad.

Detta avtal binder alla de medlemsförbund i Finlands Näringsliv EK och FFC som avses i 1 § i avtalet och som inte före den 1 maj 2005 anmält till de centralförbund som är avtalsparter att de står utanför avtalet.

Helsingfors, den 21 mars 2005

In fidem Mikko Nyyssölä Jorma Rusanen

FINLANDS NÄRINGSLIV EK

Leif Fagernäs Seppo Riski

FINLANDS FACKFÖRBUNDS CENTRALORGANISATION FFC

Lauri Ihalainen Lauri Lyly

20 § BESTÄMMELSER OM LÖN FÖR SJUKTID

20.1 Lön för sjuktid

Till en arbetstagare som på grund av sjukdom är oförmögen till arbete betalas ersättning för inkomstbortfall enligt medeltimförtjänsten för arbetsdagarna under sjuktiden enligt följande:

Anställningsförhållandet har fortgått tidsperiod oavbrutet	
1 månad, men mindre än 3 år	28 kalenderdagar
3 år, men mindre än 5 år	35 kalenderdagar
5 år, men mindre än 10 år	42 kalenderdagar
10 år eller längre	56 kalenderdagar

För tid av arbetsoförmåga till följd av arbetsolycksfall betalas full lön även om anställningsförhållandet varat kortare tid än en månad.

Arbetsgivaren har rätt att för motsvarande period lyfta den dagpenning som tillkommer arbetstagaren enligt sjukförsäkringslagen.

20.2 Förutsättningar för lön för sjuktid

Förutsättningen för lönebetalning är att anställningsförhållandet har fortgått minst en månad och att arbetsoförmågan inte har orsakats genom eget grovt förvållande, lättsinnigt leverne eller att arbetsoförmågan inte har orsakats av förvärvsarbete någon annanstans samt att sjukdomen inte medvetet förtigits när arbetsavtalet ingicks.

Om dagpenning eller därmed jämförbar ersättning inte utbetalas av orsak som beror på arbetstagaren själv, eller om en mindre dagpenning utbetalas än vad arbetstagaren enligt lagen hade haft rätt till, är arbetsgivaren berättigad att från lönen för sjukledighet eller barnbördsledighet avdra den del av dagpenningen eller del därav, som på grund av arbetstagarens försummelse inte betalats.

20.3 Karens för betalning av lön för sjuktid

Om anställningsförhållandet har fortgått i mindre än ett år och det inte är fråga om ett olycksfall i arbetet, är den dag arbetsoförmågan börjar eller följande arbetsdag, om arbetsoförmågan har börjat mitt under arbetsdagen, oavlönad. Om arbetsoförmåga orsakad av sjukdom fortsätter i minst sex vardagar efter insjuknandedagen betalar arbetsgivaren lön från det arbetsoförmågan börjat.

20.4 Sjukanmälan

En arbetstagare som har blivit arbetsoförmögen är skyldig att utan dröjsmål informera arbetsgivaren om arbetsoförmögenheten och dess

beräknade varaktighet. Arbetsgivaren ska informera arbetstagaren om tillvägagångssättet i anknytning till detta.

Det är viktigt att anmälan görs i god tid för att man på arbetsplatsen då arbetsskiftet inleds ska känna till om någon eventuellt är frånvarande och vid frånvarofall hur arbetet ska organiseras den dagen.

20.5 Sjukintyg

Läkarintyg

Om arbetsgivaren fordrar det skall arbetstagaren förete läkarintyg över sjukdomen. Intyget skall vara utfärdat av företagsläkaren eller av en annan läkare som arbetsgivaren godkänt.

Som grundad anledning för anlitan­de av annan läkare räknas till exempel en lång väg till företagshälsovårdens enhet från arbetsplatsen, hemmet eller vistelseorten eller oskäligt lång väntetid.

Om arbetsgivaren inte har godkänt det läkarintyg som arbetstagaren har presenterat på grund av någon oklarhet med intyget har arbetsgivaren rätt att hänvisa arbetstagaren till en utsedd läkare för granskning. I så fall står arbetsgivaren för de kostnader som uppstår vid inhämtandet av läkarintyget.

Retroaktivt läkarintyg

Ett retroaktivt läkarintyg kan godkännas om läkaren på intyget har skrivit en godtagbar motivering till det retroaktiva intyget.

Oklarheter kring läkarintyg

Oklarheter kring läkarintyg ska redas ut enligt den förhandlingsordning som finns i kollektivavtalet.

Företagshälsovårdares intyg

Arbetsoförmågan kan vid kortfristig sjukfrånvaro av förkylningstyp som varar högst 3 dygn bevisas med ett intyg av företagets hälsovårdare. Intyg som av grundad anledning givits av en annan hälsovårdare duger också som bevis på arbetsoförmåga.

Då man får återfall av samma sjukdom ska samma hälsovårdare ge intyget. I så fall ska särskild uppmärksamhet fästas vid ett eventuellt behov av läkarvård.

20.6 Sjukfrånvaro med arbetstagarens anmälan

Lokalt avtalsförfarande

I ett företag kan man lokalt avtala om att tillämpa ett förfarande enligt vilket arbetsgivaren eller hans eller hennes företrädare godkänner en

anmälan av arbetstagaren som utredning över arbetsoförmåga vid sjukfrånvaron av influensatyp som varar i högst tre dagar. Samtidigt kan man avtala om:

- utformningen av anmälan och dess tidpunkt, till vem anmälan görs och hur den registreras
- begränsningar för antalet anmälningar om frånvaro av en arbetstagare som godkänns
- att förutsättningen för godkännandet är att anmälan görs omedelbart eller senast innan arbetsskiftet inleds
- arbetsgivarens rätt att alltid kräva läkarintyg

Tillämpningsanvisning:

Med tanke på ordnandet av arbetet ska arbetstagaren anmäla sin sjukdom genast då det är möjligt. Ifall arbetstagaren utan grundad anledning låter bli att göra anmälan behandlas frånvaron som frånvaro utan lov.

Om frånvaron som godkänts med arbetstagarens anmälan upprepas inom högst 30 dagar från den föregående godkända frånvaron, tillämpar man bestämmelser som gäller upprepad arbetsoförmåga.

Med det avtal som avses under den här punkten avtalas endast om en utredning om arbetsoförmåga som kan avtalas om lokalt inom företaget. Bestämmelser om lön för sjuktid på andra ställen i kollektivavtalet eller etablerade tolkningar påverkas inte av den här avtalspunkten eller tillämpningsanvisningen.

Om lagstadgad företagshälsovård inte har ordnats

Ifall arbetsgivaren inte har ordnat företagshälsovård på åtminstone den miniminivå som föreskrivs i lagen om företagshälsovård är en egen anmälan över en korvarig sjukfrånvaro som varar högst tre dygn tillräcklig för arbetsgivaren eller hans eller hennes företrädare. Efter att ha tagit emot anmälan kan arbetsgivaren hänvisa arbetstagaren till en läkarmottagning. Arbetsgivaren betalar de kostnader som föranleds av detta.

När barn under 10 år insjuknar

Bestämmelserna ovan tillämpas även på bestämmelserna för när ett barn under 10 år insjuknar.

Vård av sjukt barn och frånvaro med av chefen godkänd anmälan från arbetstagaren

Parterna rekommenderar att man i företaget kommer överens om ett lokalt förfarande där arbetsgivaren eller dennes företrädare godkänner en anmälan av arbetstagaren som utredning över arbetsoförmåga vid sjukfrånvaron av influensatyp som varar i högst tre dagar. Parterna

rekommenderar vidare att man i detta lokala avtal inkluderar förfaringsätt för frånvaro på grund av tillfällig vård av barn.

Upprätthållande av arbetsförmågan och hantering av sjukfrånvaro

Företag kan med hjälp av företagshälsovården avtala om rutiner genom vilka arbetstagarnas hälsa och arbetsförmåga upprätthålls. Målet är att arbetsförmågan upprätthålls, arbetstagarna orkar i arbetet och att sjukfrånvaron minskar.

20.7 Sjukdomsåterfall

Om en arbetstagares arbetsförmåga börjar på nytt på grund av samma sjukdom inom 30 dagar från den dag för vilken denne senast erhöll sjuklön har arbetstagaren inte rätt till en ny ovannämnd sjuklöneperiod.

20.8 Lönebetalning under moderskaps- och faderskapsledighet

Till en arbetstagare vars anställningsförhållande har varat i minst 6 månader innan barnet föds betalas lön för moderskapsledigheten för arbetsdagar enligt arbetstidsschemat under en kalenderperiod om 56 vardagar enligt sjukförsäkringslagen. Lönen uppgår till skillnaden mellan arbetstagarens lön och moderskapspenningen. Lönen betalas från och med den första dagen av moderskapsledigheten i enlighet med 4 kap. 1 § i arbetsavtalslagen.

Till en arbetstagare vars anställningsförhållande har varat i minst 6 månader innan barnet föds betalas lön för faderskapsledigheten för arbetsdagar enligt arbetstidsschemat under en kalenderperiod om 6 vardagar enligt sjukförsäkringslagen. Vid betalningen av lön för faderskapsledighet iakttas samma bestämmelser som vid betalningen av lön för moderskapsledighet.

20.9 Förebyggande av missbruk

Arbetsgivaren och huvudförtroendemännen ska (tillsammans) handleda arbetstagarna att på rätt sätt följa bestämmelserna i kollektivavtalet och (för egen del) sträva efter att förhindra missbruk.

Under orienteringsskedet ska nya arbetstagare få upplysningar och handledning gällande detta.

20.10 Uppföljning av sjukfrånvaro

Det är förenligt med både arbetsgivarens och arbetstagarens intressen att man lyckas skära ner mängden sjukfrånvaro till så liten som möjligt. Det är rekommendabelt att de lokala parterna tillsammans följer med sjukfrånvaroutvecklingen och vid behov försöker hitta metoder för förebyggande och minskning av frånvaron.

20.11 Läkareundersökningar

Lagstadgad läkarundersökning

En arbetstagare kan under avlönad arbetstid genomgå en hälsoundersökning med anknytning till arbetet som krävs av arbetsgivaren, lagen eller myndighetsbeslut. Resor till en sådan undersökning, påföljande undersökningar och efterkontroll ersätts som arbetsresor.

Övriga läkarundersökningar

En arbetstagares lön minskas inte för tiden för en läkarundersökning som är nödvändig för att konstatera en sjukdom, ifall behovet av läkarvård är akut och mottagningstid inte kan ordnas inom rimlig tid utom arbetstid.

Lönen minskas inte heller ifall det är fråga om:

- undersökning av en specialläkare för anskaffande av hjälpmedel
- undersökning av företagsläkare, specialläkare eller vid specialpoliklinik för att fastställa vård av kronisk sjukdom
- laboratorie- eller röntgenundersökning som hänför sig till en läkarundersökning för vilken betalas ersättning
- undersökning som är nödvändig för att skaffa intyg från en hälsocentral som är en förutsättning för beviljandet av moderskapspenning i enlighet med sjukförsäkringslagen eller andra medicinska undersökningar före nedkomsten
- tandläkarbesök om en plötslig tandsjukdom orsakar arbetsoförmåga som kräver vård under samma skift. Vårdens brådskande natur påvisas med intyg av tandläkaren.
- vid arbetsoförmåga till följd av en vårdåtgärd som är nödvändig vid cancersjukdom.

Tillvägagångssättet i samband med läkarundersökningar kan också avtalas enligt 4 § med huvudförtroendemannen enligt de lokala behoven inom företaget.

20.12 Sjukt barn

Rätt till avlönad ledighet

Då ett barn under 10 år insjuknar akut betalas till arbetstagaren i enlighet med kollektivavtalets bestämmelser om lön för sjuktid ersättning för kort tillfällig frånvaro som är nödvändig för att ordna med vård eller för vård av barnet. När ordnande av vård eller vården varar 1, 2, 3 eller 4 dagar räknas frånvaron som frånvaro enligt avtalet.

Förutsättningar för lönebetalning

Förutsättningen för betalning av ersättning är att läkarintyg företes över barnets sjukdom och att båda föräldrarna är i förvärvsarbete och att en

utredning av frånvaron lämnas enligt kollektivavtalets bestämmelser om betalning av lön för sjuktid. Avlönade frånvarodagar till följd av ett barns insjuknande jämställs med de dagar som i semesterlagen anses likställda med arbetade dagar.

Ovannämnda bestämmelse tillämpas även på ensamförsörjare och makens eller makans barn som bor i samma hushåll. Som sådan ensamförsörjare som avses i avtalet anses också en person som utan skilt beslut om hemskillnad eller äktenskapsskillnad varaktigt flyttat från sin make, maka eller sambo samt en person vars make är förhindrad att delta i vården av barnet på grund av fullföljande av värnplikten eller reservövning.

På samma grunder betalas ersättning till arbetstagaren ifall den andra maken till följd av sjukdom, resa, arbete, deltagande i utbildning, boende på annan ort eller annat dylikt tillfälligt hinder inte har möjlighet att delta i vården av barnet och annan vård inte kan ordnas i enlighet med detta moment. Vid tillämpningen av detta moment jämställs studier med förvärvsarbete.

Rätt till oavlönad ledighet

En arbetstagare vars barn lider av sådan svår sjukdom som avses i 10 kapitlet 2 § i sjukförsäkringslagen har rätt att vara borta från arbetet för att delta i sådan vård, rehabilitering eller instruktion om vård av barnet som regleras i ifrågavarande lag, efter överenskommelse på förhand med arbetsgivaren.

21 § SÄRSKILDA ERSÄTTNINGAR

21.1 Ersättning för inkomstbortfall på grund av kommunalt uppdrag

Arbetsgivaren betalar till en arbetstagare som är medlem i kommunfullmäktige eller kommunstyrelse ersättning för inkomstbortfall för ordinarie arbetstid som orsakas av deltagande i ett fullmäktige- eller styrelsesammanträde på så sätt att arbetstagaren tillsammans med kommunens ersättning för inkomstbortfall och mötesarvode får fulla löneförmåner.

Ersättningen betalas efter det att arbetstagaren har uppvisat för arbetsgivaren en utredning av den ersättning och det arvode som kommunen har betalat ut.

21.2 Firande av personliga bemärkelsedagar som fridagar med lön

En arbetstagare som är i företagets tjänst har rätt att på sin 50- och 60-årsdag få avlönad ledighet från arbetet motsvarande den ordinarie arbetstiden, när bemärkelsedagen inträffar på dennes arbetsdag.

21.3 Ersättning för inkomstbortfall på grund av uppbåd

Arbetsgivaren betalar till en anställd arbetstagare ersättning för inkomstbortfall som orsakas av uppbåd till värnpliktstjänstgöring.

Till den som deltar i en separat läkarundersökning i samband med uppbåd betalas ersättning för inkomstbortfall för den tid under vilken arbetstagaren enligt godtagbar utredning är tvungen att vara borta under ordinarie arbetstid p.g.a. undersökningen.

21.4 Lön för reservövningstid

Arbetsgivaren betalar till en anställd arbetstagare lön för reservövningstid på så sätt att en gift eller annars försörjningspliktig arbetstagare tillsammans med den reservistlön som staten betalar får fulla löneförmåner, och en arbetstagare som inte är försörjningspliktig 2/3 av dem. Bestämmelsen tillämpas också på arbetstagare som i egenskap av reservister har kallats till befolkningsskyddsutbildning. Arbetsgivaren har inte rätt att minska den lön som betalas för reservövningstid till den del som statens reservistlön betalas för lördag och söndag. Arbetsgivaren har inte heller rätt att minska den förhöjningsdel för barn som betalas under reservövningstid.

21.5 Dödsfall bland anhöriga

En arbetstagare ges rätt till en fridag med lön vid föräldrars, makes eller barns död.

Arbetstagaren ges också motsvarande rätt till en fridag med lön om denne är tvungen att personligen vidta åtgärder till följd av en brors, systems eller makes föräldrars död.

21.6 Ersättningar och mottagare av ersättning

De i punkterna 21.1–21.5 nämnda ersättningarna betalas enligt medeltimförtjänsten.

De i punkterna 21.1–21.5 nämnda ersättningarna gäller utöver fast anställda också tillfälligt anställda vars anställningsförhållande omedelbart före den behöriga dagen eller händelsen fortgått i minst en månads tid.

21.7 Taklagsfest

Arbetstagarna har rätt att under ordinarie arbetstid delta i en taklagsfest som ordnas på deras arbetsplats. För denna tid betalas en lön som motsvarar arbetstagarens grundtimlön. I lönegrupperna 2–4 betalas lönen enligt grundtimlönen för lönegrupp 2.

22 § BESTÄMMELSER OM ARBETARSKYDD

22.1 Bestämmelser som ska iakttas

Alla nödvändiga åtgärder för undvikande av olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar och för skydd av arbetstagarnas hälsa skall vidtas. För att undvika olycksfall har en arbetstagare inte endast rätt utan även skyldighet att kräva att alla nödvändiga åtgärder skall vidtas för att säkerhet skall uppnås.

Arbetsgivaren ska ordna arbetet så att man i arbetet följer arbetarskyddslagen, statsrådets förordning om arbetarskyddslagens säkerheten vid byggarbeten (205/2009), bestämmelserna om arbetarskydd som ingår i det allmänna avtalet samt bindande arbetarskyddslagstiftning.

22.2 Deltagande i arbetarskyddsron

När en representant för ett arbetslag deltar enligt överenskommelse med arbetsgivaren i en arbetarskyddsron som ordnas på arbetsplatsen, betalas till denne för den tid som använts till detta lön enligt medeltimförtjänsten.

För att undvika olycksfall har en arbetstagare inte endast rätt utan även skyldighet att kräva att alla nödvändiga åtgärder skall vidtas för att säkerhet skall uppnås.

22.3 Arbetsvägran

Om arbetstagaren vägrar utföra ett arbete för vilket alla nödvändiga arbets säkerhetsåtgärder inte har vidtagits trots påpekande, kan detta inte anses som vägran att utföra arbete.

22.4 Speciella bestämmelser

Trafikleder

Vid arbete på trafikleder eller andra platser där trafik medför risk för olycksfall skall nödvändiga åtgärder vidtas för att minimera riskerna. Arbetsgivaren skall på begäran av arbetstagarna ordna vakthållning. Vakten får inte avlägsna sig från poststället innan arbetet har slutförts.

Kontaktlimning

Vid kontaktlimningsarbeten iakttas tillverkarens skyddsanvisningar.

Vaccination mot hepatit

Arbetsgivaren betalar vaccination mot hepatit A eller B för arbetstagaren när företagshälsovården har konstaterat detta vara nödvändigt.

Avtalsparterna ger följande rekommendation:

Arbetsgivaren betalar vaccination mot hepatit A (vaccinet samt dess omkostnader) för arbetstagare som i sitt arbete exponeras för avloppsvatten.

Arbetsgivaren betalar vaccination mot hepatit B (vaccinet samt dess omkostnader) för arbetstagare som är tvungna att arbeta vid reparations- eller saneringsobjekt i anslutning till hälsovård, restaurangverksamhet eller rening av avloppsvatten.

23 § SKYDDSBEKLÄDNAD OCH ARBETSREDSKAP

23.1 Skyddsbeklädnad

En arbetstagare i anställningsförhållande tilldelas en skyddsdräkt och skyddsskodon att behålla som egna eller för eget bruk. I medeltal två skyddsdräkter och ett par skodon utdelas per år, om inte förhållandena eller användningsbehovet förutsätter något annat. Inom företagen kan avtalas om ett annat motsvarande tillvägagångssätt och om skötseln av arbetskläderna.

Angående skyddsbeklädnaden bör följande dessutom beaktas:

- arbetsklädernas brandsäkerhet
- kalla väderförhållanden, varvid arbetstagaren får en värmeoverall eller motsvarande att behålla som egen eller för eget bruk samt
- andra speciella krav som skall ställas på arbetskläder.

23.2 Optiska skyddsglasögon

Parterna rekommenderar att arbetsgivaren för arbetstagare som arbetar med uppgifter som kräver speciell noggrannhet, såsom svetsarbeten, bekostar optiskt slipade skyddsglasögon.

23.3 Arbetsredskap

Arbetsgivaren är skyldig att utan ersättning tillhandahålla för arbetstagaren ordentliga, moderna och trygga arbetsredskap som behövs i rör- och ventilationsmontörers arbete.

24 § SOCIALA UTRYMMEN

Om arbetsplatsens storlek och dess kontinuitet så kräver skall arbetsgivaren se till att arbetstagarna får möjlighet att använda de personalrum som avses i 48 § i arbetarskyddslagen. Arbetsgivaren ska se till att de personalrum som står till arbetstagarnas förfogande är välstädade och omfattar ordentliga tvättmöjligheter och att de städas dagligen.

När en arbetstagares arbetsplats är på företagets verksamhetsställe eller i dess omedelbara närhet (verkstad, lager el. dyl.) gäller ovannämnda bestämmelse också denna arbetstagare. Arbetsgivarens ovannämnda skyldighet är oberoende av det sätt på vilket relationerna till byggherren (beställaren) har ordnats.

25 § GRUPPLIVFÖRSÄKRING

Arbetsgivaren tecknar på egen bekostnad en grupplivförsäkring för arbetstagarna på det sätt som avtalats mellan centralorganisationerna. Försäkringsvillkoren kan fås från försäkringsbolagen och arbetsgivaren.

26 § UPPBÄRANDE AV MEDLEMSAVGIFTER FÖR FACKFÖRENINGAR

Arbetsgivaren innehåller, då arbetstagaren gett fullmakt till det, de medlemsavgifter som hör till fackförbunden och betalar in dem per lönebetalningsperiod på de bankkonton som förbunden anvisat.

Innehållningen verkställs på det sätt som Arbetsgivarnas i Finland Centralförbund och Finlands Fackförbunds Centralorganisation särskilt avtalat i ett protokoll undertecknat 13.1.1969.

Vid utgången av kalenderåret eller då ett anställningsförhållande upphör får arbetstagaren ett intyg över den innehållna summan för beskattningen. Om arbetstagaren då anställningsförhållandet avslutas inte annullerar innehållningen av medlemsavgifterna skall arbetsgivaren påminna denne om detta.

27 § AVTAL SOM SLUTITS AV CENTRALORGANISATIONERNA

Om centralförbunden under avtalsperioden avtalar om ändringar av eller tillägg till de ömsesidiga avtal som i ursprunglig form utgör bilagor till detta kollektivavtal genomförs ändringarna eller tilläggen också för dem som omfattas av kollektivavtalen från den tidpunkt som centralförbunden avtalat.

Om centralförbunden i stället för ovanstående avtalar om ändringar i eller tillägg till sådana avtal som de har ingått, utgående från vilka de undertecknade förbunden har ingått egna motsvarande avtal, inleds omedelbart förhandlingar om hur ändringarna eller tilläggen kan fogas till avtalen mellan de ovannämnda undertecknade förbunden.

28 § UTVECKLING AV KOLLEKTIVAVTALET UNDER AVTALSPERIODEN

Parterna är eniga om att utvecklingen av arbetsvillkoren och kollektivavtalet inte får stanna upp under avtalsperioden. Parterna förbinder sig att under avtalsperioden förhandla om ändringar i

kollektivavtalet, genom vilka man försöker förenkla och klargöra regelverket. Ändringar som man har enats om kan förverkligas före avtalsperiodens utgång.

29 § PROCEDURREGLER

Tiden för väckande av talan i ärenden som gäller turordningen vid minskning av arbetskraft är densamma som i tvistemål som gäller upphävande av ett arbetsavtal.

Underlåtenhet att iaktta de procedurregler som hör samman med anställningsskydd medför inte i kollektivavtalslagen avsedda pliktpåföljder.

En arbetsgivare kan inte heller dömas att betala plikt för brytande av sådana förpliktelser för vilka kan utdömas skadestånd, ersättning eller gottgörelse.

De undertecknade förbunden försöker i enlighet med kollektivavtalets förhandlingsordning enas om huruvida ett anställningsskyddsärende man inte kunnat enas om skall hänskjutas till allmän rätt eller till arbetsdomstolen för avgörande.

30 § AVTALETS GILTIGHETSTID

Bestämmelserna i detta kollektivavtal träder i kraft 1.3.2017 och gäller till 28.2.2018.

Helsingfors, den 16 december 2016

LVI-TEKNISET URAKOITSIJAT LVI-TU ry
BYGGNADSFÖRBUNDET rf

ALLMÄNT AVTAL, Bilaga 2

Bestämmelserna i detta allmänna avtal tillämpas på de arbetstagare i fackorganiserade företag inom husteknikbranschen som är bundna till detta kollektivavtal och som i byggnader eller byggen eller i samband med dem utför tekniska isoleringsarbeten samt installation av värme, vatten och ventilation, liksom även service och underhåll av apparater och tillbehör som har installerats vid ovannämnda arbeten samt iståndsättning med olika tekniska metoder.

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Utgångspunkter

Parterna strävar att främja förhandlingsförhållandena och avtalsverksamheten på arbetsplatserna. Parterna försöker uppnå dessa mål genom att utnyttja olika former av samarbete samt övervaka slutna avtal.

Grundrättigheter

Föreningsfriheten som hör till medborgarnas grundrättigheter är okränkbar. Detta gäller såväl arbetsgivare som arbetstagare. Arbetstagarna har rätt att grunda och verka i fackföreningsorganisationer, och de får inte på grund av detta sägas upp eller diskrimineras i sitt arbete. Företagens personal har rätt att välja representanter att företräda dem i ärenden som skall behandlas inom företagen. Rätt att välja representanter samt dessas rättigheter och skyldigheter har fastställts i lag, i detta avtal och i andra avtal. Principen för avtalsbestämmelserna är säkerhet och hälsa, ickediskriminering och opartisk behandling med den enskilda arbetstagaren som utgångspunkt.

Arbetsledningsrätt

En arbetsgivare har rätt att anställa och avskeda en arbetstagare samt att bestämma om ledningen av arbetet.

Förhandsanmälan om arbetskonflikt

Innan en politisk arbetskonflikt eller en sympatistrejk inleds skall riksförlikningsmannen samt vederbörande arbetsgivar- och arbetstagarförbund underrättas, om möjligt fyra dagar på förhand. I anmälan skall nämnas orsakerna till, begynnelsepunkten för och omfattningen av den planerade arbetskonflikten.

Omorganisation och andra dylika ändringar

När verksamheten på en arbetsplats väsentligt inskränks, utvidgas eller genomgår en betydande omorganisation till följd av att rörelsen överlåts, fusioneras eller bolagiseras, eller till följd av någon annan motsvarande förändring, anpassas samarbetsorganisationen i enlighet med principerna i detta avtal så att den motsvarar den förändrade storleken och strukturen på arbetsplatsen.

Laghänvisningar

Till den del man inte avtalat om något annat i detta avtal iakttas lagen om samarbete i företag (334/07), lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden samt förordningen om tillsynen över arbetarskyddet (44/06), som inte är delar av detta avtal.

AVTAL OM ARBETSTAGARNAS REPRESENTANTER SAMT OM SAMARBETET MELLAN ARBETSTAGARE OCH ARBETSGIVARE VID FÖRETAG I HUSTEKNIKBRANSCHEN

Allmänna bestämmelser

Företagets kontinuerliga verksamhet och de därigenom bestående anställningsförhållandena för personalen förutsätter fortsatt samarbete mellan företagets ledning och personal. Samarbetet kan förbättra företagets konkurrenskraft och lönsamhet, möjliggöra företagets anpassning till en marknad som hela tiden förändras och främja utveckling av arbetsmiljön och arbetsmetoderna.

Arbetarskyddet på arbetsplatser och företaget kräver ett klimat där man ser positivt på arbetarskyddsverksamheten. Detta kan bäst nås genom samarbete mellan arbetsgivaren och arbetstagaren.

Att upprätthålla och utveckla systemet med kollektivavtal grundar sig på förhandlingsrelationer mellan arbetsgivar- och arbetstagersidan som tryggar efterlevnaden av avtal mellan parterna, en snabb behandling av meningsskiljaktigheter och andra dylika frågor mellan arbetsgivaren och arbetstagaren samt att arbetsfreden upprätthålls på det sätt som kollektivavtalssystemet förutsätter.

För att förverkliga ovan nämnda mål har LVI-TU och Byggnadsförbundet slutit ett avtal om representanter för arbetstagarna och om samarbete mellan arbetstagare och arbetsgivare vid företag inom VVS-sektorn i husteknikbranschen. Detta avtal tillämpas vid de medlemsföretag som enligt 1 § är bundna till detta kollektivavtal.

1 § Företrädare för arbetsgivaren

Arbetsgivarens representanter i det samarbete som avses i detta avtal är arbetsledningen och arbetarskyddscheferna.

2 § Företrädare för arbetstagarna

1. Arbetstagarna kan bland sig välja en huvudförtroendeman och en arbetarskyddsfullmäktig för företagets verksamhetsställe. En förtroendeman kan utses till en enhet vid verksamhetsstället.
2. Med verksamhetsställe avses det verksamhetsställe av bestående natur inom företagets verksamhetsorganisation (huvud- eller filialkontor) där arbetstagaren har anställts.
3. En ersättare ska utses för huvudförtroendemannen och två ersättare för arbetarskyddsfullmäktigen.

Kontaktman för huvudförtroendemännen

I ett företag inom husteknikbranschen som har stadigvarande verksamhet på flera orter och är av betydande storlek eller i en koncern som består av flera företag inom husteknikbranschen kan man komma överens om att för företaget eller koncernen välja en kontaktman för huvudförtroendemännen inom husteknikbranschen.

Avtalet om en kontaktman för huvudförtroendemännen inom företaget eller koncernen uppgörs skriftligt av arbetsgivaren och huvudförtroendemännen för arbetsplatserna. I avtalet skall åtminstone följande fastställas:

1. Om till kontaktman skall väljas någon av huvudförtroendemännen för arbetsplatserna eller någon annan arbetstagar i företaget eller koncernen. Om en huvudförtroendeman väljs till kontaktman skall man samtidigt fastställa om denne vid sidan av uppgiften skall vara huvudförtroendeman.
2. Om huvudförtroendemännen för arbetsplatserna skall välja kontaktman eller om alla arbetstagar i företaget eller koncernen som omfattas av kollektivavtalet för husteknikbranschen skall delta i valet.
3. Beträffande kontaktmannens uppdrag:
 - mandattidens längd
 - uppgifter och arbetsfördelning med huvudförtroendemännen
 - erhållande av information
 - längden av befrielse från arbetet
 - lön eller grunder för ersättning
4. Om någon annan än huvudförtroendemannen för en arbetsplats väljs till kontaktman för huvudförtroendemännen, bestäms kontaktmannens övriga rättigheter, skyldigheter och anställningsskydd på samma sätt som för huvudförtroendemannen för arbetsplatsen enligt detta allmänna avtal.

3 § Behörighetsvillkor för företrädare för arbetstagare

1. En person som är anställd och som arbetar vid företaget kan utses till huvudförtroendeman vid det permanenta verksamhetsstället. Personen i fråga ska dessutom vara medlem i Byggnadsförbundet och insatt i förhållandena på företaget.

2. Till arbetarskyddfullmäktig vid företaget och det permanenta verksamhetsstället kan utses en person som arbetar inom verksamhetsställets verksamhetsregion.

4 § Regionala befogenheter och längden på mandattiden för arbetstagarnas representanter

1. Verksamhetsområdet för det permanenta verksamhetsställets huvudförtroendeman och arbetarskyddsfullmäktig är hela verksamhetsstället och mandattiden två år.

2. Om anställningsförhållandet för den valda personen upphör eller om han avstår från sin uppgift under en pågående mandatperiod, ska ersättaren sköta hans uppgifter under resten av mandatperioden. I övriga fall sköter ersättaren de uppgifter som hör till arbetstagarnas företrädare bara om denne har förhinder.

Arbetsgivaren ska underrättas om att ersättaren börjar sköta de uppgifter som ankommer på arbetstagarnas representant.

5 § Val av arbetstagarnas representant

1. För förrättandet av val av representanter för arbetstagarna ska arbetsgivaren lämna ut en förteckning över de arbetstagare som är anställda vid företaget eller det permanenta verksamhetsstället.

2. Arbetstagarna ska utan avgift få använda arbetsgivarens lokaler som är lämpliga för förrättande av val. Valet får inte i onödan störa verksamheten på arbetsplatsen.

3. Valet av huvudförtroendeman och arbetarskyddsfullmäktig ska ordnas så att alla arbetstagare vid företaget eller det permanenta verksamhetsstället har möjlighet att delta i det.

4. Nomineringen av kandidater samt tiden och platsen för valet ska avtalas på förhand med arbetsgivaren och dessa ska delges samtliga arbetstagare genom ett tillkännagivande minst sju dagar innan nomineringen av kandidaterna inleds.

5. Samtliga arbetstagare vid företaget eller det permanenta verksamhetsstället har rätt att nominera kandidater och för nomineringen av kandidater ska reserveras en tid på sju dagar. Det ska

vara åtminstone sju dagar mellan det att tidsfristen för kandidatnomineringen går ut och det att valförrättningen börjar.

6. Om antalet arbetstagare vid företaget eller det permanenta verksamhetsstället är ringa, kan val hållas utan att iaktta tidsfristerna ovan. Man bör dock sträva efter att ge alla röstberättigade arbetstagare vid företaget eller det permanenta verksamhetsstället möjlighet att delta i valet eller ett valtillfälle som ordnats på annat sätt.

7. Arbetsgivaren ska underrättas skriftligen om valresultatet eller den som utsetts utan val.

6 § Uppgifter som handhas av arbetstagarnas företrädare

Verksamhetsställets huvudförtroendeman

- är representant för arbetstagarna på verksamhetsstället i frågor som gäller personalpolitik och anställningsförhållanden samt förmedlare av information mellan företaget och de arbetstagare han representerar
- representerar arbetstagarna vid tecknandet av lokala avtal som grundar sig på kollektivavtalet
- övervakar att kollektivavtalet och arbetslagstiftningen iakttas samt att arbetsfreden bevaras
- är Byggnadsförbundets representant gentemot arbetsgivaren i enlighet med förhandlingssystemet och håller kontakt med förbundets yrkesavdelningar och distriktsorganisation

Verksamhetsställets arbetarskyddsfullmäktig

- representerar arbetstagarna i samarbete som gäller arbetarskyddsfrågor som berör verksamhetsstället och förmedlar information i arbetarskyddsfrågor
- gör sig förtrogen med de planer som gäller arbetarskyddet på företagets nya arbetsställen
- följer upp företagshälsovården på verksamhetsstället
- sköter uppgifter som enligt arbetarskyddslagstiftningen ankommer på en arbetarskyddsfullmäktig

7 § Arbetstagarrepresentanters befrielse från arbete och ersättning för inkomstbortfall

1. Arbetstagarnas representant har rätt att enligt behov bli befriad från arbetet för skötseln av representationsuppgifterna. Om förhållandena inte föranleder något annat, beräknas huvudförtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens tidsanvändning vid det permanenta verksamhetsstället på följande sätt:

Huvudförtroendeman/förtroendeman

När antalet arbetstagare vid verksamhetsstället/enheten är:

Arbetstagare	timmar/år
5–9	52
10–14	80
15–19	110
20–29	150
30–39	200
40–79	260
80–139	340
140–199	430
200–279	520
280–339	630
340–	avtalas separat

Resetiden till arbetsställen som överenskommit med arbetsgivaren räknas inte som använd tid. Det genomsnittliga antalet anställda justeras vid kalenderårets början. Ifall personalantalet förändras betydligt under året kan justeringen göras t.ex. kvartalsvis.

Om huvudförtroendemannen har beviljats befrielse från arbetet under regelbundet återkommande tidsperioder skall denne huvudsakligen sköta sina förtroendemannauppgifter vid dessa tidpunkter. För brådskande uppdrag bör arbetsledningen likväl befria huvudförtroendemannen från arbetet och ge honom tillstånd att avlägsna sig från arbetsplatsen.

Arbetarskyddsfullmäktig

Arbetarskyddsfullmäktigens befrielse från arbetet för skötseln av sitt uppdrag beräknas på så sätt att antalet arbetstagare som arbetarskyddsfullmäktigen företräder multipliceras med talet 0,291 (Statistikcentralens branschklassificering). Den siffra som fås fram på detta sätt anger mängden befrielse från arbetet i antal timmar under fyra veckor, dock alltid minst fyra timmar.

Ersättning för inkomstbortfall

Arbetsgivaren ersätter huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen för den inkomst de förlorar för skötseln av uppgifter i aslutning till förtroendemannauppdraget under arbetstid. Inkomstbortfallet räknas ut enligt medeltimförtjänsten. Om uppgifter som överenskommit med arbetsgivaren sköts utanför den ordinarie arbetstiden, betalas övertidsersättning för den tid som använts för detta, under förutsättning att ingen annan extra ersättning har avtalats.

Särskilda ersättningar

Till en huvudförtroendeman och en arbetarskyddsfullmäktig, som är medlem i Byggnadsförbundet rf, utbetalas en separat ersättning utgående från hur många arbetstagare han representerar.

Antal representerade arbetstagare	Ersättningens belopp
10–50 arbetstagare	32,19 €2 veckor
51–100 ”	40,23 €2 veckor
mer än 100”	60,32 €2 veckor

Ovannämnda ersättningar utgör lön som betalas för tid i arbete, men ersättningarna räknas inte in i lönesumman som utökar medeltimförtjänsten för semestern.

När huvudförtroendemannens eller arbetarskyddsfullmäktigens ersättare på grund av semester, sjukdom eller annan motsvarande orsak sköter representantens uppgifter i minst två veckor, betalas ersättaren en särskild ersättning för denna tid.

8 § Lokaler och utrustning

Arbetsgivaren ordnar för huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen ett ändamålsenligt utrymme där de kan förvara de tillbehör som de behöver för sitt arbete. När arbetsplatsens storlek förutsätter en särskild verksamhetslokal arrangerar arbetsgivaren ett ändamålsenligt rum, där diskussioner som är nödvändiga för skötseln av uppgifterna kan föras. För skötseln av uppdragen har huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktig rätt att använda företagets sedvanliga kontors- o.d. utrustning. Om de praktiska arrangemangen avtalas lokalt.

9 § Besök på arbetsplatsen

1. Huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen på det permanenta verksamhetsstället har rätt att besöka arbetsplatserna inom sitt verksamhetsområde då detta anses nödvändigt med tanke på utförandet av uppgifterna. Besök på arbetsplatsen och spelreglerna för dessa avtalas vid företaget.

2. Arbetsgivaren betalar huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen ersättning för resekostnader som uppkommit för resor enligt avtalat resesätt i samband med skötseln av uppgifterna, måltidsersättningar och dagtraktamenten enligt kollektivavtalet samt eventuell ersättning för restid.

10 § Rätt att delta i utbildning

1. Huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen bereds enligt utbildningsavtalet mellan Byggnadsförbundet och Byggnadsindustrins

Centralförbundet möjlighet att delta i utbildning som är ämnad att öka deras kompetens då det gäller att sköta representantuppdraget.

2. Huvudförtroendemännen eller arbetarskyddsfullmäktige vid företag som har verksamhet på flera platser har rätt att ordna utbildning eller annan gemensam tillställning minst en gång per år.

11 § Utveckling av yrkesskickligheten

Efter det att huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen som helt eller huvudsakligen varit befriad från arbete slutfört sin uppgift, ska man inom företaget klarlägga om arbetstagarens återgång till tidigare eller ett motsvarande arbete kräver yrkesmässig utbildning.

12 § Löne- och omplaceringsskydd

En huvudförtroendemanns eller arbetarskyddsfullmäktigs möjligheter att förkovra sig eller avancera i sitt yrke får inte försämrats på grund av uppgiften i fråga. Den förtroendevalda får inte medan uppdraget pågår eller på grund av uppdraget omplaceras till ett lägre avlönat arbete än det denne innehade vid valet till förtroendeman. De får inte heller omplaceras till ett arbete av mindre värde ifall arbetsgivaren kan erbjuda dem annat arbete som motsvarar deras yrkesskicklighet.

Om en till huvudförtroendeman eller arbetarskyddsfullmäktig vald persons ordinarie arbete försvårar skötseln av förtroendeuppgifterna bör för denne ordnas ett annat arbete med beaktande av förhållandena på arbetsplatsen och personens yrkesskicklighet. Ett dylikt arrangemang får inte medföra en sänkning av förtjänsten. Förtjänstutvecklingen för en huvudförtroendeman och arbetarskyddsfullmäktig bör motsvara förtjänstutvecklingen i företaget eller vid verksamhetsstället.

Ifall en huvudförtroendemanns anställningsförhållande har förutsatt arbete i både tid- och ackordsarbete fortgår anställningsförhållandet i detta avseende som tidigare, och variationen i förtjänsten till följd av ovannämnda orsak anses inte vara en försämring av lönen.

Förtjänstutvecklingen för en huvudförtroendeman och arbetarskyddsfullmäktig jämförs halvårsvis med utvecklingen av medeltimförtjänsten i anställningsställets lönestatistik för samma lönegrupps ordinarie arbetstid. Om eftersläpning observeras skall lönegransknings- och korrigeringsåtgärder vidtas lokalt.

13 § Placeringen av en förtroendeman i arbete

Vid fördelningen av arbete skall normal fördelningsordning iakttagas. Med normal fördelningsordning avses att man vid fördelningen av arbete beaktar de kompetenskrav som ställs på montörer i de arbeten som inleds och att arbetena fördelas i den ordning som pågående arbeten upphör och montörer frigörs från dessa för följande arbeten. Arbetena

skall efter det att kompetenskraven tagits i beaktande fördelas mellan montörerna i den ordning som dessa frigörs från sina gamla arbeten.

På fördelningsordningen inverkar också sjukledigheter, semestrar och kurser av olika slag i vilka huvudförtroendemannen deltar.

Om huvudförtroendemannen förbises vid fördelningen av arbete ska arbetsgivaren presentera en skriftlig motivering till fördelningen. Då den normala fördelningsordningen förbigås ersätts inkomstbortfallet enligt medeltimförtjänsten.

14 § Anställningsskydd

Ekonomiska och produktionsrelaterade uppsägningsgrunder

Om företaget säger upp eller permitterar personal av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker får huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen inte sägas upp eller permitteras ifall produktionsenhetens verksamhet inte nedläggs helt. Om man gemensamt med förtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen konstaterar att arbete som motsvarar dennes yrke eller annat lämpligt arbete inte kan erbjudas kan man i alla fall avvika från denna bestämmelse.

Ställföreträdarens anställningsskydd

Ifall en ekonomisk eller produktionsmässig uppsägning eller permittering gäller en person som enligt uppgift har varit ställföreträdare för huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen, är arbetsgivaren vid behov skyldig att utreda att åtgärden inte beror på att arbetstagaren har representerat personalen.

Skyldigheten att erbjuda arbete vid uppsägning och permittering av företagets vice förtroendeman och vice arbetarskyddsfullmäktig fastställs enligt de avtalade bestämmelserna om uppsägning och permittering så att man undersöker om det finns möjlighet att erbjuda dem arbete. Det ges en skriftlig utredning av undersökningen. För bestämmelsen av detta förfarande iakttas bestämmelserna i 29 § i kollektivavtalet.

Individuellt skydd

Arbetsavtalet för huvudförtroendemannen kan enligt 7 kap. 10 § 2 mom. i arbetsavtalslagen (55/2001) sägas upp endast när arbetet helt upphör och när denne inte kan erbjudas arbete som motsvarar yrkesskickligheten.

En huvudförtroendeman eller en arbetarskyddsfullmäktig får inte sägas upp av orsaker som har samband med dennes person utan samtycke av majoriteten av de arbetstagare som huvudförtroendemannen eller

arbetarskyddsfullmäktigen representerar som förutsätts i 7 kap. 10 § 1 mom. i arbetsavtalslagen.

En huvudförtroendemans eller arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal får inte upphävas i strid med bestämmelserna i 8 kap. 1 § 1 mom. i arbetsavtalslagen. Hävning av arbetsavtalet på grund av att förtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen har brutit mot ordningsföreskrifterna är inte möjligt, ifall denne inte samtidigt upprepade gånger och i betydande grad samt oaktat varning försummat att iaktta förpliktelserna i 8 kap. 1 § 1 mom. i arbetsavtalslagen.

Vid bedömningen av grunderna för hävning av en huvudförtroendemans eller arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal får denne inte ställas i en ofördelaktigare ställning i förhållande till övriga arbetstagare.

Kandidatskydd

Ovannämnda bestämmelser om anställningsskydd ska också tillämpas på huvudförtroendemannakandidater och arbetarskyddsfullmäktigekandidater, om ett skriftligt meddelande om kandidaturen lämnats till arbetsgivaren eller det samarbetsorgan som ansvarar för arbetarskyddet. Kandidatskyddet börjar i alla fall tidigast tre månader innan mandattiden inleds för huvudförtroendemannan- eller arbetarskyddsfullmäktigekandidaten och avslutas för en kandidat som inte har valts då valresultatet har konstaterats.

Efterskydd

Bestämmelserna angående anställningsskydd skall tillämpas på en arbetstagare som har varit huvudförtroendeman eller arbetarskyddsfullmäktig under sex månader efter det att uppdraget upphört.

Ersättningar

Ifall en huvudförtroendemans eller arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal upphävts i strid mot detta avtal skall arbetsgivaren betala en ersättning till denne som motsvarar minst 10 månaders och högst 30 månaders lön. Ersättningen skall fastställas enligt grunderna i 12 kap. 2 § 2 mom. i arbetsavtalslagen (55/2001). Att rättigheterna enligt detta avtal har kränkts skall beaktas som en faktor som höjer ersättningens storlek. Ifall en domstol anser att förutsättningar för ett fortsatt anställningsförhållande eller återupprättande av ett redan avslutat anställningsförhållande finns, men anställningsförhållandet trots detta inte fortsätts, skall detta tas i beaktande som ett särskilt vägande skäl när ersättningens storlek fastställs. När antalet arbetstagare och tjänstemän som regelbundet arbetar vid en produktionsenhet eller motsvarande verksamhetsenhet är 20 eller färre är ovannämnda ersättning för

arbetarskyddsfullmäktigens del minst fyra (4) månaders och högst tjugofyra (24) månaders lön.

Ersättare

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på en vice huvudförtroendemans och en vice arbetarskyddsfullmäktig under den tid de i enlighet med den anmälan som förutsätts i detta avtal fungerar som ställföreträdare.

15 § Arbetsgivarens informationsskyldighet

Uppgifter om lönestatistik och personal

Om inget annat avtalas branschvis eller lokalt har huvudförtroendemannen rätt att för skötseln av sina uppgifter få uppgifter motsvarande EK:s kvartalsstatistik om arbetstagarnas förtjänstnivå och lönestrukturen inom dennes verksamhetsområde omedelbart efter det att EK:s lönestatistik har färdigställts, förutsatt att en statistisk gruppering kan göras på basis av de löneuppgifter som samlas in från företaget. Inkomstuppgifter som gäller grupper på färre än sex arbetstagare lämnas inte ut.

Om det inom branschen eller på arbetsplatsen inte finns lönestatistik med innehåll som uppfyller kraven ovan skall man avtala separat om löneuppgifterna som lämnas till huvudförtroendemannen.

Huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att skriftligen få uppgifter om namn och lönegrupp eller motsvarande för arbetstagarna inom deras verksamhetsområde samt anställningsförhållandets begynnelse datum, om inte något annat avtalas lokalt.

Uppgifterna lämnas alltid på begäran. Beträffande nya arbetstagare ges ovannämnda uppgifter och uppgift om arbetsplats inom en vecka från anställningsförhållandets början.

Till huvudförtroendemannen lämnas uppgifter från lönesystemet företags- eller arbetsplatsvis om arbetstagarnas fördelning per lönegrupp, grundtimlönens och den personliga lönedelens (GTL + PLD) fördelning i genomsnitt per lönegrupp och bildandet av ett eventuellt poängbaserat system.

Huvudförtroendemannen har rätt att sätta sig in i gällande arbetsprissättningssystem samt bestämnings- och beräkningsregler för miljö tillägg som används för olika lönesättningsformer vid företag inom sitt verksamhetsområde.

Uppgifter om arbetskraft och utomstående arbetskraft

Huvudförtroendemannen skall på begäran ges information om företagets arbetskraft efter det att avtalshandlingarna undertecknats.

Huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att få uppgifter om underentreprenörer som är verksamma inom dennes verksamhetsområde och om den arbetskraft som är anställd hos dem.

Bokföring av arbetstiden

Huvudförtroendemannen har rätt att göra sig förtrogen med den förteckning över nöd- och overtidsarbete som uppgörs enligt arbetstidslagen (605/96) på så sätt som lagen bestämmer om arbetarskyddsfullmäktigens rätt.

Uppgifternas konfidentiella natur

Huvudförtroendemannen får ovannämnda uppgifter konfidentiellt för att kunna utföra sitt uppdrag.

Författningar

Arbetsgivaren anskaffar för arbetarskyddsfullmäktigens och övriga arbetarskyddsorgans bruk nödvändiga lagar, förordningar och övriga arbetarskyddsbestämmelser som är nödvändiga för skötseln av deras respektive uppgifter.

Uppgifter om företaget

Arbetsgivaren skall framlägga för personalen eller dess representanter:

När företagets bokslut fastställts en utredning av företagets ekonomiska situation enligt bokslutet.

Minst två gånger under räkenskapsåret en enhetlig utredning av företagets ekonomiska situation av vilken framgår utsikterna för utvecklingen av företagets produktion, sysselsättning, lönsamhet och kostnadsstruktur.

Årligen en personalplan som innehåller uppskattningar av förväntade förändringar i antalet anställda och personalens kvalitet och ställning.

Om betydande förändringar i ovannämnda uppgifter informeras omedelbart.

I företag där antalet anställda regelbundet uppgår till minst 20 ges företagets bokslutsuppgifter enligt 10 § 2 punkten i samarbetslagen på begäran skriftligt till personalens representanter.

I samband med presentationen av bokslutsuppgifter, utredningar av företagets ekonomiska situation och personalplaner är det ändamålsenligt att informera personalen eller dess representanter om olika verksamhetsenheters operativa resultat, produktion och utvecklingsperspektiv med användning av nyckeltal som klargör dem.

De allmänna principer eller anvisningar som iakttas i företaget vid skötseln av personalärenden samt företagets verksamhets- och personalorganisation skall läggas fram på arbetsplatsen för personalens kännedom.

Parterna rekommenderar att man i samband med ovan avsedda uppgifter som gäller företagets ekonomi i mån av möjlighet också redogör för de allmänna konjunkturutsikterna och ekonomiska utsikterna för branschen.

Tystnadsplikt

När företagets arbetstagare eller personalens representanter i enlighet med detta avtal delgivits uppgifter som gäller arbetsgivarens affärs- eller yrkeshemligheter får dessa uppgifter behandlas endast mellan de arbetstagare och representanter för personalen som saken berör, om inte arbetsgivaren och de som är berättigade att få information avtalar något annat sinsemellan. När arbetsgivaren meddelar om sekretessplikten bör denne specificera vilka uppgifter som omfattas av sekretessplikten och hur lång tid uppgifterna skall hemlighållas. Arbetsgivaren skall innan man informerar om affärs- eller yrkeshemligheten i fråga klarlägga grunderna för sekretessplikten för vederbörande arbetstagare eller representant för personalen.

16 § Huvudförtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens ansvar

1. En huvudförtroendeman och en arbetarskyddsfullmäktig är i sitt anställningsförhållande till arbetsgivaren i samma ställning som övriga arbetstagare. De är skyldiga att personligen iakttå allmänna arbetsvillkor, arbetstider, arbetsledningens order och övriga ordningsföreskrifter.

2. En huvudförtroendeman och en arbetarskyddsfullmäktig svarar för att de uppgifter arbetsgivaren gett till honom endast används för det ändamål för vilket de har getts.

17 § Rättigheter och skyldigheter

Ovan nämnda rättigheter och skyldigheter gäller huvudförtroendeman och arbetarskyddsfullmäktige vid permanenta verksamhetssällen, bortsett från uppgifterna som definieras i 6 §.

18 § Förhandlingsordning

Man försöker avgöra meningsskiljaktigheter som uppstår vid företaget på företagsnivå. Om man inte lyckas med detta, hänskjuts ärendet vid behov till förhandlingar mellan förbunden.

19 § Avtalsparternas ansvar

Parterna i kollektivavtalet förbinder sig att för sin egen och för de medlemmars del som de representerar iaktta det avtal som ingåtts mellan kollektivavtalsparterna och med stöd av detta avtal, iaktta arbetsfreden enligt kollektivavtalet samt att reda ut meningsskiljaktigheterna i enlighet med förhandlingssystemet.

20 § Yrkesutbildning

Då arbetsgivaren ger en arbetstagare yrkesutbildning eller skickar denne till utbildning som anknyter till yrket ersätts de direkta kostnader som utbildningen ger upphov till och inkomstbortfallet för ordinarie arbetstid enligt medeltimförtjänsten.

Innan arbetstagaren anmäler sig till utbildningen konstateras att det är fråga om utbildning enligt denna paragraf.

Då utbildning ges skall bland de montörer som vill ha utbildning de arbetstagare väljas som ur arbetsgivarens synvinkel sett är de mest ändamålsenliga. De arbetstagare som vill ha utbildning bereds i tur och ordning möjlighet att delta i sådan utbildning som är mest ändamålsenlig med tanke på personens arbetsuppgifter.

Även om man kommit överens om ersättning för utbildning som sker utom arbetstid får detta inte leda till att företagen arrangerar utbildning enbart utom arbetstid.

Om en arbetstagare deltar i utbildning som arrangeras av arbetsgivaren och som anknyter till dennes yrke anses den tid som använts för utbildningen under ordinarie arbetstid likställd med arbetstid vid beräkningen av såväl veckoövertid som övertid per dag.

21 § Gemensam utbildning

Utbildning som främjar samarbetet på arbetsplatsen ordnas av centralorganisationerna eller deras medlemsförbund i samarbete, av centralorganisationernas eller deras medlemsförbunds samarbetsorgan eller av arbetsgivar- och arbetstagarparterna i samarbete på arbetsplatsen eller på någon annan plats.

Parterna framhåller att det mest ändamålsenliga sättet att arrangera gemensam utbildning i allmänhet är att utbildningen anordnas på respektive arbetsplats, varvid de lokala förhållandena bäst kan beaktas.

Grundkurser i arbetarskyddssamarbete och de specialkurser som krävs för arbetarskyddssamarbetet är sådan gemensam utbildning som avses här. På basis av detta avtal kan arbetarskyddskommissionens medlemmar, arbetarskyddsfullmäktigen och vice arbetarskyddsfullmäktigen delta i grundkurser, och arbetarskyddsfullmäktigen kan delta i specialkurser.

Till den som deltar i utbildning betalas ersättning enligt 21 §, dvs. enligt medeltimförtjänsten. Om deltagande i utbildning avtalas lokalt, beroende på utbildningens art i samarbetsorganet i fråga eller mellan arbetsgivaren och förtroendemannen.

Bestämmelserna om gemensam utbildning tillämpas också vid utbildning som hänför sig till medinflytandesystem och lokala avtal. Arbetsgivaren och vederbörande arbetstagare kan även sinsemellan komma överens om deltagande i utbildning. Parterna rekommenderar att deras egna och medlemsförbundens utbildningsanstalter och medlemsförbunden gemensamt vidtar åtgärder för att ordna ett utbud av utbildning som gäller medinflytandesystem och lokala avtal. Parternas utbildningsarbetsgrupp följer upp hur ovannämnda utbud realiserar.

22 § Fackföreningsutbildning

Arbetstagarna bereds tillfälle att delta i kurser som arrangeras av FFC eller dess medlemsförbund och som pågår i en månad eller kortare tid, utan att anställningsförhållandet på denna grund avbryts. Detta förutsätter att deltagandet sker utan att föranleda kännbar olägenhet för produktionen eller företagets verksamhet. Vid bedömningen av ovannämnda olägenheter beaktas arbetsplatsens storlek. Vid avslag meddelas huvudförtroendemannen senast 10 dagar innan kursen börjar orsaken till varför beviljande av ledighet skulle medföra kännbar olägenhet. I dylika fall rekommenderas att man gemensamt försöker komma fram till en potentiell ny tidpunkt då det inte finns något hinder för deltagande i kursen.

Anmälan om avsikten att delta i en kurs skall göras så tidigt som möjligt. När kursen varar högst en vecka bör anmälan göras senast tre veckor innan kursen börjar, och om kursen är längre senast sex veckor innan kursen börjar.

Innan en person deltar i utbildning som avses ovan bör denne komma överens med arbetsgivaren om de åtgärder deltagandet orsakar och på förhand uttryckligen klarlägga om det är fråga om en sådan kurs för vilken arbetsgivaren betalar ersättning till arbetstagaren enligt detta avtal. Samtidigt skall omfattningen av ersättningen klargöras.

23 § Ersättningar

För en kurs som ordnas vid FFC:s eller dess medlemsförbunds utbildningsanstalt eller vid ett annat utbildningstillfälle organiserat av Byggnadsindustrin och som utbildningsarbetsgruppen har godkänt är arbetsgivaren skyldig att för en utbildning som förutsätts för handhavandet av deras uppdrag betala huvudförtroendemannen, vice huvudförtroendemannen, arbetarskyddsfullmäktigen, vice arbetarskyddsfullmäktigen och arbetarskyddskommissionens medlemmar ersättning för inkomstbortfall. Ersättning betalas till ovannämnda huvudförtroendemen för högst en månad och till personer som handhar arbetarskyddsförtroendeuppdrag för högst två veckor. På samma sätt betalas till fackavdelningens ordförande ersättning för

utbildning med anknytning till förtroendemannaverksamheten som ordnas vid ovannämnda utbildningsanstalter för högst en månad, om denne arbetar inom ett företag med minst 100 arbetstagare inom branschen i fråga och minst 50 medlemmar inom fackavdelningen som denne leder.

Protokollanteckning

Parterna konstaterar att man genom ändringen av texten om utbildningsavtal inte har haft för avsikt att öka antalet kurser som arbetsgivaren betalar för från nuvarande, endast arrangera kurser också på andra platser än vid Siikarantainstitutet. Båda parter anser det vara önskvärt att representanter för arbetsgivarnas intressenter deltar i kursernas innehåll.

Dessutom betalas till kursarrangören som ersättning för måltidskostnader en måltidsersättning vars storlek avtalats mellan centralorganisationerna för varje sådan kursdag för vilken ersättning för inkomstbortfall betalas till arbetstagare som avses i stycket ovan.

Arbetsgivaren är skyldig att betala ersättningarna som avses ovan i denna punkt till samma person endast en gång för samma eller till innehållet motsvarande utbildning.

24 § Sociala förmåner

Deltagande i fackföreningsutbildning som avses i avtalet och som varar högst en månad minskar inte semester-, pensions- eller andra därmed jämförbara förmåner.

25 § Anlitande av utomstående arbetskraft

Med utomstående arbetskraft avses underleverans och hyrning av arbetskraft.

Om underleverans är det fråga när arbetet utförs av en utomstående företagare utan att den andra avtalsparten har något att göra med själva arbetsprestationen.

Om hyrning av arbetskraft är det fråga när de hyrda arbetstagare som uthyrningsfirman levererat utför arbete för en annan arbetsgivare under dennes ledning och övervakning.

Beträffande användningen av utomstående arbetskraft framhåller avtalsparterna att det inte finns något skäl att förhindra användning av utomstående arbetskraft då det är motiverat med tanke på företagets verksamhet och skötseln av företaget.

Avtal om underleverans eller hyrning av arbetskraft kompletteras med ett villkor enligt vilket en underleverantör eller ett företag som anlitar hyrd arbetskraft förbinder sig att iaktta kollektivavtalet för VVS-sektorn inom husteknikbranschen för arbeten som avses i kollektivavtalets 1 §

samt arbets- och sociallagstiftningen. Normalt förbinder sig ett företag som tillämpar ett annat kollektivavtal att iaktta det allmänna kollektivavtalet inom branschen.

Underleverans skall om möjligt ordnas så att företagets ordinarie arbetskraft inte behöver reduceras. Om man det oaktat tvingas göra detta skall företaget försöka placera arbetstagarna i fråga i andra uppgifter inom företaget, och om det inte är möjligt, uppmana underleverantören att om denne behöver arbetskraft anställa de friställda arbetstagare som lämpar sig för underleveransarbete med tidigare löneförmåner.

Företagen skall begränsa användningen av inhyrd arbetskraft enbart till utjämning av arbetstoppar eller annars för sådana tidsmässigt eller kvalitetsmässigt begränsade uppgifter som på grund av arbetets brådskande natur, tidsbegränsning, krav på yrkesskicklighet, specialredskap eller andra motsvarande orsaker inte kan utföras av de egna arbetstagarna.

Användningen av hyrd arbetskraft är osund om de hyrda arbetstagare som levererats av olika företag som anskaffar arbetskraft arbetar i företagets normala arbete jämsides med dess ordinarie arbetstagare och under samma arbetsledning under en längre tid.

Företag som anlitar hyrd arbetskraft skall på begäran klarlägga för huvudförtroendemannen frågor som gäller dylika arbetstagares arbete.

Företagets huvudförtroendeman skall få en redogörelse för frågor som gäller anlitan av utomstående arbetskraft på det sätt som avses i 16 § i detta avtal och enligt vad som förutsätts i 9 § lagen om samarbete inom företag.

Arbetsavtalet mellan arbetsgivaren och en arbetstagare får inte ges en sådan form som om det skulle gälla ett ackordsavtal mellan självständiga företag då det i själva verket är fråga om ett arbetsavtal.

Beställarens utredningsskyldighet och ansvar

Om beställaren har uppfyllt sin utredningsskyldighet på det sätt som krävs i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitan av utomstående arbetskraft (1233/2006; nedan "beställaransvarslagen") bestäms beställarens ansvar i enlighet med beställaransvarslagen. Då en lönefordran uppstår måste beställaren visa vilka utredningar som har anskaffats från underleverantören eller underentreprenören, eller utgående från vilken motivering i beställaransvarslagen beställaren har ansett att dessa inte behövde anskaffas.

Om beställaren har försummat sin utredningsskyldighet i enlighet med beställaransvarslagen ansvarar denne för att den lön som

underentreprenörens eller -leverantörens arbetstagare har förtjänat på beställarens arbetsplats i samband med genomförandet av VVS-arbete utbetalas.

Beställaren ansvarar likaså i fall av försummelse att iaktta beställansvarslagen för att semesterersättning och eventuella inestående ackordsrater som underentreprenörens eller -leverantörens arbetstagare förtjänat på beställarens arbetsplats utbetalas.

Beställaren ansvarar endast för sådana fordringar som arbetstagaren eller förtroendemannen meddelar till beställaren eller dennes representant senast sju kalenderdagar efter den tidpunkt då fordran enligt kollektivavtalet borde ha utbetalats till arbetstagaren. Före utbetalningen bör för beställaren klart uppvisas grunden för fordran och beloppet.

26 § Giltighet

Detta avtal träder i kraft 1.3.2017 och gäller till 28.2.2018.

Helsingfors, den 16 december 2016

LVI-TEKNISET

URAKOITSIJAT

LVI-TU ry
BYGGNADSFÖRBUN

DET rf

BESTÄMMELSER OM PRESTATIONSLöNEARBETE, Bilaga 3

Rörbranschen

1 § PRESTATIONSLöNER

1. Rakt ackord

Ackordssumman (AS) fås genom att multiplicera summan av normtimmarna (NHS) med normtimmekoefficienten (NHK).

$$AS = NHS \times NHK$$

Normtimmen (NH) för rörläggning på arbetsplatser med anknytning till detta avtal multipliceras med följande normtimmekoefficient (NHK).

Normtimmekoefficient för rakt ackord 16,13 €/NH

2. Direkt lön

Lönesumman bildas baserat på ett gemensamt avtal mellan arbetsgivaren och arbetslagets lagbas. Avtalet ingås innan arbetet i fråga inleds. Den fastställda lönesumman ändras inte i efterhand, om inte arbetets omfattning ändras på grund av ändringar i arbetsbestämmelserna.

Protokollanteckning:

Förbunden rekommenderar att avtalsparterna får tillräckligt med tid för att sätta sig in i avtalshandlingarna då avtal för direkt lön (s.k. klumpackord) ingås.

3. Övriga löner

Arbetsgivaren och lagbasen eller – då lagbas saknas – arbetstagaren kan också komma överens om andra förfaringssätt och grunder för att bestämma lönen.

4. Utbetalning och garantilön

Rörläggning med normtider

Vid prestationslönearbete för rörläggning med normtider är nedannämnda grundtimlön garanterad och betalas i förskott per räkenskapsperiod.

I lönegrupp S och 1 gäller utbetalning och garantilön enligt tabellen, i lönegrupperna 2–4 enligt lönegrupp 3.

Grundtimlöner

Lg	€/h
S	10,26
1	12,54
2	14,98
3	15,78
4	16,70

Ytterligare bestämmelser om ackordsarbeten med normtider

Om inget annat har fastställts betalas för lönegrupperna 2–4 som utbetalning per räkenskapsperiod lön enligt lönegrupp 3 + 1,7 €/h.

Övriga arbeten (underhålls- och reparationsarbeten, lagerarbeten m.m.)

Ifall annat arbete än arbete med normtider (prissatt arbete) utförs mot prestationslön, används som garantilön arbetstagarens personliga totalinkomst, om inget annat har avtalats.

2 § BESTÄMMELSER OM PRESTATIONSLöNEARBETE

Rörbranschen

A. Allmänna bestämmelser om prestationslönearbete

1. Prestationslönesätt

- a. rakt ackord
- b. direkt lön
- c. övriga löner

2. Val av prestationslön

Valet av lönesätten i punkt 1 baserar sig på ett avtal mellan arbetsgivaren och arbetslagets lagbas.

Om inget annat har fastställts utförs enligt en arbetsorder med normtid minst 24 NH arbete på ett småhusbygge och 100 NH arbete på andra byggplatser med prestationslön. Om man inte når enighet om prestationslönesättet för ovannämnda arbetet används rakt ackord enligt punkt a). (Småhusbyggen: Byggnadsklassificering huvudklasserna 01, 02 och 04)

Personlig totalinkomst betalas för följande arbeten

Ändrings- och tilläggsarbeten som utförs på basis av arbetsgivarens arbetsorder, vilka inte ingår i ackordsavtalet och som inte kan ordnas som prestationslönearbete

Om arbete utan normtid inte fastställs som prestationslönearbete utförs det som tidarbete. Denna bestämmelse gäller inte meningsskiljaktigheter i fråga om prissättningen av enskilda delar eller stycken med anknytning till arbeten med normtid.

Om man inte når enighet om prestationslönesättningen utförs arbetet med tidlön för arbetet i fråga såsom bestämts i kollektivavtalet.

3. Grunden för prestationslönearbetet är utöver den fastställda lönegrunden också eventuella ritningar och arbetsbeskrivningar som har utarbetats för arbetet.
4. Ändrings- och tilläggsarbeten samt arbeten som inte ingår i arbetsordern får göra endast på uppdrag av arbetsgivaren.
5. Prestationslönens innehåll och arbetsorderns omfattning måste registreras innan arbetet inleds på blanketter som är bestyrkta för ändamålet. Blanketten utarbetas i två exemplar och undertecknas av lagbasen och arbetsgivaren.
6. Arbetsgivaren har efter att först ha diskuterat frågan med lagbasen för arbetslaget rätt att vid behov öka eller minska mängden arbetskraft vid ackordsarbetsplatsen efter att först ha fastställt arbetets färdighetsgrad. Förfarandet på arbetsplatsen under semestertider ska diskuteras före lagbasens semester.
7. Arbetstagaren eller arbetslaget kan ges order om att avbryta ett prestationslönearbete som redan har inletts, om det utförda arbetet inte motsvarar den summa som har betalats för arbetet eller om arbetstagaren bryter mot bestämmelserna om arbetet eller försummar att iaktta god ordning.
8. Då ett prestationslönearbetslag på uppdrag av arbetsgivaren blir tvungen att avbryta ett prestationslönearbete som redan har inletts och detta arbete inte återupptas senast inom fyra månader efter avbrottet, betalas ett eventuellt överskott i sin helhet åt prestationslönearbetslaget. Ett arbete som har avbrutits på det sätt som avses i denna punkt måste erbjudas samma arbetstagare som en gång inledde arbetet och dessa är skyldiga att återuppta arbetet om inte ett nytt prestationslöneavtal eller annat laga förfall förhindrar detta.

9. Om inget annat har fastställts skall slutkalkylen uträknas senast inom 7 dygn efter att prestationslönearbetet har slutförts och ett eventuellt överskott skall betalas på följande lönebetalningsdag.

Ett arbete med prestationslön anses slutfört när en s.k. överlåtelsegranskning har genomförts genom försorg av arbetstagarens representant och lagbasen, och eventuella fel och brister har korrigerats. Vid överlåtelsegranskningen kontrolleras att entreprenaden har utförts korrekt och slutförts enligt ritningarna. Eventuella brister konstateras och korrigeras utan dröjsmål.

Överlåtelsegranskningen ska utföras utan dröjsmål efter att lagbasen har meddelat arbetsgivarens representant att prestationslönearbetet har slutförts. Om överlåtelsegranskningen av orsak som beror på arbetsgivarens representant förskjuts med mer än 7 kalenderdagar efter att lagbasen har gjort sin anmälan, betraktas prestationslönearbetet som slutfört.

Anmärkningar angående arvodes- eller ackordskalkylen ska göras inom två månader från det att arvodes- eller ackordsvinsten utbetalades, under förutsättning att arbetstagaren inte bevisligen kan påvisa att han till följd av sjukdom eller annat laga hinder inte har haft möjlighet att anmärka inom den utsatta tiden.

10. Åt en arbetstagar vars anställningsförhållande avslutas under pågående prestationslönearbete betalas den eventuella återstående prestationslönedel som tillkommer arbetstagaren vid den tidpunkt som nämns i punkt B, under förutsättning att denne har lämnat nödvändiga uppgifter för betalningen av lönen.

B. Ytterligare bestämmelser om ackordsarbeten med normtider

1. En mellanmätning av ackordsarbetet genomförs vid fastställd tidpunkt innan installationen döljs eller rivningsarbete inleds, om inte rivningsarbetet kan mätas utgående från ritningar.
2. Om inget annat har fastställts genomförs mellanmätningen då lämpliga arbetsskeden har slutförts med cirka 2–3 månaders mellanrum och arbetstagarna betalas 90 procent av mätresultatet. Varje arbetstagares andel av ovannämnda summa beräknas enligt punkt 5. I granskningsperioden ingår alltid en beräkning från arbetets början till tidpunkten för mätningen.

Protokollanteckning:

Förbunden uppmanar till att vid mellanmätningar av ackordsarbetet fästa uppmärksamhet vid att mätresultatet är i rätt proportion till arbetets färdighetsgrad.

3. Om någon liten del av ackordsarbetet enligt arbetsordern saknas, utan att detta förhindrar ibruktagandet av anläggningen, och slutförandet förskjuts med mer än 30 dygn har ackordslaget rätt att som så önskas kräva att ackordsarbetet avbryts och mäts till den del arbetet har slutförts och ackordsöverskottet betalas i sin helhet.
4. Efter att arbetet enligt ackordsarbetsordern inklusive eventuella tillägg- och ändringsarbeten har slutförts skall på arbetsplatsen inom fastställd tid genomföras en mätning av ackordsarbetet, om inte parterna har kommit överens om att arbetet mäts utgående från ritningarna.

Prestationslönearbetet konstateras slutfört enligt bestämmelserna i punkt 9 (överlåtelsegranskning). Om lönegrunderna för tilläggsarbeten som inleds efter att det ursprungliga ackordet är slutfört avtalas separat på det sätt som fastställts i kollektivavtalet.

Resultatet av mätningen används som grund för beräkningen av ackordspriset. Om en av parterna uteblir från den fastställda mätningen gäller den andra partens resultat av mätningen. En utredning av beräkningar, timmar och fördelning av ackordsgrunderna med anknytning till ackordsberäkningen lämnas till alla som har arbetat i ackordslaget.

5. Fördelning av ackordsvinst

Om inget annat har fastställts får arbetstagare i lönegrupp 2-4 som sin del av prestationslönesumman en summa vars storlek bestäms av grundtimlönen enligt lönegrupp 3 multiplicerad med antalet timmar denne har använt för arbetet. För varje arbetstagares del avdras från andelen den summa som tidigare har betalats åt arbetstagaren för ifrågavarande prestationslönearbete (utbetalda löner och mellanbotten).

Om inget annat har fastställts får arbetstagare i lönegrupp 1 som sin andel av prestationslönesumman en summa vars storlek är 50 procent av grundtimlönen för lönegrupp 3. För varje arbetstagares del avdras från andelen den summa som tidigare har betalats åt arbetstagaren för ifrågavarande prestationslönearbete (utbetalda löner och mellanbotten).

Om inget annat har fastställts, fördelas ackordvinsten inte bland arbetstagare i lönegrupp S.

a) Ackordsavtalet för arbeten med normtid utgör en helhet och en arbetsgivare som är bunden till detta kollektivavtal får inte åtskilja olika arbetsskeden på byggplatsen till olika ackordsarbeten, med undantag av följande:

- arbeten som utförs på annat håll än på byggplatsen

- arbetstagare som klarar av alla arbetsskeden finns inte i arbetsgivarens tjänst
- då punkten ”rörbranschens normtider för rörläggning på byggplatser” har märkts med en asterisk (*) kan arbetet ges i uppdrag åt någon annan än ackordslaget
- rörläggning med anknytning till speciell utrustning och installation av denna
- rörläggning utanför byggnaden också i fall då rörläggningen utanför byggnaden kräver byggnadsarbeten inne i byggnaden
- grundavlopp högst till ytan av bottenvåningens golv
- ackordsarbeten som utförs stegvis
- löpande räkning
- oljeuppvärmningsanläggningar
- brandsläckningsanläggningar
- kylningsanläggningar
- processanläggningar
- läggning av rör som hör till grupp A enligt bestämmelserna i förordningen om tryckkärl (549/73)
- installation av utrustning för styrning av fjärrvärmeanläggningar, vattenverk samt därmed jämförbara anläggningar
- olika byggnader på en byggplats som utgörs av flera nybyggen.

6. Ackordstagaren skall slutföra ackordsarbetet, om inte denne har motiverat förhinder. Då en arbetstagare på uppdrag av arbetsgivaren blir tvungen att avbryta ett fastställt ackordsarbete som redan har inletts och denne flyttas från ifrågavarande ackordsbyggplats, och det arbete som orsakat avbrottet inte kan ordnas till prestationslön, betalas för tiden för avbrottet medeltimlön enligt 8 § i kollektivavtalet, dock högst för sex arbetsdagar.

3 § LAGBASTILLÄGG

Om det enligt förhandsberäkningen ingår mer än 100 normtimmar i rörläggningen har byggnaden eller hela byggnadsgruppen en lagbas. Om det i arbetslaget utöver lagbasen ingår minst fem arbetstagare skall det finnas två lagbaser.

Åt en rörmontör som fungerar som lagbas på byggplatsen betalas som lagbastillägg i relation till antalet timmar i lagbasarbete 5,3 procent av differensen mellan prestationslönesumman och garantilönesumman som betalas enligt kollektivavtalet. Om det på arbetsplatsen finns två lagbasar fördelas ovannämnda tillägg mellan dessa i relation till antalet timmar i lagbasarbete.

Var och en av lagbasarna garanteras ett lagbastillägg på 0,35 €/h. Det garanterade lagbastillägget betalas som förskott räkenskapsperiodvis.

Om det enligt förhandsberäkningen ingår 24–100 normtimmar i rörläggningen skall det finnas en lagbas, som betalas ett lagbastillägg på 0,35 €/h. Lagbastillägget avdras inte från den fastställda prestationslönesumman.

Vid medlemsföretag kan man lokalt sluta avvikande avtal om bestämmelserna i denna paragraf enligt 4 §.

Lagbasens uppgifter på arbetsplatsen

1. Tar emot och vidarebefordrar den ansvariga byggmästarens meddelanden till arbetsledningen.
2. Då rörinstallationsarbetet inleds är installationsfirmans arbetsledning och arbetsplatsens lagbas skyldiga att förhandla med byggplatsens ansvariga ledning om nödvändiga omklädnings-, måltids-, arbets- och lagringsutrymmen med anknytning till rörinstallationsarbetet samt om en uppsamlingsplats för avlastat material.
3. Lagbasen skall då arbetet inleds övervaka att material som anlant till arbetsplatsen levereras till installationsplatsernas omedelbara närhet samt se till att materialet lagras på reserverade platser och hanteras varsamt.
4. Granskar anlant material enligt materialförteckningen, fraktsedeln eller andra dokument med anknytning till arbetet som denne har fått, samt om oklarheter förekommer omedelbart meddelar installationsfirman eller avsändningsplatsen.
5. Under arbetets gång lämnas tilläggsbeställningar till firmans lager gällande verktyg, rör, delar och tillbehör som visar sig vara nödvändiga, men som man inte kunnat förutse behovet av då materialförteckningen utarbetades. Lagbasen skall lämna ovannämnda beställning i god tid; om arbetet utförs på firmans lokaliseringsort minst 8 arbetstimmar i förväg och om arbetet utförs på annan ort i hemlandet minst 16 arbetstimmar i förväg.
6. Övervaka att överblivet material levereras till installationsfirmans lager och meddela lagret om transporten. Omedelbart transportera bort trasiga och defekta material från installationsplatsen, så att de inte används i installationen av misstag samt övervaka att rivningsmaterial samlas på reserverad plats

7. Kontrollera timlistorna för arbetstagare som ingår i ackordslaget.
8. Se till att stöd och håll märks ut på rätt sätt.
9. Se till att installationsarbetet utförs enligt ritningarna. Sköta extra arbeten på uppdrag av arbetsgivaren så att använda material och arbetstimmar antecknas korrekt på den löpande räkningen, samt returnera ifrågavarande blanketter till arbetsledningen med beställarens godkännande.

Speciallagbas

Om de uppgifter som enligt denna punkt tillfaller speciallagbasen avtalas separat skriftligen då arbetet inleds på arbetsplatsen. De uppgifter som avses här är mer krävande och omfattande än de lagbasuppgifter som i övrigt avses i det här kollektivavtalet. Uppgifterna är också sådana att de inte ingår i normtiderna.

Speciallagbasen kan bl.a. ha följande uppgifter

- att delta i arbetsplatsmöten mellan beställaren och entreprenören i egenskap av representant för företaget eller tillsammans med arbetsledningen
- att i större utsträckning än vanligt delta i olika myndighetsinspektioner på avtalat sätt. Dessa kan t.ex. vara byggnadstillsynsmyndighetens, fjärrvärmeanläggningens eller Säkerhets- och kemikalieverket Tukes inspektioner.
- att delta i syner eller granskningar på arbetsplatsen i större utsträckning än vad som föreskrivs i bestämmelserna om prestationslönearbete
- att delta i diskussioner och möten kring entreprenad, tidtabeller, håltagning och installationsordning i större utsträckning än vad som föreskrivs i bestämmelserna om prestationslönearbete

Uppgifterna som avses i den här punkten förutsätter ett separat avtal och mottagande av uppdraget skall vara frivilligt. I avtalet om speciallagbasens uppgifter skall nämnas åtminstone de huvudsakliga uppgifterna och de fullmakter som tillfaller den arbetstagare som åtar sig uppgiften som speciallagbas. Om inget annat avtalas betalas till arbetstagaren för skötseln av speciallagbasens uppgifter lön enligt den personliga medeltimförtjänsten.

Övergång till eller skötsel av uppgifterna som speciallagbas kan kräva förhandsutbildning eller kompletterande utbildning i det fall att uppdraget fortsätter. Företaget skall ta dessa behov av utbildning i beaktande.

ACKORDSPRISSETTNING INOM RÖRINSTALLATIONSBRANSCHEN 2017–2018 RÖRBRANSCHENS NORMTIDER FÖR RÖRLÄGGNING PÅ BYGGPLATSER

1 § GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

Mom. 1. ACKORDSSUMMA VID RAKT ACKORD

Detta dokument gäller rörläggning på byggplatser som utförs som rakt ackord på basis av mätning. Dokumentet bestämmer grunderna enligt vilka det utförda arbetet mäts och omvandlas till normtider.

Ackordssumman fås genom att multiplicera summan av normtiderna med normtimmekoefficienten för ackordsarbetet som bestäms på basis av detta kollektivavtal.

Mom. 2. ALLMÄNNA GRÄNSER FÖR NORMTIDER

Punkt 1 Arbeten som ingår i normtiderna

- a. Normtiderna inkluderar alla arbetskedan som behövs för installation och rivning av rör och utrustning samt deras tillbehör, också eventuella kapillär-rör och rör som är färdigt installerade i utrustning, för att slutföra arbetet enligt arbetsordern på det sätt som krävs i planerna och av LVI-RYL.
- b. Under arbetets gång lämnas tilläggsbeställningar till firmans lager gällande verktyg, rör, delar och tillbehör som visar sig vara nödvändiga, men som man inte kunnat förutse behovet av då materialförteckningen utarbetades. Ackordsarbetaren skall lämna ovannämnda beställning i god tid; om arbetet utförs på firmans lokaliseringsort minst 8 arbetstimmar i förväg och om arbetet utförs på annan ort i hemlandet minst 16 arbetstimmar i förväg.
- c. Ändrings- och tilläggsarbeten samt arbeten som inte ingår i arbetsordern får göra endast på uppdrag av arbetsgivaren.

SANERING

- d. Rivningsmaterial samlas ihop på det sätt som nämns i punkten ”Rivningsarbeten” nedan.

Punkt 2 Följande arbeten ingår inte i normtiderna

- a. Hämtning av material, vatten och verktyg från en punkt på längre avstånd än 30 meter från den passage genom vilken materialet transporteras.
- b. Om arbetstagaren måste vänta på material som denne har beställt enligt punkt 1b eller om det i övrigt uppkommer hinder för att fortsätta ackordsarbetet och saken i god tid har meddelats arbetsgivaren och annat arbete inte ordnas skall den förlorade arbetstiden ersättas enligt lön för väntetid.

Montering och rivning av ställningar.

- d. Borrande av hål som behövs för rörens genomföringar och tilltäppande av dessa.
- e. Isoleringsarbeten med undantag av hylsor för genomföringarna.
- f. Grävande och fyllnad av schakt.
- g. Anteckningar i fall då hålbilder som krävs av en myndighet saknas eller är bristfälliga, eller då en montör sänds till arbetsplatsen speciellt i syfte att göra anteckningar.
- h. Målningsarbeten med undantag av reparationsstrykning med grundfärg en gång.
- i. Egentliga husbyggnadsarbeten.
plankläggning i anslutning till infästning av avlopp och relaterade arbeten
- j. Utarbetande av returneringsförteckning.
- k. Tvätt med rengöringsmedel före installationen av rördelar och utrustning i rörsystemet enligt kraven i arbetsbeskrivningen.
- l. Regleringsmätningar och upprättande av protokoll.
- m. Tilläggsbeställning från firmans lager då materialförteckning saknas eller är avsevärt bristfällig.
- n. Pulserande sköljning

SANERING

- o. Rivning av asbesthaltig isolering.
tfn Brandskydd som kräver specialåtgärder samt brandvakthållning då en arbetstagare som sköter vakthållningen inte samtidigt utför andra arbetsuppgifter.

Mom. 3. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Punkt 1 Nya och gamla byggnader

Normtiderna gäller då arbetet utförs på ett nybygge eller en byggplats i en gammal byggnad, om det inte är fråga om ett undantag som är speciellt märkt med ordet "Sanering".

Punkt 2 Svårighets- och miljö tillägg

Svårighetstillägg

HST-rör som svetsas	+ 10 %	på normtider per meter
RST-rör som svetsas	+ 10 %	på normtider per meter
När svetsbara HST- och RST-rör svetsas med skyddsgas	+ 20 %	på normtider per meter
Stålrör som svetsas	+ 20 %	på normtider per meter
Ång- och kondensvattenrör	+ 10 %	på normtider per meter
Gasledningar för sjukhus	+ 10 %	på normtider per meter
Gasledningar för sjukhus installerade i kåpa tilläggshöjning	+ 20 %	på normtider per meter
Gasledningar för laboratorier	+ 10 %	på normtider per meter
Sug- och gasledningar för tandläkarstolar	+ 10 %	på normtider per meter
Rör för di-jonfritt, jonfritt och destillerat vatten för sjukhus och laboratorier	+ 10 %	på normtider per meter
Trycklufts-, vattenlednings- och avloppsrör endast med anknytning till sjukhus- och laboratorieutrustning	+ 10 %	på normtider per meter
Vattenlednings- och avloppsrör endast med anknytning till apparater i storkök	+ 15 %	på normtider per meter

Miljö tillägg

Arbetsutrymmet är i en kanal vars bredd är mindre än 0,6 m och djup mer än 1,2 m	+ 25 %
Den fria arbetshöjden i utrymmet är 0,9 m	+ 50 %
Den fria arbetshöjden i utrymmet är 1,8 m	+ 25 %
Arbetshöjden från golvet eller marken till röret är mer än 5,0 m	+ 25 %
Arbetshöjden från golvet eller marken till röret är mer än 8,0 m	+ 50 %

Anmärkning:

Arbetshöjden mäts till rörets genomsnittliga höjd eller utrustningens nedre yta från den golv-, tak- eller jordyta där ställningen har monterats, utom i schakt där höjden mäts från den nivå där man tar sig in i schaktet.

Då rör installeras utanför byggnaden såsom avses i 2 § höjs normtiderna per meter för utomhusinstallationen med 25 procent.

Punkt 3 Kopplingar

Normtiderna som hör till denna grupp gäller koppling av utrustning och rör som den medlem av arbetslaget som fått arbetsordern inte själv har installerat.

Koppling till avlopp

Rörets yttre diameter DU	Koppling NH/st.
- 75	0,15
- 110	0,25
- 160	0,35
- 200	0,45
201–	0,50

Koppling av badrumselement + 50 %.

Hopkoppling av färdigt isolerade vertikala skorstenar + 50 %.

SANERING

Koppling till avlopp för att göra en förgrening, om man för att göra förgreningen måste kapa det gamla avloppet och installera på nytt.

Yttre diameter på röret som skall kapas DU	Koppling till plastavlopp NH/förgrening	Koppling till gjutjärnsavlopp NH/förgrening
- 75	0,50	0,80
- 110	0,80	1,40
- 160	1,10	2,40
- 200	1,40	3,90
200–	1,90	

Koppling med andra rör

Rörets yttre diameter DU	Koppling NH/st.
- 22,0	0,15
- 35,0	0,25
- 63,0	0,35
- 88,9	0,55
- 114,3	0,70
- 139,7	0,85
139,8–	1,00

Koppling av badrumselement + 50 %.

Hopkoppling av färdigt isolerade vertikala skorstenar + 50 %.

SANERING

Koppling till annat rör för att göra en förgrening, om man för att göra förgreningen måste kapa det gamla röret och installera på nytt.

Yttre diameter på röret som skall kapas DU	Koppling NH/st.
- 22,0	0,50
- 35,0	0,70
- 63,0	0,90
- 88,9	1,10
- 114,3	1,30
- 139,7	1,50
139,8–	1,70

Punkt 4 *Rivningsarbeten

Till denna grupp hör rivningsarbeten av installerade rörsystem och utrustning eventuellt orsakade av defekt material samt ändringar i planerna.

TILLÄGG FÖR RIVNING SAR BETEN (tilläggen beräknas på basis av normtiden för normalt arbete)

NYA INSTALLATIONER (materialen används inte på nytt):

- Alla typer av byggnader, tillägg 10 % (återanvändning av materialen behöver inte beaktas).
- Alla typer av byggnader, tillägg 20 % (alla material kan användas på nytt).

RIVNING AV GAMLA INSTALLATIONER VID SANERING:

- Alla typer av byggnader, tillägg 15–45 % (procenttalet kan variera på samma arbetsplats enligt rivningsarbetet, om rivningsarbetet inte är ackordsarbete utförs det som tidarbete. Förfaringssättet fastställs innan arbetet inleds).

Rivningsarbeten som beror på installationsfel gjorda av arbetslaget ingår i normtiderna utan tilläggstid.

Punkt 5 Seriearbeten

Om delar i ett rörsystem kan utföras som seriearbete utan separat mätning på installationsplatsen är normtiderna för dessa delar av rörsystemet:

Normtiden för seriearbete är 75 procent av normtiden för normalt arbete.

Anmärkning:

För förgreningsledningar i sprinklerrörsystem beräknas seriearbetets normtider enligt normtiderna för sprinklermunstycken. I övriga seriearbete måste man kunna göra rörets delar med hjälp av modellexemplar eller enligt uppmätta arbetsritningar.

Punkt 6 Förberedelser

Om rörsystemets delar levereras som prefabrikat är normtiderna för dessa delar av rörsystemet:

Normtiden för installation av prefabrikat är 50 procent av normtiden för normalt arbete.

Anmärkning:

Som prefabrikat räknas inte installation av fullstora rörstänger, om dessa inte har böjts, förgrenats eller på annat sätt bearbetats på förhand.

Delar av ett rörsystem som har förgrenats på förhand måste kunna monteras genom att vid monteringen använda avpassade böjningar och kapningar.

Delar av ett rörsystem som inte har förgrenats på förhand måste kunna monteras genom att vid installationen använda avpassade böjningar.

För förgreningsledningar i sprinklerrörsystem beräknas normtider för prefabrikat enligt normtiderna för sprinklermunstycken.

Om prefabrikatet inte kan monteras såsom beskrivs ovan bestäms normtiden för delen av rörsystemet i fråga enligt 1 § 3 mom. 5 punkten.

Punkt 7 Övriga arbeten och olägenheter

En olägenhet och arbeten som inte direkt anknyter till installations- eller rivningsarbetet, men ändå indirekt hör till det fastställda arbetet, ersätts med följande tillägg till normtidssumman:

I tabellen finns vid vald typ av byggnad tillägget för olägenhet för ifrågavarande typ.

I tabellen finns vid vald typ av byggnad tillägget för sanering enligt byggnadens användning. I fråga om saneringstillägget kan procenttalet variera på samma arbetsplats enligt användningen.

TYP AV BYGGNAD	TILLÄGG FÖR OLÄGENHET	SANERINGSTILLÄGG		
		Byggnaden har tagits ur bruk %	Byggnaden är i bruk, inte arbetsområdet %	Arbetsområdet är i bruk %
Bostadshus (våningshus, radhus, småhus, fritidsbostäder, internat och motsvarande)	7	7	13	18
Servicehus, inkvarteringsbyggnader, hotell och motsvarande	7	8	13	18
Lagerbyggnader, parkeringshallar, industrihallar, affärshallar, parkeringshus och motsvarande	16	6	7	13
Sjukhus, vårdanstalter och motsvarande	16	13	20	23
Daghem, allaktivitetshus, skolbyggnader och motsvarande	16	7	13	21
Affärsbyggnader, butiker, kontorsbyggnader och motsvarande	16	7	13	22
Övriga byggnader	16	7	13	22
Fall då arbetet kan jämföras med nybygge	Enligt typen av byggnad	0	0	0
Skyddsobjekt	Enligt typen av byggnad	För skyddsobjekt läggs 5 procentenheter till tilläggen i saneringstabellen		

Tillägg för olägenhet i normala byggnader 7 %, specialbyggnader 16 %.

Punkt 8 Val av tillägg för normtid

A. Normtidstillägg för normala byggnader tillämpas på följande byggnader:

- 0 Bostadshus
- 12 Inkvarteringsrörelers byggnader
- 13 Övriga inkvarteringsbyggnader
- 79 (Övriga) lagerbyggnader
- 911 Skydd för motorfordon
- 931 Bastubyggnader i bostadshus
- 941 Ekonomibygnader i bostadshus

Alla installationer som utförs utanför byggnaden.

Anmärkning:

Byggnadens typ bestäms enligt husbyggnadsstatistikens användningsklassificering av byggnader. Myndigheterna genomför klassificeringarna i samband med lämnandet av uppdateringsdata till byggnads- och lägenhetsregistret som handhas av Befolkningsregistercentralen. I oklara fall måste på arbetsgivarens begäran lämnas en utredning av klassificeringen.

B. Normtidstilläggen för specialbyggnader tillämpas på andra byggnader än de som nämns i punkt A.

Mom. 4. MÄTNING

Punkt 1 Mätning av rör

Rörledningar mäts som längden av rörets mittlinje inklusive rörtillbehör. Rörtillbehör, såsom ventiler och rördelar, mäts från skarvställe till skarvställe på rörledningen rätlinjigt över hela konstruktionens längd. Utrustning beaktas inte i mätningen, om inte annat bestäms nedan.

Rörstorlekarna som nämns i samband med normtiderna avser nominellt mått (DN), teoretisk yttre diameter (DU) eller teoretisk inre diameter (DS). Normtiderna som gäller rörinstallation eller rivningsarbete avser normtiden som åtgår per meter.

Punkt 2 Mätning av utrustning

I normtiderna för utrustning ingår utöver installation eller rivning av utrustning också koppling av utrustning samt installation eller rivning av ventiler, kranar och tillbehör oberoende av om de installeras direkt på utrustningen eller på anslutande ledningar, eller om de rivs från dessa (installation eller rivning av blandare ingår inte i normtiderna för utrustning).

I vikten för utrustning med normtider baserade på utrustningens vikt inkluderas färdigt installerade tillbehör med normtider. Vid bestämningen av den totala normtiden används alltså den totala vikten.

Punkt 3 Mätning av sprinkleranläggningar

Punkterna 1 och 2 tillämpas inte på mätningar av sprinkleranläggningar till den del det i punkterna 4, 5 och 6 i 1 § 3 mom. samt i 3 § 22 mom. finns avvikande bestämmelser.

2 § RÖRINSTALLATION

”Hallarbetsplatser”

I fråga om koderna 111 affärsbyggnader, 691 industrihallar, 79 övriga lagerbyggnader och 91 trafikbyggnader i användningsklassificeringen av byggnader minskas normtiderna enligt 2 § 1–3 mom. och 10 mom. med 5–30 procent för tre (3) eller flera ledningar som installeras parallellt i vågrät riktning. Procenttalet fastställs på arbetsplatsen mellan arbetsgivaren och lagbasen. Om man inte når enighet om ovannämnda procenttal används 5 procent.

Installation av läckagedetektor:

Modell för efterinstallation i plast	0,10 NH/st.
Övriga modeller i plast	0,20 NH/st.
Modeller i koppar	0,30 NH/st.

Mom. 1. METALLRÖR OCH STÅLRÖR SOM SKALL SVETSAS

Till denna grupp hör alla metallrör och stålrör som skall svetsas med undantag av rör vilkas normtider har bestämts i andra moment i 2 §.

Kolumn	1	2	3
Yttre diameter DU	Svetsad koppling NH/m	Gängad koppling NH/m	Presskoppling NH/m
- 22	0,40	0,40	0,30
- 35	0,50	0,45	0,34
- 54	0,55	0,50	0,38
- 63	0,60	0,55	0,41
- 76,1	0,65	0,60	0,45
- 88,9	0,70	0,65	0,49
- 114,3	0,80	0,70	0,53
- 139,7	0,90	0,80	
- 168,3	1,10	0,90	
- 219,1	1,30	1,10	
- 273,0	1,50	1,30	
- 323,9	1,60	1,50	
- 355,6	1,70	1,60	
- 406,4	2,00	1,70	
- 508,0	2,20	2,00	

I boiler-, värmedistributions-, pump- och ventilationsanläggningsutrymmen höjs ovannämnda normtider med 35 procent. För Victaulic-kopplingar är minskningen -5 procent av normtiderna i kolumn 2.

Mom. 2. KOPPAR- OCH KOMPOSITRÖR

Till denna grupp hör alla kopparrör med undantag av rör vilkas normtider har bestämts i andra moment i 2 §.

Kolumn	1	2	3
Yttre diameter DU	Kopparrör NH/m	Kopparrör med presskoppling NH/m	Kompositrör NH/m
- 22	0,38	0,30	0,30
- 35	0,43	0,34	0,35
- 54	0,50	0,40	0,40
- 64	0,55	0,44	0,44
- 76,1	0,60	0,48	0,48
- 88,9	0,65	0,52	0,52
- 114,3	0,70	0,56	0,56
- 139,7	0,80	0,64	0,64
- 168,3	0,90	0,72	0,72

DU-22 installation inomhus, ytinstallation 0,40 NH/m. I boiler-, värmedistributions-, pump- och ventilationsanläggningsutrymmen höjs ovannämnda normtider med 30 procent.

Mom. 3. BÖJLIGA RÖR (LEVERERADE HOPRULLADE)

Plaströr	6–28 mm
– Dold installation	0,12 NH/m
– Synlig installation	0,30 NH/m
– Med stöd eller installerade i ACO-väggelement	0,18 NH/m
– Färdigt isolerade, installerade i valv	0,22 NH/m

Kopparrör och tunna stålrör 6–28 mm

– Dold installation	0,12 NH/m
– Dolda rör, med stöd	0,28 NH/m
– Synlig installation	0,30 NH/m

Montering av kabelskåp eller -lådor samt utförande av fördelare. Gäller inte fördelare i mässing eller motsvarande färdiga fördelare.

– Antalet rör högst 12	1,5 NH/st.
– Antalet rör 13–30	2,5 NH/st.
– Antalet rör mer än 30	4,0 NH/st.

Kabelskåp eller kabellåda	0,30 NH/st.
Skyddsror	0,10 NH/m

Mom. 4. AVLOPPSLEDNINGAR AV GJUTJÄRN OCH TRYCKRÖR MED MUFF

Kolumn	1	2
Nominell storlek DN	In NH/m	Ut NH/m
- 70	0,40	0,17
- 100	0,45	0,20
- 150	0,60	0,22
- 200	0,80	0,30

Då avloppsledningar av gjutjärn installeras under ett valv så att avloppens stöd fästs i valvets nedre del höjs ovannämnda normtider med 30 procent.

Då en kopplingsledning till ett avlopp genomskär ett valv används vid ovannämnda installationer utöver förhöjningsprocenten också följande tilläggsnormtid:

För kopplingsledning:

DN 70–100 0,8 NH/st.

Mom. 5. ISOLERINGSELEMENT OCH INNERRÖR

Rörisoleringselement

Omkrets	In NH/m	Ut NH/m
- 1 200	0,18	0,10
- 2 500	0,18	0,15
2 501–	0,18	0,18

Installation av böjliga innerrör (DU max. 28 mm) i element eller skyddsrör 0,12 NH/m.

Isoleringsbrunnar

T-brunn eller T-skarvstycke för böjligt element		X-brunn		Mellanbrunn	
-2 rör	1,5 NH	-2 rör	1,5 NH	-3 rör	1 NH
3 rör	2,15 NH	3 rör	2,30 NH	4 rör	1,8 NH
4 rör	2,80 NH	4 rör	3,10 NH	5 rör	2,6 NH
5 - rör	3,45 NH	5 - rör	3,90 NH		

Installation av styva innerrör i element

Kolumn	1	2
Yttre diameter DU	In NH/m	Ut NH/m
- 22	0,13	0,08
- 35	0,16	0,10
- 54	0,18	0,12
- 63	0,20	0,13
- 76,1	0,23	0,15
- 88,9	0,25	0,17
- 114,3		0,20
- 139,7		0,23
- 168,3		0,27
- 219,1		0,30
- 273,0		0,33

Färdigt isolerade böjliga rör (1 rör/element)

Kolumn	1	2
Rörets DU	In NH/m	Ut NH/m
- 22	0,12	0,10
- 35	0,15	0,13
- 54	0,18	0,16

Färdigt isolerade böjliga rör (2 rör/element)

Kolumn	1	2
Rörets DU	In NH/m	Ut NH/m
- 22	0,22	0,18
- 35	0,27	0,23
- 54	0,32	0,29

(Normtiden bestäms enligt det största flödesrörets DU.)

Färdigt isolerade styva rör (1 rör/element)

Kolumn	1	2
Rörets DU	In NH/m	Ut NH/m
- 22	0,18	0,12
- 35	0,23	0,15
- 54	0,27	0,18
- 63	0,30	0,20
- 76,1	0,35	0,23
- 88,9	0,39	0,26
- 114,3	0,45	0,30
- 139,7	0,53	0,35
- 168,3	0,60	0,40
- 219,1	0,68	0,45
- 273,0	0,75	0,50

Färdigt isolerade styva rör (2 rör/element)

Kolumn	1	2
Rörets DU	In NH/m	Ut NH/m
- 22	0,32	0,22
- 35	0,41	0,27
- 54	0,49	0,32
- 63	0,54	0,36
- 76,1	0,63	0,41
- 88,9	0,70	0,47

*Färdigt isolerade skorstenar inklusive rör (mer än 1 rör/element)

Kolumn	1
Rör/element	In NH/m
2	0,43
3	0,50
4	0,55
5	0,60
+ 1 IV	0,03

***Installation av element som öppnas (AS-element eller motsv.)**

Installation 1,60 NH/m

För installation i vågrät riktning höjs normtiden med 25 procent.

Vid installation av rör i element avdras 3 procent av normtiderna i tabellerna i 2 § då en medlem av ackordslaget har monterat elementet.

Vid installation av rör i element används normtiderna i tabellerna i 2 § då någon annan än en medlem av ackordslaget har monterat elementet.

**Mom. 6. HST- OCH RST-AVLOPP MED MUFFANSLUTNINGAR
SAMT PLASTAVLOPP OBEROENDE AV ANSLUTNING,
TRYCKRÖR MED MUFF OCH *DAMMSUGARRÖRNÄT**

Kolumn	1	2
Yttre diameter DU	In NH/m	Ut NH/m
- 75	0,25	0,15
- 110	0,28	0,17
- 160	0,30	0,19
- 200	0,33	0,21
- 250	0,39	0,23
- 315	0,44	0,25
- 400	0,50	0,30
- 500	0,61	0,36
- 630	0,72	0,39

Kontrollrör i plast (normtider 2 § mom. 6 kolumn 2).

* Kontrollbrunn i plast 1,0 NH/brunn.

Brandmanschett för plastavlopp 0,15 NH/st.

HST- och RST-avlopp med muffanslutningar; tillägg + 10 %.

DB-avlopp + 20 % på normtiderna per meter.

Installation inomhus av plastavlopp med svetsade kopplingar; tillägg + 30 %.

Om det enligt arbetsordern i arbetet ingår endast installation av grundavlopp; tillägg för installation av grundavlopp inne i en byggnad + 15 %.

Då HST- och RST-avlopp eller plastavlopp installeras under ett valv så att avloppens stöd fästs i valvets nedre del höjs ovannämnda normtider med 25 %.

Då HST- och RST-avlopp eller plastavlopp installeras i ett valv fäst i gjutbetong höjs ovannämnda normtider med 25 %.

Då HST- och RST-avlopp eller plastavlopp installeras under bottenbjälklaget i mark eller i luft så att avloppens stöd fästs under eller ovanpå bottenbjälklaget höjs ovannämnda normtider med 35 %.

Montering av golvbrunn 0,25 NH/st.

Mom. 7. *PLASTRÖR EJ AVSEDDA FÖR AVLOPP ELLER SOM DAMMSUGARE

Kolumn	1	2
Rörets DU	In NH/m	Ut NH/m
- 20	0,30	0,08
- 32	0,35	0,10
- 50	0,40	0,12
- 75	0,45	0,13
- 110	0,55	0,17
- 125	0,60	0,20
- 140	0,70	0,23
- 160	0,80	0,27
- 180	0,90	0,29
- 200	1,00	0,30
- 225	1,05	0,31
- 250	1,10	0,32
- 280	1,20	0,34
- 315	1,30	0,37
- 355	1,40	0,41
- 400	1,50	0,45
- 450	1,65	0,50
- 500	1,80	0,55
- 560	2,05	0,65
- 630	2,35	0,70

Protokollanteckning:

Sådana rör är exempelvis PEL, PEH och rör med limfog.

I boiler-, värmedistributions-, pump- och ventilationsanläggningsutrymmen höjs ovannämnda normtider med 35 procent.

Mom. 8. JÄRNKONSTRUKTIONSARBETEN

Tillverkning och installation av stöd för konstruktioner och utrustning för rörsystem samt installation av färdiga skorstenar och rökkanaler.

* Tillverkning och installation	0,10 NH/kg
* Installation av färdiga	0,02 NH/kg

Fäst- och styrpunkter

Tillverkning och installation på annat än stigledning.

Rörets yttre diameter DU	Från röret NH
-35	0,80
-36-60,2	1,00
60,3-	1,20
114,4-	1,40

Tillverkning och installation på stigledning.

Rörets yttre diameter DU	Från röret NH
-35	0,20
-36-60,2	0,40
60,3-	0,60
114,4-	0,70

3 § INSTALLATION AV UTRUSTNING

Mom. 1. *VARMVATTEN- OCH ÅNGPANNOR, VARMLUFTSGENERATORER SAMT KONDENSORER

Vikt kg	NH/st.
- 150	3,00
- 200	3,50
- 250	4,00
- 300	4,50
- 400	5,00
- 500	6,00
- 700	7,00
- 1 000	8,00
- 1 500	9,00
- 2 000	10,00
- 3 000	11,00
- 4 000	12,00
- 5 000	13,00
- 6 500	14,00
- 8 000	15,00
- 10 000	16,00
- 18 000	20,00
- 20 000	21,00
- 25 000	22,00

Anmärkning:

Avvikande från de övriga punkterna i 3 § gäller ovannämnda normtider vid installation av pannor och varmluftsgeneratorer som har levererats kompletta.

Hopkoppling av en ångpanna och ångkupa som har levererats separat ingår i alla fall i normtiderna, liksom också arbeten enligt 1 § 4 mom. 2 punkten.

Mom. 2. VÄRMETRANSPORTÖRER OCH FÄRDIGA VÄRMEDISTRIBUTIONSCENTRALER

Värmetransportörer

Vikt kg	NH/st.
- 100	3,50
- 150	4,00
- 200	4,50
- 250	5,00
- 300	5,50
- 400	6,00
- 500	7,00
- 700	8,00
- 1 000	9,00
- 1 500	10,00

Färdiga värmedistributionscentraler

Vikt kg	NH/st.
- 100	4,50
- 150	5,00
- 200	5,50
- 250	6,00
- 300	6,50
- 400	7,00
- 500	8,00
- 700	9,00
- 1 000	10,00
- 1 500	11,00
- 2 000	12,00
- 3 000	13,00

Mom. 3. EXPANSIONSKÄRL

Vikt kg	NH/st.
- 35	0,90
- 50	1,00
- 70	1,50
- 100	2,00
- 150	2,50
- 200	3,00
- 250	3,50
- 300	4,00
- 400	4,50
- 500	5,00
- 700	6,00
- 1 000	7,00

Mom. 4. VÄRMEAGGREGAT (*ingår i el- eller ventilationsentreprenad)

Vikt kg	1 NH/st.	2 NH/st.	3 NH/st.
- 15	0,90	1,10	0,15
- 35	1,00	1,20	0,25
- 60	1,50	1,70	0,75
- 100	2,00	2,20	1,25
- 150	2,50	2,70	1,75
- 200	3,00	3,20	2,25

1. Aggregat som kopplas till en strömkrets
2. Aggregat som kopplas till fler än en strömkrets
3. Tömning, löstagning, fastgörande och påfyllning

Rörvärmeaggregat, ackumulatortankar för bruksvatten som levereras färdiga 0,90 NH/st.

Tillverkning och installation av rörelement, rörsystem för golv- och strålningsvärme på arbetsplatsen:

- längd högst 15 meter:

Normtiden för rörvärmeaggregat är normtiden som bestäms enligt 2 §.

- längd mer än 15 meter:

Normtiden för rörvärmeaggregat på mer än 15 meter är 75 % av normtiden som bestäms enligt 2 §.

* Normtider för rörsystem för golvvärme

Fastgörande och installation i armering, med fästansordning i värmeisoleringen, i installationsskiva, värmeledningslamell eller fästskena.

Rörets DU	Bostadshus	Övriga byggnader
- 17	0,038	0,035
- 20	0,040	0,038
Mer än 20	0,075	0,060

Vid installation av en installationsskiva av plast, värmeledningslamell av metall eller fästskena höjs normtiderna +30 %.

Normtiden för installation av golvvärme i små separata våtutrymmen som inte hör till systemet 0,12 NH/m t.o.m. 40 meter. Normtider enligt tabellen till de delar som överstiger 40 meter.

Mom. 5. *VARMLUFTSUTRUSTNING OCH KYLBALKAR

Varmluftsutrustning och kylbalkar

Vikt kg	NH/st.
- 15	0,90
- 35	1,00
- 60	1,50
- 100	2,00
- 150	2,50
- 200	3,00

Husteknikbalkar

Längd mm	NH/st.
- 1 500	1,29
- 2 000	1,64
- 2 500	1,90
- 3 000	2,16
- 3 500	2,41
- 4 000	2,76
- 4 500	3,10
- 5 000	3,36

Husteknikbalkens längd = balkens längd + skyddsplåtens längd

Med husteknikbalk avses en balk som utöver kyl/värmesystemet även innehåller annan teknik, såsom elteknik.

Normtiderna för installation av kyl- och husteknikbalkar höjs med 15 % om ingen lyftanordning eller annat motsvarande hjälpmedel finns.

Mom. 6. PUMPAR, *KOMPRESSORER OCH *CENTRALDAMMSUGARE

Vikt kg	NH/st.
- 35	1,20
- 50	1,50
- 70	2,00
- 100	2,50
- 150	3,00
- 200	3,50
- 250	4,00
- 300	4,50
- 400	5,00
- 500	6,00
- 700	7,00
- 1 000	8,00

Mom. 7. REGLAGESYSTEM

I normtiderna för reglagesystem som nämns här ingår alla nödvändiga installationer i reglagesystemet med undantag av:

- rörinstallation (normtider: 2 §)
- installation av pumpar (normtider: 3 § 6 mom.)
- koppling av färdigt installerad utrustning (normtider: 1 § 3 mom. 3 punkten)

Reglagesystem som inkluderar både en motordriven reglerventil och pump ingår i normtiderna som nämns här.

Normtiden för reglagesystem beror på storleken på det största röret som ingår i reglagesystemet.

Rörets DU	Systemets NH/st.
- 22	2
23-54	11
55-114,3	15
114,4-	19
219,1-	22

Normtiden för installation av reglagesystem som levereras färdigt monterade bestäms enligt punkten "Värmetransportörer" i 3 § 2 mom.

Reglagesystem som inkluderar en trevägsventil hör till följande normtider.

Normtiden för reglagesystem beror på storleken på det största röret som kopplas till trevägsventilen.

Rörets DU	Systemets NH/st.
23-54	4
55-114,3	5
114,4-	6
219,1-	8

Andra reglagesystem ingår i andra normtider.

Magnet ventil med förbipasserande 1 NH/st

Tryckutjämningsventil med förbipasserande 1 NH/st

**Mom. 8. *KONDENSVATTENBEHÅLLARE,
VARMVATTENBEHÅLLARE, VARMVATTENBEREDARE,
VARMVATTENUTRUSTNING, HÖGEFFEKTBEREDARE,
KALLVATTENBEHÅLLARE, VATTENFILTER,
TRYCKBEHÅLLARE**

Vikt kg	NH/st.
- 35	0,90
- 50	1,00
- 70	1,50
- 100	2,00
- 150	2,50
- 200	3,00
- 250	3,50
- 300	4,00
- 400	4,50
- 500	5,00
- 700	6,00
- 1 000	7,00
- 1 500	8,00
- 2 000	9,00
- 3 000	10,00

ARMATURER

Om man enligt VVS-planerna måste stöda blandarnas kopplingsledningar (VV, KV, BIDE, PKH), betalas för dessa normtid/meter enligt tabellen.

Om man enligt VVS-planerna måste stöda avloppsrör från tvättställ, vaskar, diskbänkar etc., betalas för dessa normtid/meter enligt tabellen.

Mom. 9. VASKAR

Vaskar	1,00 NH/st.
Flatbottnade vaskar	1,00 NH/st.
Laboratievaskar infällda i bord	0,60 NH/st.

Mom. 10. DISKBÄNKAR

Diskbänk med tillhörande kopplingar	0,60 NH
-------------------------------------	---------

Mom. 11. TVÄTTSTÄLL

Tvättställ	1,00 NH/st.
Tvättställ infällda i bord	0,60 NH/st.
*Tvättställsserie med 4 hoar	1,50 NH/st.
*Tvättställsserie med 6 hoar	2,00 NH/st.
*Tvättställsgrupp med 8 blandare	1,70 NH/st.
Handikapptvättställ utrustat med låda	1,50 NH/st.
Ställning för vägginstallation av infällt tvättställ	2,00 NH/st.

Mom. 12. TOALETTSTOLAR OCH VASKAR

Toalett	1,00 NH/st.
Vask	1,10 NH/st.
Handikapptoalett utrustad med golv- eller andra handstöd	1,50
NH/st.	
Ställning för vägginstallation av infälld toalett	3,00 NH/st.

Mom. 13. BADKAR OCH DUSCHKAR

Badkar	1,10 NH/st.
*Duschkar	0,70 NH/st.
*Duschskåp	1,30 NH/st.

Mom. 14. BIDÉER

Bidé	0,70 NH/st.
------	-------------

Mom. 15. URINALER

Väggurinal	0,70 NH/st.
Pelarurinal	1,00 NH/st.
Urinalrännor	1,10 NH/st.

Mom. 16. DRICKSVATTENFONTÄNER

Dricksvattenfontän	0,60 NH/st.
--------------------	-------------

Mom. 17. TAPPNINGSKRANAR

Tappningskran	0,20 NH/st.
Tömningsrör för tvättmaskin	0,10 NH/st.

Mom. 18. BLANDARE

Blandare (badkar)	0,60 NH/st.
Blandare (vägg)	0,70 NH/st.
Blandare med tillhörande dusch (badkar eller vägg)	0,90 NH/st.
Blandare med tillhörande dusch eller duschstång	1,30 NH/st.
Styrenhet för elektroniska blandare, ytinstallationsmodell	0,50 NH/st.

Mom. 19. VATTENMÄTARE, VATTEN- OCH BRANDPOSTER SAMT TILLBEHÖR

Lägenhetsspecifik vattenmätare	0,50 NH/st.
Eftermonterad lägenhetsspecifik vattenmätare	0,80 NH/st.
* Spole för snabbrandpost	0,90 NH/st.
* Brandpostskåp	1,30 NH/st.
Väggmonterad vattenpost	0,60 NH/st.
Slanghylla	0,40 NH/st.

Mom. 20. "ALCUTERM" ELLER MOTSVARANDE

Värmeelement	0,90 NH/st.
Värmeelement med genomströmning	1,10 NH/st.
Värmeelement med duschset	2,00 NH/st.

Mom. 21. UTTAGSDOSOR FÖR SJUKHUSGAS

Uttagsdosor för sjukhusgas	1,00 NH/st.
----------------------------	-------------

Mom. 22. *SEPARATIONS- OCH VENTILBRUNNAR, PUMPSTATIONER MED BRUNNAR, SLAMAVSKILJARE, GYTTJEBEHÅLLARE OCH GOLVBRUNNAR MED AVRINNINGSBASSÄNGER

Vikt kg	NH/st.
- 35	0,60
- 50	0,80
- 70	1,00
- 100	1,50
- 150	2,00
- 200	2,50
- 250	3,00
- 300	3,50
- 400	4,00
- 500	5,00
- 700	6,00

Mom. 23. OLJEUPPVÄRMNINGSUTRUSTNING

Oljepannor

Vikt kg	NH/st.
- 35	1,20
- 50	1,50
- 70	2,00
- 100	2,50
- 150	3,00
- 200	3,50
- 250	4,00
- 300	4,50
- 400	5,00
- 500	6,00

*Oljebehållare

Vikt kg	NH/st.
- 35	0,60
- 50	0,80
- 70	1,00
- 100	1,50
- 150	2,00
- 200	2,50
- 250	3,00
- 300	3,50
- 400	4,00
- 500	5,00
- 700	6,00
- 1 000	7,00

OLJEUPPVÄRMNING OCH PUMPSTATIONER

Normtider enligt punkt 2 "Färdiga värmedistributionscentraler" i 3 mom.

Mom. 24. SPRINKLERANLÄGGNINGAR

Y. Bestämmelserna i 1 § gäller också installation av sprinkleranläggningar.

A. Rörssystem

1. Normtider för rören ingår i normtiderna för sprinklermunstyckena.
2. Normtid för munstycke som kopplas till en förgrenad ledning.

Storlek på förgrenad ledning	Tid för munstycke
- DN 25	1,20 NH/spr
- DN 40	1,40 NH/spr
- DN 50	1,60 NH/spr

3. Normtid för munstycke som kopplas till stamledningen 0,90 NH/spr.
4. Normtiderna för stamledningar bestäms enligt bestämmelserna i 1 § och 2 §.
5. Munstycke i nedsänkt tak; utöver punkterna 2 eller 3 tilläggsnormtid 1,20 NH/spr.

B. Utrustning och tillbehör

1. All utrustning och tillbehör till sprinkleranläggningen ingår i normtiderna för anläggningen, med undantag av separat nämnd utrustning och tillbehör.
2. Ventil för fuktlarm med tillbehör
3. Ventil för torrinstallation och delugeventil

Storlek	Normtid
- DN 80	10 NH
- DN 100	12 NH
- DN 150	15 NH

4. Glykolstation 7 NH
5. Tillbehör för koppling av servisledning

Storlek	Normtid
- DN 100	6 NH
- DN 150	8 NH
- DN 200	11 NH

6. Larmklocka med tillhörande rörsystem 8 NH
7. Strömbrytare med tillhörande testventiler 6 NH
8. VEH-pump med tillhörande rörsystem, utrustning och stöd 4 NH
9. Kompressor med tillhörande rörsystem, utrustning och stöd 5 NH
10. Testutrustning

Storlek	Normtid
- DN 80	6 NH
- DN 100	7 NH
- DN 150	9 NH

11. Brandkårens matningsanslutning 3 NH

RÖRISOLERINGSBRANSCHEN, Bilaga 4

1 § PRESTATIONSLÖNER

Utbetalning och garantilön

Normtider för ackordsarbeten inom rörisoleringsbranschen

Vid prestationslönearbete med normtider för ackordsarbeten inom rörisoleringsbranschen är nedannämnda grundtimlön garanterad och betalas i förskott per räkenskapsperiod.

I lönegrupp S och 1 gäller utbetalning och garantilön enligt tabellen, i lönegrupperna 2–4 enligt lönegrupp 3.

Grundtimlöner

Lg	€/h
S	10,26
1	12,54
2	14,98
3	15,78
4	16,70

Övriga arbeten (underhålls- och reparationsarbeten, lagerarbeten m.m.)

Ifall annat arbete än arbete med normtider (prissatt arbete) utförs mot prestationslön, används som garantilön arbetstagarens personliga totalinkomst, om inget annat har avtalats.

Rörisoleringsbranschen

Penningkoefficienten för ackordet är 3,57 €/enhet.

RÖRISOLERINGSBRANSCHEN

Bestämmelser om ackordsarbete

1. Arbetet utförs antingen med ackords- eller timlön. Alla prissatta arbeten utförs i första hand som ackordsarbete, med undantag av arbetena nedan. För användning av tidarbete vid prissatta arbeten ska en grundad orsak föreligga. Arbeten som inte nämns i prissättningen med anknytning till avtalet kan fastställas gemensamt av arbetsgivaren och arbetstagarna, men ackordspriset måste fastställas till en nivå som överensstämmer med de prissatta ackordsarbetena.

Arbetena som nämns nedan i denna punkt utförs som tidarbete och för dessa betalas personlig totalinkomst. Arbetsgivaren och arbetstagaren kan i alla fall avtala om att något av de nedan nämnda arbetena utförs som ackordsarbete.

- Icke prissatta arbeten som utförs på byggplatsen, vilka inte enligt avtal utförs som ackordsarbete.
 - Då faktureringsarbete utförs som tidarbete.
 - Om man avtalar om att andra rörisoleringsarbeten än de som nämns i ovannämnda punkter utförs med tidlön.
2. Vid ackordsarbete är garantilönen som beräknas enligt punkt 6 garanterad och betalas per räkenskapsperiod.
 3. Om arbetsgivaren och arbetstagaren konstaterar att ackordsarbetet pågår i mer än två månader utförs mellanmätning med fyra veckors intervaller. På basis av mellanmätningen betalas 3/4 av ackordsvinsten i samband med följande lönebetalning, om inte annat har avtalats om ackordsförskottet.
 4. Om inget annat har avtalats ska man alltid sträva efter att mäta ett slutfört ackordsarbete omedelbart efter att arbetet slutförts och senast inom fem arbetsdagar från denna tidpunkt. Ackordsvinsten betalas vid samma lönebetalning då man åt arbetstagaren betalar lön för mätningstiden. Mätningen ingår i ackordsarbetet, om inte arbetstagaren före mätningen har flyttats till en annan arbetsplats.

Anmärkningar angående arvodes- eller ackordskalkylen ska göras inom två månader från det att arvodes- eller ackordsvinsten utbetalades, under förutsättning att arbetstagaren inte bevisligen kan påvisa att han till följd av sjukdom eller annat laga hinder inte har haft möjlighet att anmärka inom den utsatta tiden.

5. Om man blir tvungen att avbryta arbetet för minst 4 veckor och endast en liten del inte är slutförd (t.ex. beslag utmed väggarna, vattenmätarkoppling) mäts arbetet. Arbetsgivaren och arbetstagaren skall då sinsemellan avtala om den tid som krävs för det återstående arbetet. Ett belopp som motsvarar denna tid av lönen och ackordsvinsten innehålls av arbetsgivaren tills arbetet är fullständigt slutfört. Då beräknas ackordet på nytt och ackordssumman delas slutligen upp mellan deltagarna. Den som slutför ackordsarbetet skall i första hand vara en arbetstagare som har deltagit i huvuddelen av ackordsarbetet.

ACKORDSSÄTTNING INOM RÖRISOLERINGSBRANSCHEN

I VVS-branschens värmeisoleringsarbeten

I Y Allmänna bestämmelser

1. I boiler-, värme-, värmedistributions-, pump- och ventilationsanläggningsutrymmen höjs ovannämnda poängvärden med 25 procent.

Protokollanteckning:

Ovannämnda höjningar gäller också pumpgrupper i samband med separat ventilationsutrustning.

2. Vid ackordsarbeten som utförs i byggnader som ska saneras höjs poängvärdena enligt tabellen nedan, med undantag av de utrymmen som avses i punkt 1 Y 1, punkterna 6 och 8.

Bostadshus	Höjning
Boende och/eller möbler i bostaden	26 %
Bostaden tömd	20 %

Övriga byggnader	Höjning
Byggnaden är i bruk	23 %
Byggnaden har tagits ur bruk	17 %

Höjningarna som nämns ovan i denna punkt gäller inte fall där man bygger nytt med undantag av byggnadens ytterväggar och smärre bärande strukturer.

3. I poängvärdena i ackordsprislistan ingår ersättning för montering och flyttning av en ställning som måste monteras, om en sådan krävs för ett arbetsobjekt på högst tre (3) meters installationshöjd från ställningens vertikalplan, eller för flyttning av ställning på hjul, om installationshöjden är högst cirka fem (5) meter. Ovannämnda ställningar bör vara av lätt konstruktion.

4. a) Då man isolerar rör eller utrustning vars lägsta yta på golv- eller motsvarande nivå är på fyra (4) meter höjs ackordsprisen med 5 %. Om höjden på objektet ökar betalas för varje hela två (2) meter en höjning på 5 % på ackordsprisen.
b) Vid användning av körbara personlyftar på en höjd om sex (6) meter höjs ackordsprisen med 5 %. Om höjden på objektet ökar betalas för varje hela två (2) meter en höjning på 5 % på ackordsprisen.
5. Ackordsprissättningen kräver att materialet är lagrat på arbetsplatsen inne i byggnaden eller utanför byggnaden på högst 30 meters avstånd från byggnadens grundmur. Om materialet är lagrat utanför gränsen på 30 meter från byggnadens grundmur höjs poängvärdena med 5 procent.
6. Då man isolerar i källarutrymmen eller kanaler där det fria arbetsutrymmets höjd är mindre än 1,8 m eller i kanaler vilkas bredd är mindre än 0,6 m och djup mer än 1,2 m höjs poängvärdena med 25 procent.
7. Vid isolering av kopplingar under färdiga element för ytterkanaler under brunnar och elementhus höjs enhetsvärdena med 50 procent.
8. Vid isoleringsarbete i ett schakt, då isoleringen endast kan göras så att isoleraren själv befinner sig i schaktets serviceutrymme höjs poängvärdet med 25 procent.
9. Grunderna för prissättningen av arbeten i utrymmen som är mer krävande än renlighetsklass P1 avtalas lokalt. Om man inte når en överenskommelse, görs isoleringsarbeten i ovan nämnda utrymmen som tidarbete.
10. Arbetsgivaren är skyldig att skaffa alla nödvändiga arbetsredskap samt belysning åt arbetstagaren. Om en arbetstagare använder egna verktyg är arbetsgivaren skyldig att för dessa betala en ersättning på 1,74 euro per dag.

En förutsättning för att ersättning för verktyg skall fås efter det första arbetsåret är att rörisoleraren har följande verktyg:

– kombinationstång	– limkanna och pensel
– kniv för isoleringsmaterial	– syl
– kniv för gummi	– sax för isoleringsmaterial
– sax 1 st.	– plåtsax
– måttstock (talmeter)	– popnittång
– pannlampa	

Arbetsgivaren skaffar på egen bekostnad batterier till pannlampan.

11. Lagbastillägg

Ett system med lagbastillägg i rörisoleringsbranschen införs för respektive arbete vid de objekt där ackordsavtalet mellan beställaren och entreprenören grundar sig på en första offert på ackordet som har lämnats efter 1.1.2016.

Systemet med lagbastillägget är ett försök som är i kraft till och med 28.2.2018 dock så att bestämmelsen gäller arbetsplatser som funnits före detta datum till och med deras upphörande.

Om isoleringsarbetet enligt förhandsberäkningen omfattar över 3000 enheter och det arbetar minst 3 isolerare på arbetsplatsen medan isoleringsarbetet pågår, har arbetslaget en lagbas.

En isolerare som fungerar som lagbas på arbetsplatsen betalas 0,35 €/h för lagbastimmarna per redovisningsperiod, vilket samtidigt är en garanterad del. Som lagbastimmar anses alla ackordstimmar under hela den tid som arbetsplatsen varar som införts i ackordskolumnen i lagbasens timbokföring och som godkänts av arbetsgivaren.

Lagbastillägget dras inte av från prestationslönebeloppet.

Vid medlemsföretag kan man lokalt sluta avvikande avtal om bestämmelserna i denna paragraf enligt 4 §.

Lagbasuppgifter inom rörisoleringsbranschen

1. Ingå och underteckna avtal om prestationslönearbete som gäller arbetsplatsen med arbetsgivarens representant.
2. Utföra mätning av prestationslönearbete tillsammans med arbetsgivarens representant.
3. Övervaka att material som levereras till arbetsplatsen levereras till installationsplatsernas omedelbara närhet samt se till att materialet lagras på reserverade platser och hanteras varsamt.
4. Granska anlant material enligt materialförteckningen, fraktsedeln eller andra dokument med anknytning till arbetet som denne har fått, samt om oklarheter förekommer omedelbart meddela arbetsgivarens representant.
5. Medan arbetet pågår göra sådana tillägsbeställningar från isoleringsfirmans lager som man inte kunnat förutse behovet av då materialförteckningen utarbetades. Beställningen görs i tillräckligt god tid, ett dygn innan behovet uppstår.
6. Övervaka att överblivet material levereras till isoleringsfirmans lager och meddela om transporten.

7. Kontrollera timlistorna för arbetstagare som ingår i prestationslönearbetslaget.
8. Säkerställa att isoleringsarbetet utförs enligt de ritningar och arbetsbeskrivningar som getts. Sköta extra arbeten på uppdrag av arbetsgivaren så att använda material och arbetstimmar antecknas korrekt på den löpande räkningen, samt returnera ifrågavarande blankett till arbetsledningen med beställarens godkännande.
9. Ta emot och vidarebefordra den ansvariga byggmästarens meddelanden till arbetsledningen.
10. Utföra överlåtelsegranskning tillsammans med arbetsgivarens representant.

Isoleringsarbeten med mineralullsremсор

I A 1 Fastgörande av färdigt belagda remсор med värmeförsegling och tejpling

Rörets	Mineralullsremсорnas tjocklek, mm			
ytterdiameter mm	50	60	80	100
0-36	0,34	0,35	0,38	0,41
37-54	0,35	0,37	0,42	0,44
55-76	0,40	0,41	0,45	0,48
77-114	0,44	0,46	0,49	0,54
115-146	0,47	0,49	0,54	0,57
147-178	0,52	0,53	0,58	0,62
179-220	0,58	0,59	0,66	0,69
245	0,60	0,64	0,68	0,74
273	0,65	0,68	0,74	0,78
324	0,73	0,77	0,80	0,87
365	0,79	0,81	0,89	0,95
406	0,85	0,89	0,96	1,03
508	0,93	0,99	1,04	1,12

För kurvor, T-skarvstycken och shuntar betalas priset för 0,5 meter enligt rörets storlek och isoleringens styrka.

Då man installerar obehandlade mineralullsremсор höjs värdena i tabell I A 1 med 20 procent.

Tejpling 0,15 enh./isolerad meter, om stuprörets egen tejpling saknas. Tejpling av hörn och t-skarvstycken ingår i priset.

Denna prislista tillämpas med en förhöjning på 10 % för bostadsbyggnader, med undantag för de fall då höjningarna i 1 Y 1 eller I Y 2 tillämpas.

Då man isolerar avlopp med muff eller band höjs tabellens enhetsvärden med +50 %. På det aktuella arbetssättet tillämpas inte höjningar enligt 1 Y 1 och 1 Y 2.

I A 2 Mineralullsremсор belagda med en tunn (högst 0,7 mm) plastskiva, offentliga och industriella byggnader

Rörets	Mineralullsremсорnas tjocklek, mm						
ytterdiameter mm	20	30	40	50	60	80	100
0-36	0,53	0,53	0,53	0,53	0,61	0,74	0,86
37-54	0,54	0,54	0,54	0,62	0,74	0,80	0,92
55-76	0,58	0,58	0,65	0,76	0,76	0,87	1,05
77-114	0,62	0,72	0,80	0,84	0,88	1,02	1,18
115-146	0,70	0,81	0,87	0,95	1,02	1,13	1,21
147-178	0,88	0,92	0,99	1,05	1,13	1,22	1,39
179-220	1,09	1,12	1,18	1,21	1,23	1,50	1,58
245		1,20	1,24	1,24	1,42	1,58	1,77
273		1,29	1,43	1,43	1,53	1,77	1,80
324		1,56	1,62	1,62	1,80	1,96	2,01
365		1,67	1,82	1,82	1,97	2,04	2,21
406		1,86	1,99	1,99	2,04	2,22	2,42
508		2,18	2,31	2,31	2,35	2,44	2,60

Denna prislista tillämpas i bostadshus med 10 procent höjning, med undantag av fall då man tillämpar höjningar enligt I Y 1 eller I Y 2.

För kurvor och skarvstycken betalas priset för 0,5 meter enligt rörets storlek och isoleringens styrka.

Skurna och infällda t-skarvstycken 0,75 meterpriset.

Fastsättning av ändbeslaget 0,25 enh./st.

Separat fogning av isolering med tejning 0,20 enh./fogmeter. Ovannämnda pris inkluderar kittning av stödhålen. Om kittningen av stödhålen utförs på arbetsgivarens uppdrag separat från tejningen är kittningen icke prissatt arbete.

Då man isolerar avlopp med muff eller band höjs tabellens enhetsvärden med +25 %. På det aktuella arbetssättet tillämpas inte höjningar enligt 1 Y 1 och 1 Y 2.

I B Isoleringsarbeten med mineralullsmattor

I B Y Allmänna bestämmelser

Då man använder mattor med färdigt fastsatt nät betalas för arbetet såsom för att fästa matta och nät separat.

I B 2 Fastgörande av mineralullsmatta Bb/Bc, upp till kubikmetervikt 100 kg/m³

Kanalens yttre diameter D	Isoleringsmattans färdiga tjocklek, mm				
	40	50	60	80	100
mm					
100	0,78	0,80	0,83	0,87	0,93
125	0,84	0,86	0,87	0,94	1,05
160	0,87	0,89	0,91	1,02	1,15
200	0,92	0,96	1,02	1,15	1,25
250	1,03	1,08	1,15	1,27	1,42
315	1,22	1,27	1,36	1,53	1,66
400	1,53	1,58	1,69	1,85	2,00
500	1,64	1,70	1,84	1,97	2,20
630	2,02	2,08	2,24	2,38	2,63
800	2,52	2,58	2,77	2,90	3,18
1000	3,11	3,18	3,40	3,53	3,83
1250	3,81	3,89	4,16	4,26	4,63

- För hörn och T-förgreningar betalas tilläggspris för 1 meter.
- För koner betalas tilläggspris för 0,5 meter.
- Måttbeställda nätmattor -10 %
- Obelagd nätmatta +20 %
- Då man isolerar på vind där arbetsutrymmets höjd är under 1,8 m höjs poängvärdena med 25 procent.

I B 3 Fastgörande av aluminiumfoliematta för ventilation Ba/Be

Kanalens yttre diameter D	Isoleringsmattans färdiga tjocklek, mm				
	20	30	50	80	100
mm					
100	0,74	0,77	0,79	0,97	1,03
125	0,76	0,79	0,81	0,99	1,05
160	0,78	0,81	0,83	1,01	1,07
200	0,88	0,91	0,97	1,15	1,25
250	0,98	1,01	1,06	1,23	1,42
315	1,14	1,18	1,24	1,45	1,58
400	1,44	1,48	1,54	1,78	1,92
500	1,57	1,62	1,72	1,98	2,06
630	1,76	1,81	1,95	2,24	2,33
800	1,99	2,05	2,19	2,52	2,62
1000	2,62	2,70	2,89	3,32	3,46
1250	3,23	3,33	3,57	4,11	4,28

- För hörn och T-förgreningar betalas tilläggspris för 1 meter.
- För koner betalas tilläggspris för 0,5 meter.
- Då man isolerar på vind där arbetsutrymmets höjd är under 1,8 m höjs poängvärdena med 25 procent.

I C a Enheter som betalas för olika ytbehandlingar

Yttre diameter för isolering som hanteras	Kolumn 1 Tunn (högst 0,7 mm) plastskiva	Kolumn 2 Tunn (högst 0,7 mm) plastskiva
133	0,33	0,36
160	0,39	0,43
170	0,42	0,46
202	0,49	0,54
214	0,52	0,57
223	0,55	0,61
230	0,56	0,62
238	0,58	0,64
248	0,61	0,67
256	0,63	0,69
270	0,66	0,73
285	0,70	0,77
305	0,75	0,83
320	0,78	0,86
350	0,86	0,95
375	0,92	1,01
400	0,98	1,08
425	1,04	1,14
475	1,16	1,28
526	1,29	1,42
575	1,41	1,55
625	1,53	1,68

- För kurvor och skarvstycken 0,5 lm
- Skurna och infällda skarvstycken 0,75 lm
- Kolumn 2 vid ytbehandling av husteknik med Ef-isolering enligt RYL.

I D SÄRSKILDA PRISER

I D a Isolering av flänsventil:

Till ventilen räknas 3 beslag och för ventilen med tillhörande beslag betalas:

NS	50–80	1,52 enh./st.
NS	100	1,64 enh./st.
NS	125	1,85 enh./st.
NS	150–200	2,11 enh./st.

ID b

Om isoleraren isolerar en genomföring i en struktur (mellanbotten, vägg m.m.) med ett separat ämne eller ett ämne som avviker från det ämne som använts för att isolera röret i övrigt betalas för arbetet enligt följande:

färdig remsa som binds 0,30 enh./st.

Isolering av en färdig anslutning för badrumselement:

- 0,3 enheter/rör som isoleras med remsa eller
- 0,5 enheter/rör som brandisoleras.

Prissättningen kräver att den del av röret som isoleras är högst 120 cm/rör.

II Kylisoleringsarbeten

II Y Allmänna bestämmelser

1. Vid isolering med cellgummi med Ef-beteckning enligt husteknik RYL.
2. Om kittning av stöd, muffar och tillbehör utförs separat på arbetsgivarens uppdrag är kittningen icke prissatt arbete.
3. Arbete i schakt är det fråga om när isoleringen endast kan göras så att isoleraren själv befinner sig i schaktets serviceutrymme.

II A 1 Cellgummiisolering installerad från slang eller skiva i schakt och maskinrum

Rörets ytterdiameter mm	Cellgummiisoleringens tjocklek, mm					
	6	10	13	19	25	32
0-36	0,42	0,42	0,42	0,55	0,55	0,55
37-54	0,42	0,42	0,42	0,55	0,55	0,59
55-76	0,42	0,42	0,44	0,56	0,59	0,66
77-114	0,51	0,54	0,57	0,69	0,75	0,82
115-146	0,69	0,72	0,75	0,87	0,93	1,00
147-178	0,80	0,83	0,86	1,00	1,06	1,13
179-220	1,02	1,05	1,08	1,24	1,30	1,37
245	1,18	1,21	1,24	1,41	1,47	1,54
273	1,31	1,34	1,37	1,55	1,61	1,68
324	1,55	1,58	1,61	1,81	1,87	1,94
365	1,69	1,72	1,75	1,97	2,03	2,10
406	1,92	1,95	1,98	2,22	2,28	2,35
508	2,39	2,42	2,45	2,73	2,79	2,86

Rörets cellgummiisolering limmad: Tabellens enhetspriser höjda med 20 %.

Om isoleringen görs med en Styroxremsa används enhetspriserna i tabell II A 1.

Specialpris för större rör och behållare bestäms enligt följande:

	mm	enh./m ²
Isoleringens styrka	6-15	1,61
Isoleringens styrka	15-32	1,87

Tilläggspriser för cellgummiisolering enligt tabell II A 1

Hörn, om det görs genom böjning, utan skärningar, 0,75 lm.

Hörn, om det görs med slang eller genom utskärning av skiva, 2 lm.

Förgrening, innehåller nödvändiga utskärningar enligt 0,5 lm förgreningsrör.

Om förgreningsrörets storlek i punkt 3 överskrider 70 mm i punkt 3 är helhetspriset 1,20 enh.

Om förgreningsrörets storlek i punkt 3 överskrider 115 mm är tilläggspriset utöver punkt 3, 0,80 enh.

Framställning av förminskningskon ur skiva 0,60 enh.

Isolering av rörändar

	mm	enh.
diameter	0-100	0,30
diameter	101-250	0,45
diameter	Över 250	0,60

II A 2 Cellgummiisolering installerad utanför slutna schakt och maskinrum

Rörets ytterdiameter mm	Specialtjocklek mm	enh./m
0-89	6, 9, 13	0,65
0-89	19	0,85

Rörets cellgummiisolering limmad: Tabellens enhetspriser höjda med 20 %.

Om isoleringen görs med en Styroxremsa används enhetspriserna i tabell II A 1.

Prissättningen omfattar:

- Hörn (skurna/böjda)
- T-skarvar
- Isolering av stöd med band
- Förminskningar
- Muffar och kittning
- Rörändar

För rör med en ytterdiameter på 90 mm och större rör tillämpas priserna i tabell II A 1.

Tilläggsprissättning som gäller cellisolering enligt tabellerna II A 1 och II A 2

Isolering av välvda ändrar på behållare; tilläggspriser utöver prisen per m²:

8.1 Konända som görs med en konskärning 1,0 enh.

8.2 Isolering av pump 0–100 mm 4 enh/st.

Isolering av pump 101–200 mm 6 enh/st.

Isolering av pump 201–300 mm 8 enh/st.

Kopplingsflänsar ingår i pumpens pris

Isolering av stöd

Kring stöd limmas isoleringen fast i rörstödet. Detta ingår i priset per meter.

Isolering av stödets pendel till 150 mm 0,15 enh.

Tillskärning eller urholkning av isoleringsmaterialet samt separata isoleringsremсор som limmas kring stödet, totalt 0,15 enh.

9.4 Glidstöd 2,0 enh.

9.5 Bygelstöd 1,6 enh./st.

9.6 Sprinkler-koppling (t.ex. Victaulic) 1,2 enh./st.

9.7 Muff 0,40 enh./st.

Isolering av flänsar och ventiler

Rörstorlek mm	Ventil enh.	Ventil med fläns enh.	Flänsar enh.
0–60	1,65	2,90	1,6
61–100	2,05	3,60	2,0
101–150	2,50	4,40	2,4
151–200	2,80	4,90	2,8
201–300	3,30	5,80	3,2

Prissättningarna för cellgummiisolering kräver:

1. att kontaktlimning utförs för röret vid alla kopplingar och fogar samt för större rör nödvändig punktlimning
2. att isoleringen utförs med slang då rörets storlek är högst 115 mm
3. att isoleraren vid behov klyver remsan
4. att man under arbetet iakttar bestämmelser om arbetssäkerhet.

Isolering av manhål Ø mm

0–300 mm 4 enh.

301–500 mm 5 enh.

VENTILATIONSBRANSCHEN INOM VVS-BRANSCHEN, Bilaga 5

1 § Prestationslöner

1. Rakt ackord

Ackordssumman (AS) fås genom att multiplicera summan av normtimmarna (NHS) med normtimmekoefficienten (NHK).

$$AS = NHS \times NHK$$

Normtimmen (NH) för ventilationsarbeten på arbetsplatser med anknytning till detta avtal multipliceras med följande normtimmekoefficient (NHK).

Normtimmekoefficient för rakt ackord 16,13 €NH

2. Direkt lön

Lönesumman bildas baserat på ett gemensamt avtal mellan arbetsgivaren och arbetslagets lagbas. Avtalet ingås innan arbetet i fråga inleds. Den fastställda lönesumman ändras inte i efterhand, om inte arbetets omfattning ändras på grund av ändringar i arbetsbestämmelserna.

Protokollanteckning:

Förbunden rekommenderar att avtalsparterna får tillräckligt med tid för att sätta sig in i avtalshandlingarna då avtal för direkt lön (s.k. klumpackord) ingås.

3. Övriga löner

Arbetsgivaren och lagbasen eller – då lagbas saknas – arbetstagaren kan också komma överens om andra förfaringssätt och grunder för att bestämma lönen.

4. Utbetalning och garantilön

Ventilationsarbeten med normtider

Vid prestationslönearbete för ventilationsarbeten med normtider är nedannämnda grundtimlön garanterad och betalas i förskott per räkenskapsperiod.

I lönegrupp S och 1 gäller utbetalning och garantilön enligt tabellen, i lönegrupperna 2–4 enligt lönegrupp 3.

Grundtimlöner:

Lg	€/h
S	10,26
1	12,54
2	14,98
3	15,78
4	16,70

Ventilationsbranschen

Ytterligare bestämmelser om ackordsarbeten med normtider

Om inget annat har fastställts betalas för lönegrupperna II–IV som utbetalning per räkenskapsperiod grundtimlön enligt lönegrupp III + 1,7 €/h.

Övriga arbeten (underhålls- och reparationsarbeten, lagerarbeten m.m.)

Ifall annat arbete än arbete med normtider (prissatt arbete) utförs mot prestationslön, används som garantilön arbetstagarens personliga totalinkomst, om inget annat har avtalats.

2 § Bestämmelser om prestationslönearbete

Ventilationsbranschen

A. Allmänna bestämmelser om prestationslönearbete

1. Prestationslönesätt
 - a. rakt ackord
 - b. direkt lön
 - c. övriga löner

2. Val av prestationslön

Valet av lönesätten i punkt 1 baserar sig på ett avtal mellan arbetsgivaren och arbetslagets lagbas.

Om inget annat har fastställts utförs enligt en arbetsorder med normtid minst 24 NH arbete på ett småhusbygge och 100 NH arbete på andra byggplatser med prestationslön. Om man inte når enighet om prestationslönesättet för ovannämnda arbetet används rakt ackord enligt punkt a). (Småhusbyggen: byggnadsklassificering huvudklasserna 01, 02 och 04).

Personlig totalinkomst betalas för följande arbeten:

- Ändrings- och tilläggsarbeten som utförs på basis av arbetsgivarens arbetsorder, vilka inte ingår i ackordsavtalet och som inte kan ordnas som prestationslönearbete
- Om arbete utan normtid inte fastställs som prestationslönearbete utförs det som tidarbete. Denna bestämmelse gäller inte meningsskiljaktigheter i fråga om prissättningen av enskilda delar eller stycken med anknytning till arbeten med normtid.
- Om man inte når enighet om prestationslönesättningen utförs arbetet med tidlön för arbetet i fråga såsom bestämts i kollektivavtalet.

3. Grunden för prestationslönearbetet är utöver den fastställda lönegrunden också eventuella ritningar och arbetsbeskrivningar som har utarbetats för arbetet.
4. Ändrings- och tilläggsarbeten samt arbeten som inte ingår i arbetsordern får göra endast på uppdrag av arbetsgivaren.
5. Prestationslönens innehåll och arbetsorderns omfattning måste registreras innan arbetet inleds på blanketter som är bestyrkta för ändamålet. Blanketten utarbetas i två exemplar och undertecknas av lagbasen och arbetsgivaren.
6. Arbetstagaren eller arbetslaget kan ges order om att avbryta ett prestationslönearbete som redan har inletts, om det utförda arbetet inte motsvarar den summa som har betalats för arbetet eller om arbetstagaren bryter mot bestämmelserna om arbetet eller försummar att iaktta god ordning.
7. Då ett prestationslönearbetslag på uppdrag av arbetsgivaren blir tvungen att avbryta ett prestationslönearbete som redan har inletts och detta arbete inte återupptas senast inom fyra månader efter avbrottet, betalas ett eventuellt överskott i sin helhet åt prestationslönearbetslaget. Ett arbete som har avbrutits på det sätt som avses i denna punkt måste erbjudas samma arbetstagare som en gång inledde arbetet och dessa är skyldiga att återuppta arbetet om inte ett nytt prestationslöneavtal eller annat laga förfall förhindrar detta.
8. Om inget annat har fastställts skall slutkalkylen uträknas senast inom 7 dygn efter att prestationslönearbetet har slutförts och ett eventuellt överskott skall betalas på följande lönebetalningsdag.

Ett arbete med prestationslön anses slutfört när en s.k. överlåtelsegranskning har genomförts genom försorg av arbetstagarens representant och lagbasen, och eventuella fel och brister har korrigerats. Vid överlåtelsegranskningen kontrolleras att entreprenaden har utförts korrekt och slutförts enligt ritningarna. Eventuella brister konstateras och korrigeras utan dröjsmål.

Överlåtelsegranskningen ska utföras utan dröjsmål efter att lagbasen har meddelat arbetsgivarens representant att prestationslönearbetet har slutförts. Om överlåtelsegranskningen av orsak som beror på arbetsgivarens representant förskjuts med mer än 7 kalenderdagar efter att lagbasen har gjort sin anmälan, betraktas prestationslönearbetet som slutfört.

9. Åt en arbetstagare vars anställningsförhållande avslutas under pågående prestationslönearbete betalas den eventuella återstående prestationslönedel som tillkommer arbetstagaren vid den tidpunkt som nämns i punkt 8, under förutsättning att denne har lämnat nödvändiga uppgifter för betalningen av lönen.

B. Ytterligare bestämmelser om ackordsarbeten med normtider

1. En mellanmätning av ackordsarbetet genomförs vid fastställd tidpunkt innan installationen döljs.
2. Om inget annat har fastställts genomförs mellanmätningen då lämpliga arbetsskeden har slutförts med cirka 2–3 månaders mellanrum och arbetstagarna betalas 90 procent av mätresultatet. Varje arbetstagares andel av ovannämnda summa beräknas enligt punkten. I granskningsperioden ingår alltid en beräkning från arbetets början till tidpunkten för mätningen.

Protokollanteckning:

Förbunden uppmanar till att vid mellanmätningar av ackordsarbetet fästa uppmärksamhet vid att mätresultatet är i rätt proportion till arbetets färdighetsgrad.

3. Om någon liten del av ackordsarbetet enligt arbetsordern saknas, utan att detta förhindrar ibruktagandet av anläggningen, och slutförandet förskjuts med mer än 30 dygn har ackordslaget rätt att som så önskas kräva att ackordsarbetet avbryts och mäts till den del arbetet har slutförts och ackordsöverskottet betalas i sin helhet.
4. Efter att arbetet enligt ackordsarbetsordern inklusive eventuella tillägg- och ändringsarbeten har slutförts skall på arbetsplatsen inom fastställd tid genomföras en mätning av ackordsarbetet, om inte parterna har kommit överens om att arbetet mäts utgående från ritningarna.

Prestationslönearbetet konstateras slutfört enligt bestämmelserna i punkt B (överlåtelsegranskning). Om lönegrunderna för tilläggsarbeten som inleds efter att det ursprungliga ackordet är slutfört avtalas separat på det sätt som fastställts i kollektivavtalet.

Resultatet av mätningen används som grund för beräkningen av ackordspriset. Om en av parterna uteblir från den fastställda mätningen gäller den andra partens resultat av mätningen. En utredning av

beräkningar, timmar och fördelning av ackordsgrunderna med anknytning till ackordsberäkningen lämnas till alla som har arbetat i ackordslaget.

5. Fördelning av ackordsvinst

Om inget annat har fastställts får arbetstagare i lönegrupp 2-4 som sin del av prestationslönesumman en summa vars storlek bestäms av grundtimlönen enligt lönegrupp 3 multiplicerad med antalet timmar denne har använt för arbetet. För varje arbetstagares del avdras från andelen den summa som tidigare har betalats åt arbetstagaren för ifrågavarande prestationslönearbete (utbetalda löner och mellanbotten).

Om inget annat har fastställts får arbetstagare i lönegrupp 1 som sin andel av prestationslönesumman en summa vars storlek är 50 procent av grundtimlönen för lönegrupp 3. För varje arbetstagares del avdras från andelen den summa som tidigare har betalats åt arbetstagaren för ifrågavarande prestationslönearbete (utbetalda löner och mellanbotten).

Om inget annat har fastställts, fördelas ackordvinsten inte bland arbetstagare i lönegrupp S.

a. Ackordsavtalet för arbeten med normtid utgör en helhet och en arbetsgivare som är bunden till detta kollektivavtal får inte åtskilja olika arbetsskeden på byggplatsen till olika ackordsarbeten, med undantag av följande:

- arbeten som utförs på annat håll än på byggplatsen
- arbetstagare som klarar av alla arbetsskeden finns inte i arbetsgivarens tjänst
- då punkten ”Normtider för ventilationsarbeten på byggplatserna inom ventilationsbranschen” har märkts med en asterisk (*) kan arbetet ges i uppdrag åt någon annan än ackordslaget
- ventilationsarbeten med anknytning till speciell utrustning och installation av denna
- ackordsarbeten som utförs stegvis
- löpande räkning
- isoleringsarbeten
- olika byggnader på en byggplats som utgörs av flera nybyggen.

6. Ackordstagaren skall slutföra ackordsarbetet, om inte denne har motiverat förhinder. Då en arbetstagare på uppdrag av arbetsgivaren blir tvungen att avbryta ett fastställt ackordsarbete som redan har inletts och denne flyttas från ifrågavarande ackordsbyggplats, och det arbete som orsakat avbrottet inte kan ordnas till prestationslön, betalas för tiden för avbrottet medeltimlön enligt 8 § i kollektivavtalet, dock högst för sex arbetsdagar.

3 § Lagbastillägg

Ventilationsbranschen

Om det enligt förhandsberäkningen ingår mer än 100 normtimmar i ventilationsarbetet har byggnaden eller hela byggnadsgruppen en lagbas. Om det i arbetslaget utöver lagbasen ingår minst fem arbetstagare skall det finnas två lagbaser.

Åt en ventilationsmontör som fungerar som lagbas på byggplatsen betalas som lagbastillägg i relation till antalet timmar i lagbasarbete 5,3 procent av differensen mellan prestationslönesumman och garantilönesumman som betalas enligt kollektivavtalet för arbetsställen där man arbetar med prestationslön. Om det på arbetsplatsen finns två lagbasar fördelas ovannämnda tillägg mellan dessa i relation till antalet timmar i lagbasarbete.

Var och en av lagbasarna garanteras ett lagbastillägg på 0,35 €/h.

Det garanterade lagbastillägget betalas som förskott räkenskapsperiodvis.

Om det enligt förhandsberäkningen ingår 24–100 normtimmar i rörläggningen skall det finnas en lagbas, som betalas ett lagbastillägg på 0,35 €/h.

Lagbastillägget avdras inte från den fastställda prestationslönesumman.

Vid medlemsföretag kan man lokalt sluta avvikande avtal om bestämmelserna i denna paragraf enligt 4 §.

Lagbasens uppgifter på arbetsplatsen

1. Tar emot och vidarebefordrar den ansvariga byggmästarens meddelanden till arbetsledningen.
2. Då ventilationsinstallationsarbetet inleds är installationsfirmans arbetsledning och arbetsplatsens lagbas skyldiga att förhandla med byggplatsens ansvariga ledning om nödvändiga omklädnings-, måltids-, arbets- och lagringsutrymmen med anknytning till ventilationsinstallationsarbetet samt om en uppsamlingsplats för avlastat material.
3. Lagbasen skall då arbetet inleds övervaka att material som anlänt till arbetsplatsen levereras till installationsplatsernas omedelbara närhet samt se till att materialet lagras på reserverade platser och hanteras varsamt.
4. Granskar anlänt material enligt materialförteckningen, fraktsedeln eller andra dokument med anknytning till arbetet som denne har fått, samt om oklarheter förekommer omedelbart meddelar installationsfirman eller avsändningsplatsen.

5. Lämna under arbetets gång tilläggsbeställningar till firmans lager gällande verktyg, kanaler, delar och tillbehör som visar sig vara nödvändiga, men som man inte kunnat förutse behovet av då materialförteckningen utarbetades. Lagbasen skall lämna ovannämnda beställning i god tid; om arbetet utförs på firmans lokaliseringsort minst 8 arbetstimmar i förväg och om arbetet utförs på annan ort i hemlandet minst 16 arbetstimmar i förväg.
6. Övervaka att överblivet material levereras till installationsfirmans lager och meddela lagret om transporten. Omedelbart transportera bort trasiga och defekta material från installationsplatsen, så att de inte används i installationen av misstag, samt övervaka att rivningsmaterial samlas på reserverad plats.
7. Kontrollera timlistorna för arbetstagare som ingår i ackordslaget.
8. Se till att stöd och håll märks ut på rätt sätt.
9. Se till att installationsarbetet utförs enligt ritningarna. Sköta extra arbeten på uppdrag av arbetsgivaren så att använda material och arbetstimmar antecknas korrekt på den löpande räkningen, samt returnera ifrågavarande blanketter till arbetsledningen med beställarens godkännande.

Speciallagbas

Om de uppgifter som enligt denna punkt tillfaller speciallagbasen avtalas separat skriftligen då arbetet inleds på arbetsplatsen. De uppgifter som avses här är mer krävande och omfattande än de lagbasuppgifter som i övrigt avses i det här kollektivavtalet. Uppgifterna är också sådana att de inte ingår i normtiderna.

Speciallagbasen kan bl.a. ha följande uppgifter

- att delta i arbetsplatsmöten mellan beställaren och entreprenören i egenskap av representant för företaget eller tillsammans med arbetsledningen
- att i större utsträckning än vanligt delta i olika myndighetsinspektioner på avtalat sätt. Dessa kan t.ex. vara byggnadstillsynsmyndighetens, fjärrvärmeanläggningens eller Säkerhets- och kemikalieverket Tukes inspektioner.
- att delta i syner eller granskningar på arbetsplatsen i större utsträckning än vad som föreskrivs i bestämmelserna om prestationslönearbete
- att delta i diskussioner och möten kring entreprenad, tidtabeller, håltagning och installationsordning i större utsträckning än vad som föreskrivs i bestämmelserna om prestationslönearbete

Uppgifterna som avses i den här punkten förutsätter ett separat avtal och mottagande av uppdraget skall vara frivilligt. I avtalet om speciallagbasens uppgifter skall nämnas åtminstone de huvudsakliga

uppgifterna och de fullmakter som tillfaller den arbetstagare som åtar sig uppgiften som speciallagbas.

Om inget annat avtalas betalas till arbetstagaren för skötseln av speciallagbasens uppgifter lön enligt den personliga medeltimförtjänsten.

Övergång till eller skötsel av uppgifterna som speciallagbas kan kräva förhandsutbildning eller kompletterande utbildning i det fall att uppdraget fortsätter. Företaget skall ta dessa behov av utbildning i beaktande.

NORMTIDER FÖR VENTILATIONSARBETEN PÅ BYGGPLATSERNA INOM VENTILATIONSBRANSCHEN

1 § Gemensamma bestämmelser

Mom. 1 Ackordssumma vid rakt ackord

Detta dokument gäller ventilationsarbeten på byggplatser som utförs som rakt ackord på basis av mätning. Dokumentet bestämmer grunderna enligt vilka det utförda arbetet mäts och omvandlas till normtider.

Ackordssumman fås genom att multiplicera summan av normtiderna med normtimmekoefficienten för ackordsarbetet som bestäms på basis av detta kollektivavtal.

Mom. 2 Allmänna gränser för normtider

Punkt 1 Arbeten som ingår i normtiderna

- A) Normtiderna inkluderar alla arbetsskeden som behövs för installation av kanaler och maskiner samt deras tillbehör för att slutföra arbetet enligt arbetsordern på det sätt som krävs i planerna och av Talotekniikka RYL.
- B) Lämnar under arbetets gång tilläggsbeställningar till firmans lager gällande verktyg, kanaler, delar och tillbehör som visar sig vara nödvändiga, men som man inte kunnat förutse behovet av då materialförteckningen utarbetades. Ackordsarbetaren skall lämna ovannämnda beställning i god tid; om arbetet utförs på firmans lokaliseringsort minst 8 arbetstimmar i förväg och om arbetet utförs på annan ort i hemlandet minst 16 arbetstimmar i förväg.
- C) Ändrings- och tilläggsarbeten samt arbeten som inte ingår i arbetsordern får göra endast på uppdrag av arbetsgivaren.

Punkt 2 Följande arbeten ingår inte i normtiderna

- A) Hämtning av material och verktyg från en punkt på längre avstånd än 30 meter från den passage genom vilken materialet transporteras.

- B) Om arbetstagaren måste vänta på material som denne har beställt enligt punkt 1b eller om det i övrigt uppkommer hinder för att fortsätta ackordsarbetet och saken i god tid har meddelats arbetsgivaren och annat arbete inte ordnas skall den förlorade arbetstiden ersättas enligt lön för väntetid.
- C) Montering och rivning av ställningar.
- D) Borrning av hål som behövs för kanalernas genomföringar och tilltäppande av dessa.
- E) Isoleringsarbeten
- F) Grävande och fyllnad av schakt.
- G) Anteckningar i fall då hålbilderna som krävs av en myndighet saknas eller är bristfälliga, eller då en montör sänds till arbetsplatsen speciellt i syfte att göra anteckningar.
- H) Målningsarbeten med undantag av reparationsstrykning med grundfärg en gång.
- I) Egentliga husbyggnadsarbeten.
- J) Utarbetande av returneringsförteckning.
- K) Tvätt med rengöringsmedel före installationen av kanaler, delar och utrustning enligt kraven i arbetsbeskrivningen.
- L) Regleringsmätningar och upprättande av protokoll.
- M) Tilläggsbeställning från firmans lager då materialförteckning saknas eller är avsevärt bristfällig.
- N) Sotning av ventilationskanalerna.
- O) Täthetsprov

Mom. 3 Allmänna bestämmelser

Punkt 1 Nya och gamla byggnader

Normtiderna gäller då arbetet utförs på ett nybygge. Vid saneringsarbeten kan normtiderna användas som grund för ackordsavtalet. Om man tillämpar prissättning vid saneringsarbeten, avtalar arbetsgivaren och lagbasen om procentsatsen för den olägenhet som saneringen medför på respektive arbetsplats.

Punkt 2 Svårighets- och miljö tillägg

Svårighetstillägg

Schakttillägg	+ 20 %
RST – HST – eller ytbehandlat material	
Installationer i laboratorium och arbete som kräver speciell renlighet, mer krävande än klass P1	+ 30 %
Kanal gjord av plåt på mer än 1 mm	+ 20 %

Miljö tillägg

Maskinrumstillägg, gäller kanalnät	+ 30 %
------------------------------------	--------

- Den fria arbetshöjden i utrymmet är 0,90 m + 50 %
- Den fria arbetshöjden i utrymmet är 1,8 m + 25 %
- Arbetshöjd från golvet eller marken till kanalen mer än 5,0 m + 25 %
- Arbetshöjd från golvet eller marken till kanalen mer än 8,0 m + 50 %

Arbetshöjden mäts till kanalens genomsnittliga höjd eller utrustningens nedre yta från den golv-, tak- eller jordyta där ställningen har monterats, utom i schakt där höjden mäts från den nivå där man tar sig in i schaktet.

TABELL ÖVER NORMTIDER FÖR VENTILATIONSENTREPRENAD

Mom. 1. RUNDA KANALER OCH DELAR

Kolumn	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Diameter		- 50 mm	50 - mm							
Dcm	NH	NH	NH	NH	NH	NH	NH	NH	NH	NH
- 125	0,18	0,37	0,58	0,18	0,48	1,98	0,37	0,28	0,70	0,23
- 200	0,21	0,40	0,63	0,30	0,53	1,98	0,40	0,30	0,75	0,26
250	0,25	0,48	0,75	0,35	0,58	1,98	0,48	0,36	0,90	0,31
315	0,28	0,60	0,93	0,44	0,75	1,98	0,60	0,45	1,13	0,35
400	0,32	0,68	1,06	0,53	0,96	2,84	0,68	0,51	1,28	0,40
500	0,41	0,84	1,34	0,67	1,03	2,84	0,85	0,63	1,58	0,51
630	0,54	1,08	1,69	0,80	1,46	2,84	0,96	0,80	2,00	0,68
800	0,60	1,30	2,04	1,07	1,98	3,97	1,30	0,97	2,43	0,75
1000	1,02	1,60	2,48	1,34	2,65	3,97	1,59	1,18	2,90	1,28
1250	1,34	1,98	2,92	1,79	3,44	3,97	1,87	1,33	3,33	1,68

1. Oisolerad kanal
2. Isolerad kanal ÄE, LE, PE - 50 mm
3. Isolerad kanal ÄE, LE, PE 50 - mm
4. Oisolerad, KY, TY, MY, LKP, TULPPA, EP, extern kanalanslutning < 1 m, SP, YHDEPL
5. Isolerad KY, TY, MY, LKP, LKT, TP, EP, JATKO, kallkrympningsbandskarv
6. Utblåsningsspridare, t.ex. Eyma
7. Ljuddämpare
8. Oisolerad förgrening, kabelsko
9. Isolerad förgrening, kabelsko
10. Munstyckskanal

INSPEKTIONSLUCKA (rektangulär och rund)

	Kanal	NH
Oislerad	- 400	0,43
Isolerad	- 400	0,86
Oislerad	500–	0,55
Isolerad	500–	1,01

YTTRE GALLER *

Kolumn	1
Storlek	NH
-125	0,38
-200	0,48
250	0,54
315	0,61

REKTANGULÄRT YTTRE GALLER *

Storlek	NH/st.
0,10–0,15	0,96
0,16–0,19	1,09
0,20–0,35	1,45
0,36–0,63	1,72
0,64–0,99	2,06
1,00–1,43	2,4
1,44–1,95	2,72
2,56–3,23	4,05
3,24–4,00	4,5

Mom. 2 GRUNDTIMLÖNER

INSTALLATION AV FÄRDIG KANAL OCH DELAR

Kolumn	1	2	3	4
Krets x m = m ²	NH/m	NH/m		
0 – 1 m ²	0,45	1,1	0,50	1,00
1,2 m ²	0,54	1,32	0,50	1,00
1,4 m ²	0,63	1,40	0,50	1,00
1,6 m ²	0,72	1,80	0,50	1,00
1,8 m ²	0,81	2,20	0,50	1,00
2 m ²	0,90	2,20	0,75	1,50
2,4 m ²	1,08	2,64	0,75	1,50
2,8 m ²	1,26	3,08	0,75	1,50
3,2 m ²	1,44	3,52	0,75	1,50
3,6 m ²	1,62	3,96	0,75	1,50
3,8 m ²	1,71	4,18	0,75	1,50
4 m ²	1,90	4,4	1,00	2,00
4,4 m ²	1,98	4,84	1,00	2,00
4,8 m ²	2,16	5,28	1,00	2,00
5 m ²	2,25	5,50	1,00	2,00
5,4 m ²	2,43	5,94	1,00	2,00
5,8 m ²	2,61	6,38	1,00	2,00
6 m ²	2,70	6,60	1,00	2,00
6,4 m ²	2,88	7,04	1,25	2,50
6,8 m ²	3,06	7,48	1,25	2,50
7,2 m ²	3,24	7,92	1,25	2,50
7,6 m ²	3,42	8,36	1,25	2,50
8,0 m ²	3,60	8,80	1,25	2,50

Oisolerad kanal
0,45 NH/m²

Isolerad kanal
1,10 NH/m²

1. Oisolerad kanal, KY, MY, LKT, TY, SY, ändbeslag enligt den större ändan, luftmängdsreglering och brandspjäll
2. Isolerad kanal, KY, MY, LKT, TY, SY, ändbeslag enligt den större ändan
3. Oisolerad kanal, Dimensioneringsända, Kapning av kanal
4. Isolerad kanal, dimensioneringsända, kapning av kanal, dimensionering enligt det yttre skalet

Tabell för rektangulära kanaler Sida a x Sida b x 1 m = m²

Sida a mm	Sida b mm											
	100	150	200	250	300	400	500	600	800	1000	1200	1500
200												
250												
300			1 m ²	1,1 m ²	1,2 m ²							
400	1 m ²	1,1 m ²	1,2 m ²	1,3 m ²	1,4 m ²	1,6 m ²						
500	1,2 m ²	1,3 m ²	1,4 m ²	1,5 m ²	1,6 m ²	1,8 m ²	2 m ²					4 m ²
600	1,4 m ²	1,5 m ²	1,6 m ²	1,7 m ²	1,8 m ²	2 m ²	2,2 m ²	2,4 m ²				
800	1,8 m ²	1,9 m ²	2 m ²	2,1 m ²	2,2 m ²	2,4 m ²	2,6 m ²	2,8 m ²	3,2 m ²			
1000			2,4 m ²	2,5 m ²	2,6 m ²	2,8 m ²	3 m ²	3,2 m ²	3,6 m ²	4 m ²		5 m ²
1200					3 m ²	3,2 m ²	3,4 m ²	3,6 m ²	4 m ²	4,4 m ²	4,8 m ²	5,4 m ²
1400							3,8 m ²	4 m ²	4,4 m ²	4,8 m ²	5,2 m ²	5,8 m ²
1600									4,8 m ²	5,2 m ²	5,6 m ²	6,2 m ²
1800									5,2 m ²	5,6 m ²	6 m ²	6,6 m ²
2000							5 m ²		5,6 m ²	6 m ²	6,4 m ²	7 m ²
2400										6,8 m ²	7,2 m ²	7,8 m ²
2800										7,6 m ²	8 m ²	8,6 m ²
3000							7 m ²			8 m ²	8,4 m ²	9 m ²
3200										8,4 m ²	8,8 m ²	9,4 m ²

Område = 1 m²

Mom. 3 FREDSPLIKT

STORLEK mm	1	2	3	4	5	6	7
	NH	NH	NH	NH	NH	NH	NH
100	0,50	0,85	0,60	0,78	0,30	0,90	1,20
125	0,50	0,91	0,60	0,78	0,30	0,90	1,20
160	0,60	1,00	0,80	1,04	0,32	0,90	1,60
200	0,60	1,05	0,80	1,04	0,34	1,00	1,60
250	0,60	1,14	0,80	1,04	0,38	1,00	1,60
315	0,60	1,48	0,95	1,5	0,43	1,00	1,90
400	0,73	1,70	1,10	1,7	0,50	1,21	2,20
500	0,98	1,93	1,28	1,9		1,81	2,56
630	1,25	2,38	1,60	2,5		2,42	3,20
800	1,43		1,88	3,2			
1000	1,76		2,23	3,6			
1250	2,16		2,57	4			
1400	2,55		2,94				
1600	3,01		3,31				
1800	3,46		3,67				
2000	3,97		4,05				
2400	4,40		4,43				

1. In- och utgångsgaller
2. Fördelningsutrustning, låghastighet
3. Brandspjäll E-klass, rund luftmängdsreglering
4. Brandspjäll EI-klass
5. In- och utgångsventiler
6. Tryckreduceringsventil och utjämningslådor
7. Till- och frånluftsregulator, t.ex. Halton HHW

Mom. 4. VENTILATIONSMASKINER

1 TILLUFTSDON, omfattar 3 delar

2 TILL- OCH FRÅNLUFTSDON, PAKET, omfattar 6 delar

Om en roterande LTO-enhet kommer i delar till arbetsplatsen är hopsättningen av detta arbete som inte prissatts.

Kolumn	1	2
m ³ /s	NH	NH
0–0,99	3,8	6,88
1,00–1,99	5,76	10,23
2,00–3,49	7,67	13,74
3,50–4,99	9,59	17,26
5,00–6,99	11,5	20,77
7,00–10,00	13,42	23,97

Vid ytmontering + 30 %, gäller inte rad 1.

Fabrikstillverkad ställning för donen ingår i installationsmetoden

Arbetsnormerna innehåller flyttning från kranen till ventilationsmaskinrummet

Maskindelar som läggs till paketet separat prissätts enligt tabellen över normtimmar för maskindelar

Protokollanteckning:

Tillägget på 30 procent vid ytmontering i prissättningen för arbete med ventilationsmaskiner gäller alla ventilationsmaskiner som installeras på någon annan ventilationsmaskin.

Ventilationsmaskinen börjar från spjället (till- och/eller frånluftsspjäll) och på kanalnät som installerats före eller efter detta kan tillämpas ett miljö tillägg på 30 procent till den del kanalnäten är placerade i ventilationsmaskinrummet.

TABELL ÖVER NORMTIMMAR FÖR MASKINDELAR

DONETS PRODUKTION m ³ /s	
1	0–0,99
2	1,00–1,99
3	2,00–3,49
4	3,50–4,99
5	5,00–6,99
6	7,00–10,00

Element för eftervärmning och kylning prissätts enligt en luftmängd som flödar genom kanalen ur tabellen.

Kolumn	1	2	3	4	5	6
Rad	NH	NH	NH	NH	NH	NH
1.	1,11	1,32	2,04	2,36	2,68	3,01
2.	1,41	1,69	2,69	3,06	3,49	3,94
3.	1,66	1,96	2,95	3,35	3,74	4,14
4.	1,66	1,96	2,95	3,35	3,74	4,14

DELAR

1. Jalousipjäll, mellandel
2. Element
3. Ljuddämpare
4. Fläkt

Mom. 5. MINDRE UTRUSTNING

Utrustning NH /st.	
Fläkt för bostäder, Spiskåpa, Fläkt	2,28
VSS ventilationsutrustning. Kanalerna prissätts enligt tabellen.	3,70
Vindfångsutrustning	3,40
Värmeåtervinning för småhus, väggmodell, under 40 kg	5,00
Installerad ljudisoleringsmatta, alla storlekar	1,99
Varmluftsutrustning	1,92
Kylutrustning	1,92
Kanalfläkt 100-160	0,48
Kanalfläkt 200-315	0,64
Utsugningsfläkt apparat	1,75
Slang till utsugningsfläkt	2,50

Tillverkning och installation av strukturer av järn är icke prissatt arbete

*VARMLUFTSUTRUSTNING OCH KYLBALKAR

Varmluftsutrustning och kylbalkar

Vikt kg	NH/st.
-15	0,90
-35	1,00
-60	1,50
-100	2,00
-150	2,50
-200	3,00

Husteknikbalkar

Längd mm	NH/st.
- 1 500	1,50
- 2 000	1,90
- 2 500	2,20
- 3 000	2,50
- 3 500	2,80
- 4 000	3,20
- 4 500	3,60
- 5 000	3,90

Husteknikbalkens längd = balkens längd + skyddsplåtens längd

Med husteknikbalk avses en balk som utöver kyl/värmesystemet även innehåller annan teknik, såsom elteknik.

Normtiderna för installation av kylbalkar och husteknikbalkar höjs med +15 % om ingen lyftanordning eller annat motsvarande hjälpmedel finns.

Koppling av Elpotek skorstenar

Om en ventilationsmontör kopplar s.k. elpotek skorstenar till varandra med rördelar, betalas som kopplingspris 0,25 NH/st

Ventilationsutrustning för villor, kontorslokaler o.d.

Vikt	kg	NH/st.
1.	40–99	6
2.	100–210	8

Mom. 6. AXIALFLÄKTAR

Kolumn	Kopplingsstorlek
1.	0–250
2.	315–400
3.	500–630
4.	800–1000
5.	1250–

Kolumn	1	2	3	4	5
Rad	NH	NH	NH	NH	NH
1.	0,17	0,29	0,37	0,46	0,57
2.	0,17	0,29	0,37	0,46	0,57
3.	0,29	0,37	0,46	0,57	0,66
4.	0,37	0,57	0,74	0,94	1,11
5.	0,37	0,57	0,74	0,94	1,11
6.	0,57	0,74	0,94	1,11	1,31
7.	0,57	0,74	0,94	1,11	1,31
8.	0,74	0,94	1,11	1,31	1,45
9.	0,74	0,94	1,11	1,31	1,45
10.	1,11	1,31	1,48	1,68	1,87

1. Vibrationsisolering
2. Skyddsnät
3. Ben
4. Dukstos
5. Ledskovlar
6. Inloppskona
7. Utloppskona
8. Ljudfälla, Filterdel
9. Motorspjäll
10. Fläkt

Takfläkt

Storlek	Sugapparat	LV-pipa
	NH	NH
- 20	1,22	1,22
- 29	1,92	1,92
- 49	2,44	2,44
- 63	2,88	2,88
> 63	4,28	4,28

Mom. 7. TILLVERKNING AV DELAR

Arbete utom ackordsarbetet, för vilket det finns omfattande prissättning, läggs till ackordsarbetet endast om arbetslaget så önskar

Användning av prissättningen kräver ändamålsenliga verkstadsmaskiner:

Skärare, Gradsax, Kantjärn, Stänkskydd, Mangel, Punktsvets, Kantmaskin eldriven.

TILLVERKNING AV DELAR

Isolerad del/kanal mäts enligt det yttre skalet

Tillverkning av enkel kanal		0,42 NH/m ²
Enkel MY centrisk/KY 90-45-30		0,68 NH/m ²
Enkel MY och KY excentrisk		0,84 NH/m ²
Isolerad kanal	- 50 mm	0,82 NH/m ²
Isolerad kanal	51 - 100 mm	1,15 NH/m ²
Isolerad MY centrisk KY/90-45-30	- 50 mm	1,31 NH/m ²
Isolerad MY och KY excentrisk	- 50 mm	1,64 NH/m ²
Isolerad MY centrisk KY/90-45-30	51 - 100 mm	1,84 NH/m ²
Isolerad MY och KY excentrisk	51 - 100 mm	2,30 NH/m ²

INSTALLATION AV EGENHÄNDIGT TILLVERKADE OCH FÄRDIGA DELAR I EGENHÄNDIGT TILLVERKADE KANALER OCH DELAR

Enkel	LKT	Prissättning enligt tabellen	
Enkel	TL	> 0,59 m ²	0,73 NH/st.
Enkel	TL	< 0,6 m ²	1,10 NH/st.
Isolerad	LKT	Prissättning enligt tabellen	
Isolerad	TL	> 0,59 m ²	1,40 NH/st.
Isolerad	TL	< 0,6 m ²	1,74 NH/st.
Rörstöd/Hörnstöd			0,09 NH/st.
Fabrikstillverkade		Prissättning enligt tabellen	
Plåt på mer än 1 mm höjning		50 %	
Plastning av ljudisolerad kanal		10 %	

VENTILATIONSFÖRKORTNINGAR

PK6025-ZN05	P-kanal 250 s=0,5 l=6
PKT6025-ZN05	P-kanal tilltäppt 250 s=0,5 l=6
PKL6050025	Värmeisolerad kanal 250 Le=50 l=6
PKÄ6050025	Ljudisolerad kanal 250 Äe=50 l=6
PKP6050025	Brandisolerad kanal 250 Pe=50 l=6
PK2300x200 ZN05	Rektangulär kanal 300x200 s=0,5 l=2
KYK90025	Krokrör 90 250
KYK45025	Krokrör 45 250
LKTK025	Avloppskrage från plan yta 250
LKPK025-025	Avloppskrage för rör 250-250
POK025	Botten 250
LYPK025	Skarvstycke för rör 250
TLPP025	Inspektionslucka för rundad yta 250
TLTP040x020	Inspektionslucka för plan yta 400x200
TLPP025-A30	Inspektionslucka brandklass A30 E=60
MYK025-0200	Förminskningsrör 250-200
MYE025-0200	Förminskningsrör excentriskt 250-200
SP025	Reglerspjäll 250 T.ex.:PRA,Iris, MRS
PP025	Brandspjäll 250
THPK04003150250	T-förgrening 400/315/250
USAV250	Yttre galler 250
ÄV02501200	Ljuddämpare 250 l=1200

ORTSPECIFIKA GRÄNSER FÖR ERSÄTTNING FÖR FÄRDBILJETT, Bilaga 6

1. I Heinola

Med början från sydväst från Sinilähde norra vägshål på Lahtisvägen, raka vägen till Heinäsaaris norra ända och vidare raka vägen till Lemmenlahti – direkt till Terveyslampi – raka vägen till Vuoritalo och därifrån via Koskensaaris sydspets till vägshållet vid utgångspunkten.

2. I Helsingfors

Från Tarvo bro till korsningen av Hoplaxvägen och Gamla Åbovägen, så att Ulfsbyvägen hamnar innanför gränserna, vidare längs Nurmijärvivägen till järnvägsövergången, därifrån till korsningen av järnvägen och Kullervovägen, vidare längs Kullervovägen och Kottbyvägen till Forsbyvägen, längs Forsbyvägen till Gamla Stan med bron över Vanda å som norra gräns, som Brändös norra gräns Hertonäs bro, som Drumsös västra gräns Westend bro samt till Fölisön, Sveaborgs huvudö, Högholmen, Stora Rantan, Granö, Lövä, Kaskön, Svartholmen, Grisen och öarna där seglingssällskapens stugor ligger. Övriga öar ingår i punkten ”Ersättning för resetid”.

3. I Tavastehus

Från hörnet av Karjalankatu och Papinniityntie runt Sairio bostadsområde till korsningen av Salonmaankatu och Aulangontie (inklusive pälsfabriken), vidare till korsningen av Tampereentie och Antreantie, därifrån raka vägen till Viisaris vägkorsning, från vilken gränsen går via Kaihtolampi till Ahvenistojärvi, vidare runt idrottscentret längs katolska gravgården till hörnet av stadsgränsen i Rapomäki längs stadsgränsen till OTK:s stickspår i Kantolanniemi och därifrån till OTK:s vägkorsning och vidare längs vägen över järnvägen till Katumajärvi, vidare längs Harvialavägen till Viipurintie och tillbaka till utgångspunkten

4. I Hyvinge

I norr, där länsgränsen skär järnvägen och riksvägen mellan Helsingfors och Tavastehus, längs Ridasjärvivägen till Ylentola vägshål, längs Ahdekalliovägen till Parikkaanjoki bro, i sydost järnvägen och stadsgränsen, i söder Vanda å, liksom också i väst och sydväst Vanda å och länsgränsen

5. I Imatra

Ersättning för färdbiljett betalas för arbetsplatser som ligger utanför busstrafikens gällande grundtariffområde för enkel biljett från lokaltrafikens avgångsplats räknat från Imatrankoski.

6. I Joensuu

Den så kallade smala bron på Nurmeksentie – järnvägsbron över Siilaisten puro – Kuuselas hus i Nojakka – Nuottaniemi Hasanniemi – från Ukonniemi raka vägen till Hukanhauta folkskola – bron över Oksojan puro – Mutalantie vattenlednings huvudlinje.

7. I Jyväskylä

På ett område som avgränsas av garaget i Keljo vid gamla riksväg 4, 600 meter från Säynätsalo vägskäl i riktning mot staden, varifrån områdesgränsen går längs Vuorilampis nordöstra strand direkt till stadsgränsen och vidare längs stadsgränsen till Vesankavägen. Härifrån raka vägen till Tiilitehdas vägskäl, vidare raka vägen till oljedepån vid Laukkaavägen, där gränspunkten är 1050 meter från stadsgränsen i riktning mot Laukkaa, här vänder områdesgränsen cirka 90° och möter stadsgränsen, som följs vidare till Vaajakoskivägen, vidare 680 meter längs stadsgränsen till en punkt från vilken områdesgränsen går raka vägen till utgångspunkten. Förtydligande: gränserna i fråga är Jyväskylä stadsgränser från 1958.

8. I Kajana

Från en punkt längst inne i Siikalahti till mynningen av Kangaspuro, som följs till Heinisuovägen, längs Heinisuovägen till vägen mellan Kajana och Kuusamo, därifrån 300 meter i riktning mot Kuusamo, från den punkt där vägen svänger till vänster längs den vägen till dess slut, vidare raka vägen till Hakalavägens korsning, därifrån längs vägen till Syrjäla fram till kraftledningen vid Teerisuos sydspets, längs kraftledningen till Kajaani-bolagets transformator, vidare längs kraftledningen till korsningen av Vuoreslahtivägen och kraftledningen, därifrån längs Vuoreslahtivägen till riksväg 5 och längs den till Hevossuovägens korsning, längs Hevossuovägen till Syväpuro och därifrån raka vägen till punkt 629 på järnvägen, raka vägen via Valkeisjärvi till Prikaatin tie, längs denna till Lahnasjärvivägens korsning, vidare raka vägen till korsningen av Sotkamovägen och Laajakangasvägen, vidare till korsningen av Myötärinteentie och stadens marker samt längs stadens gränser till Siikalahti.

9. I Kemi

I riktning mot Ajoksentie Kraaseli bro, Laitakari nordspets, Selkäsaari nordspets. Längs Vähähaara till Vähähaara bro (Pajusaari bro), vidare till Torvisenkatu till ändstationen vid Suokatu och Sivankankatu, därifrån längs Kittilänjärvis strandlinje på stadssida till platsen där

Oklahomankatu, Metsäkatu och Ouluntie möts, via campingområdets sida som ligger mot staden till Kraaseli bro.

10. I Karleby

I norr på sydsidan om Sandstrand längs norra kanten av Vapenbrödraby till Beckbruket, därifrån raka vägen till stadsgränsen, vidare längs denna i öster på sydsidan av Heinola bostadsområde via Tjärholmén, Strand och Villvik till norra hörnet av gravgården och vidare via Haldin & Ros längs järnvägen till Haukoja, därifrån längs centrallagrets östra gränstaket till Sandstrand.

11. I Kotka

Till arbetsplatserna i Metsola, Hovinsaari, Puistola och Hietanen.

12. I Kouvola

Iakttas de gränser som bekräftades på kartan under förhandlingarna mellan förbunden 8.6.1967.

13. I Kuopio

Likolahti, Puijo torn, Rajala vilohem, Harjula, laddningsverket samt Shells och Essos lager på Siikinlahti område.

14. I Lahtis

Från nordspetsen av det norra industriområdet raka vägen till Lepolankatus västra ända – Lepolankatu – Hirsimetsätie – Vihtorinkatu – Sammuttajankatu – Viipuri riksväg – Oppilaankatu, därifrån raka vägen till korsningen av Rekolankatu, Lotilantie och Ämmälänkatu – Ämmälänkatu – Jukolankatu – Leppäkatu – Saksalankatu – Tapparakatu – Riihimäentie – Rykmentintie – Harjunalustankatu – Juoksijantie – Hämeen valtatie – Kankaantie – Tapanilankatu, vidare raka vägen till Vesijärvis strand.

15. I Villmanstrand

I norr från Voisalmi bro, varifrån gränsen fortsätter raka vägen till Karhusaaris nordliga ända, vidare till Akkasaari och nordöst om Muukkosniemi till Pikku-Pappila och därifrån vidare norr om Hyrymäki. I väst från korsningen mellan vägarna till Simola och Parainen raka vägen mellan Mattila och Kesämäki byar längs kraftledningen. I sydväst går gränsen väster om Kuusimäki by och slutar i Tyysterniemis nordspets och Voisalmi bro.

16. I S:t Michel

Ersättning för färdbiljett betalas för arbetsplatser som ligger utanför busstrafikens gällande grundtariffområde för enkel biljett från lokaltrafikens avgångsplats.

17. I Nokia

Ersättning för färdbiljett betalas för ett område som överskrider 2 km räknat från stationskorsningen. Här avses arbetsplatser som ligger utanför radien på 2 km.

18. I Uleåborg

Från Pitkänmoljäs västra spets till strandremmaren och vidare längs byvägen som går norr om Toppila Oy:s område över landsvägen till Pateniemi. Via Vilkkutie längs vägen som går längs Mustasuo öster om Simpsakangas till Pyykkösjärvi landsväg som går genom Isko kasernområde, därifrån raka vägen via Typpi Oy:s norra hörn längs industriområdets östra gräns utmed utloppsdiket till Ule älv. Därefter längs stadsgränsen öster om Männistös hus till Kaupunginoja och därifrån genom Hirosenkangas längs Kangastie till bangårdens sydspets, vidare raka vägen till Liminka landsväg till Krouvi norr om Männikkö, därifrån går gränsen längs Liminka landsväg söderut till Oritkari havsstrand och därefter längs strandlinjen till Pitkänmoljäs spets.

19. I Pieksämäki

Gränserna är Pieksämäki stads gränser från 1972.

20. I Björneborg

Från nordöstra hörnet av Seikku sågs brädgård längs Vanhankoivistos gräns mot staden till Uudenkoivistos nya landsväg, längs vilken gränsen går till Pohjoinen Piirikatu fram till hörnet av Läntinen Piirikatu, vidare längs denna gata och Lounainen Linjakatu söder om järnvägsstation och norr om Tiilimäkis hus längs Sacklens gatulinje raka vägen väster om andelsslakteriet och öster om badinrättningen via Toejokis södra strand till Kokemäenjoki.

21. I Brahestad

Från havsstranden längs Pattijokis södra arm till korsningen av Pattijoki gamla väg och Siikajoentie, vidare längs Siikajoentie till korsningen med riksväg 8, därifrån raka vägen via Pattijärvi till Kaakkuri och vidare till korsningen av riksväg 8 och Rautaruukkivägen. Därifrån raka vägen till Rautaruukkis norra port och vidare längs gränsstaketet till havet och längs strandlinjen till Pattijokis södra arm.

22. I Raumo

I väster går gränsen längs havsstranden till Aarnkari, därifrån raka vägen längs Ruonajärvis norra strand till Uudenlahdentie vägskäl, vidare till Raumo–Sorkka-vägen söder om Palolahti (Laines hus) raka vägen till järnvägsövergången över motorvägen Björneborg–Raumo.

Därifrån raka vägen till Rauma-Repola kanal, längs vilken gränsen går vidare till Pitkäjärvi, från Pitkäjärvis sydspets raka vägen till stadsgränsen vid motorvägen Raumo–Åbo och längs stadsgränsen till havet.

23. I Riihimäki

Mot Herajoki – Herajoki bro – mot Korttiomäki – Metsola vägskäl – mot Vanda – Koskela vägskäl – mot Karhi – Kokko hållplats – mot Kara – underfarten vid Limfabriken – mot Riihiviita – Lehtola vägskäl – mot Tervakoski – korsningen av Vanha Tervakoskentie och motorvägen – mot Loppi – Kallela vägskäl – mot Riutantie – Mustatie bro.

24. I Rovaniemi

Kittiläntie från stadsgränsen från 1961, därifrån längs stadsgränsen till punkten där Ounasjoki och Saarenpudas möts. Från Saarenpudas till järnvägen och underfarten under järnvägen och därifrån raka vägen till radiomasten, vidare till korsningen av Jäkälä- och Poronkatu och i en rak linje till Salmijärvis strand. Längs Salmijärvis strand till stadsgränsen och längs stadsgränsen från 1961 till Kittiläntie.

25. I Nyslott

Ersättning för färdbiljett betalas för arbetsplatser som ligger utanför området mellan Laitaatsalmi bro i väster och Kyrönsalmi bro i öster

26. I Seinäjoki

Keskustori, som har fastställts som nollpunkt, är närmare bestämt skvären mellan Keskuskatu och Kalevankatu.

27. I Tammerfors

I väster med början från Joselins uddes västra spets mot Rajaportti, gränsen vänder därifrån via mitten av Tikutehtaankatu till stranden av Näsijärvi. I öster från en punkt längst inne i Naistenlahti vik raka vägen österut till korsningen av Lapintie och Käpytie, gränsen vänder därifrån längs Käpytie längs Tapatoran katu till korsningen av Koliontie och Kalevan Puistotie, vidare söderut längs Kalevan Puistotie och Viinikantie till Viinikanoka och sedan västerut till stranden av Pyhäjärvi.

28. I Torneå

I väster riksgränsen, i norr nordspetsen på Tanskin saari raka vägen till en punkt söder om Liakka färja, i öster längs Liakkajoki älv till Salmenkoskis sydspets, i söder därifrån till Ruohokari, Kirkkokari och Lehtilietes sydspets över vattendraget längs Pirkiö-Näätsaaritie till Torne älv och riksgränsen.

29. I Åbo

Vattengränsen är Kanalbanken – Runsalavägens järnvägsöverfart, Runsalavägen till korsningen av Hertig Johans Parkgata, längs östgränsen av Iso-Heikkilä bostadsområde, öster om observatoriet över järnvägen till vägen till Pitkämäki lagerområde, Pitkämäkigatan, Kakelfabrikens norra kant, Inkilävägen, Österåkervägen, Satakuntavägen, Genvägen, Vierusmäkivägen, söder om Barkers väveri längs Pispalankatu, Maununtie, Mittelgatan, Viinimäkivägen, Nummenkatu, Järngatan, Industrigatan, Hipposvägen, Nylandsvägen, Kurjenmäkivägen, Vähä-Heikkilävägen, Laivaniemenkatu, Regementsvägen, Parkbacksgatans korsning, därifrån raka vägen till Rönnudden, Långvattnet, Kanalbanken.

30. I Vasa

Längs avloppslinjen från Metvikens pumpstation i norr mot sydöst förbi Tammikaivo till den punkt där avloppslinjen möter avloppsdiket från Vapenbrödraby. Härifrån söderut över Gamla Vasavägen till järnvägen och längs den sydost om väglinjen förbi folkskolan och travbanan till Matmorsviken. Vidare längs kustgränsen via Vasklotbron och Brändöbron till Metvikens pumpstation.

31. I Vanda

För arbetsplatser som ligger utanför samfärdsmedelstrafikens gällande grundtariffområde för enkel biljett från lokaltrafikens avgångsplatser, som beroende på samfärdsmedlet är Dickursby busstation eller järnvägsstation.

32. I Varkaus

Mot Lehtoniemi hela udden med tillhörande fabriker, mot S:t Michelsvägen kommunalhemskorsningen, mot Luttilavägen korsningen Puurtila–Luttila, mot Osmajokivägen Ruokokoski bro, i Könönpelto Könönpelto järnvägsbro

33. I Ylivieska

I väster på sydsidan av älven till Sievi station och korsningen av Kalajoki–Ylivieskavägen, därifrån raka vägen till Similäs butik, från Similäs butik till korsningen av gamla och nya Uleåborgsvägen, därifrån österut via Kuljus hus och Katajalas hus söderut, vidare till järnvägens

kilometerstolpe nr 627 och till Sievi station korsningen av Kalajoki-
Ylivieskavägen

ORTSPECIFIKA GRÄNSER FÖR ERSÄTTNING FÖR RESETID, Bilaga 7

Helsingfors

Korsningen av Jorvasvägen och Tapiolavägen, Tapiolavägen – Nordvägen – Drakeldsvägen – Rådarvägen – Glimmervägen – punkten där Björnviken och Glimmervägen möts längs en linje på kartan som går genom Otnäs till stadsgränsen och vidare längs stadsgränsen till järnvägen. Längs järnvägen till underfarten under järnvägen i Sockenbacka, längs Krämarvägen, Nurmijärvivägen, Britasvägen, Baggbölevägen, Ståthållarvägen, Norrtäljevägen, Hertonäs järnväg vid korsningen av Viksvägen och Ladugårdsvägen, och därifrån direkt till stranden. Bakom skidbacken längst inne i Hertonäs vik, längs norra sidan av idrottsplanen, Igelkottsvägen, Viksvägen, längs Kasbergsvägen raka vägen till stranden.

Imatra

I väster Kauppalas gräns från 1965, i norr Saimens strandlinje, vid Vuoksen Enso-Gutzeit Oy:s vattenledning, därifrån vidare längs strandlinjen till uddens spets, som ligger på Saiman hovis område nr 1524 före Kaukopää fabriksområde, vidare raka vägen till ändan av Tempelikatu, Karjalanties underfart, vidare till kraftlinjen, i öster som gräns kraftlinjen, Linnansuontie, Savikannentie, Rautalankatu, Ensontie, Rautatehtaantie fram till plankorsningen, i söder från korsningen av Vallinkoskentie över Vuoksen till Myllynkuja, vidare längs Vallinkoskentie, Hernekalliontie, Tattarikatu, Viipurintie och Lompsinjoki fram till gränsen i Kauppala. Gränserna i fråga har fastställts enligt Imatra köpings stadsplaneavdelnings guidekarta över Imatra från 1963. I samband med förhandlingarna har båda avtalsparter fått gränserna ritade på kartan enligt avtalstillägget. Imatra stads officiella nollpunkt ligger i Mansikkakoski.

Kotka

Som gränser Langinkoski, Sutela, Kyminkartano, Hovila och Turvala broar.

Nyslott

I väster från strandlinjen raka vägen längs Laivurinkatu, vidare till Poukkusalmenties korsning, därifrån vidare längs Poukkusalmentie till Sinikkamäki. Från Sinikkamäki raka vägen till Enso-Gutzeit Oy:s radiomast, därifrån raka vägen till Täryniemi, från Täryniemi längs strandlinjen till Neulanniemi, vidare till Sulosaari och raka vägen till Rajalahti. Från Rajalahti längs riksväg 14, som är under konstruktion, till rondellen som byggs vid Karjalantie och riksväg 14. I öster från rondellen under konstruktion raka vägen till korsningen av Tuurinkatu och Pohjolankatu. Längs Pohjolankatu till Oy Wilh. Schauman Ab:s fabriksområdes stängsel (inklusive Huhtanens handelsträdgårds och yrkesskolans byggnader öster om Pohjolankatu), därifrån längs strandlinjen till Alttarikivenniemi och vidare raka vägen till Huutokallionniemi. Från Huutokallionniemi raka vägen från Laivurinkatu till den punkt där gränsen som dragits från strandlinjen möts.

Vanda

Nollpunkten ligger framför den nya järnvägsstationens trappor på bangårdssidan.

